Deinde [illegible] bīn eqle ant' brif int [illegible]
et [illegible] a r btā uno bellia mouclu
lecale qi descēdit ad inferiꝰ ut dr ar' fidi
pa i ex septū quanꝰ minꝰ que i [illegible]
[illegible] moueatur ut [illegible] fuit
[illegible] fuit a morte pa

pueta signet q̄ sic. b. [illegible]
ab. [illegible] b. [illegible] ab. a. ad. [illegible]
[illegible] a [illegible] b [illegible]
[illegible]
[illegible]
ad si i a [illegible]

O. 6. 152.
~~3 B 693~~

B.B.B.k.35.

DE CONSTRVCTIONE OCTO PARTIVM ORATIONIS LIBER

Emanuelis Aluari Luſitani
e Societate IESV.

Cum explicationibus auctoris eiusdem.

Cum Priuilegio Summi Pontificis, & Illuſtriſs.
Senatus Veneti ad Annos XX.
ET CVM LICENTIA SVPERIORVM.

ALESANDRINA

ROMAE,
Impenſis hæredum Franciſci Tramezini.
Apud Ioſephum de Angelis.
M. D. LXXVII.

MOTV Proprio &c. Cum ſicut accepimus, & dilecti filii Franciſcus, et Michael Tramezinus Bibliopolæ Veneti, nobis nuper exponi fecerint, ipſi ad communem omnium utilitatem ſua propria impenſa LIBRVM DE CONSTRVCTIONE Octo Partiũ orationis *Emanuelis Aluari Luſitani è Societate Ieſu Authoris, cum explicationibus, et ſine explicationibus authoris eiuſdẽ imprimãr eintendãt, dubitentque ne huiuſmodi opera poſtmodũ ab aliis ſine illorum licentia imprimetur, quod in maximũ eorũ præiudiciũ tenderet. Nos propterea illorum indemnitati conſulere uolentes, Motu ſimili, & certa ſcientia eiſdem Franciſco, & Michaeli ne prædicta opera hactenus non impreſſa, & per ipſos imprimẽda per decem annos poſt eorundem operum impreſſionem a quocunque, uel quibuſcunque ſine ipſorum licentia imprimi, aut ab ipſis, uel ab aliis uendi, ſeu in eorum Apothecis, uel alias uenalia preterquam a dictis Franciſco, & Michaele impreſſa, uel imprimenda teneri poſſint concedimus, & indulgemus, inhibentes omnibus, & ſingulis Chriſtifidelibus in Italia exiſtentibus præſertim Bibliopolis, & librorum impreſſoribus ſub ex communicationis latæ ſententiæ,*

In terris uero ſanctæ Romanæ Eccleſiæ mediate uel immediate ſubiectis etiā ducentorū ducatorum auri Cameræ Apoſtolicæ applicandorū, et inſuper amiſſionis librorum pœnis, toties ipſo facto, & abſque alia declaratione incurrendis, quoties contrauentum fuerit ne intra decenniū ab impreſſione dictorum operum hactenus non impreſſorum, & per ipſos Franciſcum, & Michaelem imprimendorum ſine eorundem Franciſci, & Michaelis expreſſa licentia dicto decennio durante imprimere, ſeu ab ipſis, uel aliis, preterquam à dictis Franciſco, & Michaele impreſſa, & imprimenda uendere, ſeu uenalia habere, uel proponere, ſeu ut ſupra habere audeant. Mandantes uniuerſis Venerabilibus fratribus noſtris Archiepiſcopis, eorumque Vicariis in ſpiritualibus Generalibus, et in ſtatu temporali Sanctæ Romanæ Eccleſiæ etiam Legatis, et Vicelegatis ſedis Apoſtolicæ, ac ipſius ſtatus Gubernatoribus, ut quoties pro ipſorum Franciſci, & Michaelis parte fuerint requiſiti, uel eorum aliquis requiſitus, eiſdem Franciſco, & Michaeli efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes præmiſſa ad omnem dictorum Franciſci, & Michaelis requiſitionem contra inobedientes, & rebelles per cenſuras Eccleſiaſticas etiam ſæpius aggrauando, & per alia iuris remedia auctoritate Apoſtolica exequantur. In

uocato

uocato etiã ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio Brachii ſæcularis. Et inſuper quia difficile admodum eſſet præſentem Motum proprium ad quælibet loca deferri, uolumus, & Apoſtolica auctoritate decernimus, ipſius trãſumptis, uel exẽplis etiam in ipſorũ operibus expreſſis plenam, & eandem prorſus fidẽ ubique in iudicio, quàm extra haberi, quæ præſenti originali haberetur. Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum præſentium, & quod ſola ſignatura ſufficiat. Et ne de præmiſſis aliquis ignorantiam prætendere poſſit, quòd præſens Motus proprius in Acie Campi Floris, & in Valuis Cancellariæ Apoſtolicæ huius Almæ Vrbis affigatur, & ibidem per affixionem publicetur. Et quod ſic affixus, & in ipſo opere, ſeu ipſis operibus per tempora impreſſus per eoſdem omnes, quos tanget, eiſdem perſ naliter intimatus foret, obſeruari debeat, illoſq; arctet, expreſſè uolumus & mandamus, Decernentes irritum, et inane, quicquid ſecus contigerit attentari præmiſſis omnibus conſtitutionibus, & ordinationibus, & Apoſtolicis, cæteriſquè in contrarium facien. non obſtantibus quibuſcunque.

Placet Motu proprio M.

1570. Alli 19. di Ottobre in Pregadi.

CHE al fedel noſtro Michiel Tramezin ſia conceſſo, che niuno altro, che egli, o chi hara cauſa, o licentia da lui, poſſa in queſta, ouer altra Citta, Terra o Luogo della Signoria noſtra ſtampar, ouer far ſtampar, o ſtampato uender il libro de Structura partium orationis di Emanuel Aluaro, & quello de Octo partium orationis conſtructione del detto Emanuel cum explicationibus eiuſdem, & etiamdio il libro di Deſpauterio de Generibus nominum per lo ſpatio di anni uenti proſſimi, ſotto pena di perder le opere, & di pagar ducati tre cento, da eſſer diuiſi, un terzo all Accuſator, l'altro all Arſenal, & l'altro al Magiſtrato, che fara l'eſſecutione, eſſendo egli obligato di oſſeruar quel tanto, che e diſpoſto in materia di ſtampe.

Aloyſius Garzonius
Secretarius.

DE OCTO PARTIVM ORATIONIS CONSTRVCTIONE

LIBER.

Quid ſit Syntaxis, & in quot partes diſtribuatur.

SYNTAXIS *Græcè, Latinè conſtructio, eſt recta partium orationis inter ſe compoſitio. porro recta compoſitio ea cenſenda eſt, qua uſi ſunt auctores, qui purè, & emendate ſcripſerunt. Hæc duplex eſt, altera Tranſitiua, cum partes nimirum orationis in caſum diſsimilem præcedenti tranſeunt. Cic. ad Att. lib.2.* Pompeius *amat nos, caroſq; habet. altera Intranſitiua, cum orationis partes aut nullum poſt ſe caſum habent. Idem ad* Q. *Fr. lib.3. valent pueri, ſtudioſè diſcunt, diligenter docentur: aut certe non diuerſum ab eo, qui anteceſsit. Idem* Philip. *3. pax eſt tranquilla libertas. Vtraq; in Iuſtam, & Figuratam diuiditur: illa omnibus ſuis numeris perfecta, atque expleta eſt. Idem lib. 1. Ep. Ego omni officio, ac potius pietate erga te ceteris ſatisfacio omnibus, mihi ipſe nunquam ſatisfacio. in hac, ut plena ſit, nõnihil deſideratur. Idem ad Att. lib. 15. Ego ſi Tiro ad me, cogito in Tuſculanum. quæ omnibus ſuis numeris abſoluta erit, ſi duo uerba addas hoc modo. Ego ſi Tiro ad me uenerit, cogito in Tuſculanum proficiſci. aut mutatur aliquid, ut Iuſta efficiatur. Idem Ep. lib. 15.* V*alebis igitur, meque amabis, ut a puero feciſti. ſi, uale igitur, meque ama, dixiſſet, Iuſta erat. De Figurata copioſius poſtremo loco dicendum eſt. Nunc a Iuſta, eaque Intranſitiua, quod facilior, expeditiorque ſit, initium faciemus.*

DE CONSTRVCTIONE INTRANSITIVA.

VErbum perſonale finiti modi antecedit nominatiuus aperte, uel occulte eiusdē numeri, & perſonæ. Cic. Ep. lib. 14. Si uales, bene eſt, ego quidem ualeo. Terent. in Eunuc. Quis hic loquitur? Idem ibidem. Quid ſtamus, cur non imus hinc?

Etſi uerba, quæ imperſonalia uocantur, ferè antecedit nominādi caſus aperte, uel occulte, ut ſuis locis planum faciemus: ſatius tamen uiſum eſt à uulgari, & communi præceptione nō diſcedere, atq; in re non ita magni momenti conniuere, quàm ſtomachum ijs mouere, in quorum animis uetus opinio iā olim penitus inſediſſet. quamquam ſi quis hæc ad uiuum reſecare uelit, nonnulla procul dubio uerba reperiet, quæ nullum prorſus ante ſe caſum habent. Varro lib. 3. de analog. uerba imperſonalia appellat declinationum ſpecies, quæ habent tempora ſine perſonis, quas ſpecies ait eſſe quatuor, Rogandi, ut, foditurne? feriturne? & fodieturne? fereturne? Reſpondendi, eadem figura fieri extremis ſyllabis demptis. Optādi, ut, uiuatur, ametur, uiueretur, amaretur. Imperandi, & cetera. qui Varronis locus locupletiſſimus teſtis eſt etiam Ciceronis ætate fuiſſe cognita uerba, quæ poſteri imperſonalia nominarūt. Gellius lib. 15. cap. 13. more noſtro locutus eſt. Veritum inquit, ſicut Puditum, Pigitum non perſonaliter per infinitum modum dictum eſſe non à uetuſtioribus tantum uidemus, ſed à M. quoque Tullio in 2. de Fin. Primum, inquit, Ariſtippi, Cyrenaicorumquè omnium, quos non est ueritum in ea uoluptate, quæ maxima dulcedine ſenſum moueret, ſummum bonum ponere. Hæc ideo attulimus, ut intelligeremus non eſſe hoc uerborum genus à iunioribus grammaticis confictum. Qui imperſonalia de medio ſuſtu-

ſuſtulerunt, non ſatis eorum naturam, nimquè uocabuli uidentur perſpexiſſe. Non enim ita imperſonalia appellantur, ut In, præpoſitio priuationem nominatiui perſonæ agentis, uel patientis declaret, ut uulgo perſuaſum eſt, ſed ideo imperſonalia, ſiue ſpecies declinationum, quæ habent tempora ſine perſonis à Varrone dicũtur, propterea quod priuãtur præcipuis perſonis, hoc eſt prima, & ſecunda. atq; ita ſe rẽ habere ex eodem Varrone ſuo loco apertiſſime demonſtrabimus. qua de re hoc loco ne uerbũ quidẽ faciat præceptor, qui ſuis auditoribus conſultũ uolet. Agẽtis, & patiẽtis uoces, quas pleriq; huic præcepto addũt, conſulto prætermiſimus, tum quod parum faciant ad eius cognitionem, tũ uel maxime, ne cui anſã præberemus philoſophandi, non ſine temporis iactura, et puerorũ cruciatu.

Appendix.

Prima, & ſecunda perſona ferè non explicãtur, niſi cũ diuerſa ſtudia ſignificamus, Auctor ad Herẽ. lib 4 Ego patriã liberaui, uos liberi eſſe nõ curatis? Aut cum plus ſignificamus, quã dicimus. Idẽ. Tu audes illa dicere? Cic. in Verr. 5. Tu Innocẽtior, quàm Metellus? Tu, plus ſignificat quàm uerbum ipſum per ſe declarat.

Hic, ne diſcretionis, aut emphaſis nomine terreantur tyrones, rem teneant, uocabula diſcent ſuo tempore, admoneantur ſæpenumero, ne tertio quoque uerbo, ut fit, Ego, Tu, Nos, Vos, non ſine nauſea effutiant. Aliis præterea de cauſis explicãtur hæ perſonæ, quas ueterum ſcriptis legendis uſus optimus magiſter docebit.

II. Appendix.

Verbũ infinitũ interdũ partes nominatiui agit

Cic.

Cic. in Orat. Oportere perfectionem declarat officii. Terent. in Heaut. Non eſt mentiri meum. Item uerbum cum ſuo caſu. Cic. Ep. lib. 7. Vacare culpa magnum eſt ſolatium. Brutus ad Atticum lib. Epiſt. ad Brut. Dolet mihi quod tu non ſtomacharis.

Verba Apparet, Fallit, Fugit, præterit, latet, interdum loco nominatiui membrum orationis habent. Cic. 2. Philipp. Nõ diſsimulat. P. C. Apparet eſſe commotum, ſudat, pallet. Idem in Bruto. Legimus epiſtolas Corneliæ matris Gracchorum, apparet filios non tam in gremio educatos; quam in ſermone matris. Idem ad Att. lib. 12. Apparebat illas litteras non illius eſse. Cic. in Orat. Quem quæſo noſtrum fefellit ita nos eſſe facturos? Liu. 1. bell. Mace. Nõ fefellit Achæos, quo ſpectaſſet tam benigna pollicitatio. Cic. ad Att. lib. 7. de Dionyſio fugit me ad te antea ſcribere. Idem Ep. lib. 13. Non me præterit nos eam rem Epheſi expertos eſſe. Plin. lib. 2. cap. 20. Latet pleroſque magna cœli aſſectatione compertum à principibus doctrinæ uiris ſuperiorum trium ſyderum ignes eſse. Idem accidit nonnunquam uerbis paſſiuis. Cic. de Am. Tarquinium dixiſſe fertur, tum cum exul eſset, ſe intellexiſſe, quos fidos amicos habuiſſet, quos infidos. Idem 5. Tuſc. Ex quibus bonorum beatam eſse uitam concluditur. Plin. lib. 8. cap. 32 qualem fuiſſe traditur. Q. Sertorij ceruam. Quod idem uerbo Videtur uſu uenit modo Apertè. Cic. 5. Tusc. Non mihi uidetur ad beate uiuendum ſatis poſſe uirtutem. modo obſcurè. Idem ad Att. lib. 12. Velim aliquando, cum erit tuum commodum, puerum Lentulum inuiſas, eique de mancipijs, quæ tibi uidebitur, attribuas. deeſt enim, attribuenda eſſe. Ad eundem ibidem. Quod Lentulum inuiſis, ualde gratum, pueros attribue ei quot, et quos uidebitur. deest attribuendos eſse. Plura eiuſdem exempli adiungam, quæ Budæus in Comment. linguæ Græcæ affert. Pro Rab. Poſt. Fit S. C. ut. C. Marius, L. Valerius COS S. adhiberent Tribunos plebis, & Pratores, quos

ipſis

ipſis uideretur. Idem in Frumentaria. Conſulibus Senatus permiſit, ut uini, & olei decumas, quas ante uendere in Sicilia Quæſtores conſueſſent, Romæ uenderent, legemq. his rebus, quam ipſis uideretur, edicerent. Cæſar. Ad hæc, quæ uiſum eſt, Cæſar reſpondit: lege Budæum, ſi uoles plura.

III. Appendix.

Voces copulatæ ſæpe uerbum plurale deſiderant. Cic. ad Att. lib. 12. Hic nobiſcum sũt Nicias, & Valerius. Nonnunquam õmittitur coniunctio. Idẽ ad Q. Fr. 1. Frõs, Oculi Vultus perſæpe metiũtur, Oratio uero ſępiſſime.

Voces copulatas appellamus coniunctionibus cõpulatiuis iunctas. Hic nulla facienda eſt mentio ſyllepſeos, aut zeugmatis, nec ægrè ferat magiſter benedocendi ſtudioſus, ſi tenelli auditores figurarum nomina ignorent, dummodo rem ipſam teneant. Sunt, qui non audeant uocibus copulatis uerbum ſingulare attribuere. cum M. Tullius quàm frequentiſſimè ità loquatur, maximè ubi de rebus inanimis eſt ſermo, pro. C. Rab. Virtus, & honeſtas, & pudor cum conſulibus eſſe cogebat. Idẽ de Sen. Mens enim, & ratio, & conſilium in ſenibus est. Idẽ ad Q. Fr lib. 3. Me iam & mare iſtuc, & terra ſolicitat, Idem ad Octauium. *Niſi forte eos appello, quorum aures, atque animus à nobis abhorret. Idem ad Att. lib. 12. Mihi & res, et conditio placet. Idem lib 5* Ep *Scribam apertè, ſicut & mea natura, & amicitia poſtulat. Idem pro* Quinct. *Non eò dico. C. Aquili quo mihi ueniat in dubium tua fides, & conſtantia. Idem ad Att. lib 7, Dionyſius noſter, qui eſt nobiſcum, et Nicias Cous non rebatur oppidum eſſe Piræa. Idem ad eundem lib. 16* Egit *pater, & filius, ut tibi ſponderem. Idem pro domo ſua. Vbi enim tuleras, ut aqua, & ignis mihi interdiceretur? Idem ad Curionem lib. 2. Dux nobis, & autor*

opus

Hunc quidem nimbum cito tranſiiſſe lætor. Terentius in Adelph. Saluum te aduenire gaudemus.

De adiectiuis, & ſubſtantiuis.

Nomina adiectiua, pronomina, & participia cohærent cum ſuis ſubſtantiuis genere, numero, & caſu. Cic. 6. Verr. Erat hyems ſumma, tempeſtas perfrigida, imber maximus. Terent. in Eun. Ille bonus uir nuſquam apparet. Curt. lib. 6. Parua ſæpe ſcintilla contempta magnum excitauit incendium.

Participia factus, creditus, dictus, dicendus, viſus, appellatus, & cetera eiuſdem generis, ſi inter duo ſubſtantiua ponantur; non continuo cum præcedente conſentient. Quis enim ſic audeat loqui? Reip. peſtis à Cicerone appellata eſt Antonius. Furiam a M. Tullio aiunt dictam Clodium. Nec itidem ſi poſt vtrunque collocentur, cum alterutro conſentire poterunt, niſi quis exiſtimet, (ne a propoſitis exemplis recedamus) benè Latinè dici Reip. peſtis à Cicerone Antonius appellata eſt. Quid igitur obſeruandum? Ego ſic exiſtimo, habendam eſſe rationem, quod ad conſtructionem attinet; non collocationis verborum, ſed ipſarum rerum, vt enim permutatis verbis non mutatur ſenſus, ita nec conſtructionis ratio. Itaque quocunque modo diſponantur ſubſtantiua, eadem erit conſtructio. Antonius à Cicerone appellatus est reip. pestis. hic est rerum ſimplex ordo. Commuta, verſa, vtlibet, ſubstantiua, muta quadrata rotundis. Antonius, & participium appellatus ſemper cohærebunt. Liu. lib. 6. bell. Mace. Ludique ob dedicationem facti, quos primos ſcenicos fuiſſe Valerius Antias auctor eſt, Megaleſia appellatus. Plin. lib. 3. cap. 5. Dein Puteoli colo-

pia Dicæarchia dicti. Ibidem oppidum Pæſtum Græcis Poſidonia appellatum. Iuſtin. lib. 1. de Semiramide. Sic inquit primis initiis ſexum mentita, puer credita eſt. Non me fugit interim probatos ſcriptores aliter locutos fuiſſe. Sed tunc figurata eſt conſtructio. quos ita imitabimur, ut ab eorum ueſtigijs ne digitum quidem diſcedamus, niſi uolumus in ſolæciſmum, aut eius ſpeciem incidere: Cic. 2. de diuinat. O delirationem incredibilem. non enim omnis error ſtultitia dicenda eſt. Terent. in Phorm. Nunquam æque inquit, ac modo Paupertas mihi onus uiſum eſt, & miſerum, & graue. Liu. lib. 1. ab urb. Gens uniuerſa Veneti appellati. Idem lib. 9. bell. Pun. Populus frequens dona Deæ in Palatium tulit, lectiſterniumq. & ludi fuere Megaleſia appellata. Illa, Neſcio quid abſente nobis domi turbatum eſt. Triſte lupus ſtabulis. Dulce ſatis humor. Et quæ ſunt eiuſdem generis ad Figuratam conſtructionem, uel potius Helleniſmum ſpectant. quare reſeruentur ſuis locis.

Appendix.

Subſtantiua colligata ferè adiectiuum multitudinis requirūt. *L*iu. Hippocrates, & Epicides nati Carthagine, ſed oriundi ab Syracuſis.

Nonnunquam ſingularem adiectiuum pluribus ſubſtantiuis redditur. Terent. in Eun. Viden ocium, & cibus quid faciat alienus? Cic. de Vni. Nox igitur, et dies ad hunc modum, & ob has generata cauſſas unum circuitum orbis efficit. Idem in Piſonem. Lex Aelia. & Fuſia euerſa eſt, propugnacula, murique tranquillitatis, & ocii. Q. Cic. de petitione conſulatus. Multorum arrogantia, multorum contumacia, multorum maleuolentia, multorum ſuperbia, multorum odia, ac moleſtia perferenda eſt. Poëtæ ſubſtantiuis præpoſitione, Cum, copulatis plurale adiungunt ſuo iure. Ouid. 2. Met. Sors eadem Iſmarios Hebrum cum Strymone ſiccat.

Adie-

II. Appendix.

Adiectiuũ plurale præſtãtius genus ſibi uendicat. Virile præſtãtius eſt muliebri et neutro. Terent. in Andr. Domus, uxor, liberi inuenti inuito patre. Liu. bell. Mac. 7. Decem ingenui, decem uirgines patrimi omnes, matrimique adhibiti. Idẽ. 1. ab urbe. Conſilia, populi, exercitus uocati, sũma rerũ, ubi aues nõ admiſiſſẽ, dirimerẽtur. Virg. 7. Aen. Cæſoſq. reportãt Almonem puerũ fœdatiq. ora Galeſi. Neutrum muliebri pręfertur præcipuè cũ de rebus inanimatis sermo eſt. Sal. Catil. His genus, ætas eloquẽtia propè paria fuere. Idẽ ibidẽ. Diuitiæ, decus, gloria in oculis ſita sũt.

Adiectiuum fœmininum interdum reſpondet uiciniori ſubſtantiuo pluralis numeri. Liu. 7. bell. Mac. Hoc S. C. Litteraeq. à Sp. Poſthumnio Prætore in Hetruriam miſſæ ſunt. Lucanus tamen lib. 1. (ſi locus non eſt uitioſus) aliter locutus eſt. Menſuraq. iuris Vis erat. hinc leges, & plebiſcita coactæ. Quo exemplo quidam adducti arbitrati ſunt neutro generi in uniuerſum fœmininum præſtare. alii uero tum demum muliebre neutrali anteponunt, cum de rebus animatis agitur, ut Lucretia, & eius mancipium ſunt caſtæ. alii paulo preſſius docent, nimirum id fieri, (ſi tamen unquam reperiatur) cum participium adhibetur, ut allocutus ſum matres ueſtras, earumq. mancipia ueſtri deſiderio flagrantes. Sed cum ueterum teſtimoniis id minimè doceant, reſq. in dubio ſit, tutius fuerit circuitione uti hoc modo: Lucretia caſtiſſima fuit, qua uirtute etiã eius mancipiũ floruit, aut ornatũ fuit, aut quid ſimile. Li. figurate maſculino uſus eſt. Latium (inquit) Capuaq. agro

multa-

dixerat enim: Sunt autem tria genera in primis, quæ mollia appellantur. In his neutrum iungitur cum maſculinis rerum animat arum, quod mox in relatiuis uidebis. Seruatur interdum ſimplex conſtructionis ratio. Quinct. lib. 1. ca. 10. Tranſeamus id quoque, quod Grammaticæ quondam, ac Muſicæ iunctæ fuerunt. Iuſtin. lib. 9. Miſericordia, & perfidia in eo pari iure dilectæ.

Relatiua.

Relatiuum Qui, quæ, quod, concordat cum antecedente in genere, & numero. Cic. Ep, lib. 16. Nemo nos amat, qui te non diligat. Idem. Ep. 14. Accepi ab Ariſtocrito tres epiſtolas, quas lacrymis prope deleui.

Item pronomina hic, iſte, ille, ipſe, is, & idem cum fiunt relatiua. Idē ad Att. Venit mihi obuiā puer tu⁹, is mihi litteras abs te reddidit.

Si plura antecedant ſubſtantiua cōiunctionibus ligata, idem obſeruandū eſt in relatiuis, quod paulò ante de adiectiuis dictum eſt. Cic. 1. Off. Propter ſummam & doctoris auctoritatem, & urbis, quorum alter te ſcientia augere poteſt, altera exemplis. Idē ad Q. Cæcilium lib. 3. ad Att. Sed tibi uenire in mētē certo ſcio, quæ uita eſſet noſtra, quæ ſuauitas, quæ dignitas, ad quæ recuperāda per fortunas incūbe. Idē 2. Philipp. Repetebāt præterea Deos penates, patrios, aras, focos, larē ſuū familiarē: in quæ tu inuaſeras. Interdū redditur Relatiuū uiciniori ſubſtātiuo. Idē in Piſonē. Mihi nō uenerat in mētem furorem, & inſaniam optare uobis, in quam incidiſtis. Liu. 7. bell. Mac. Oppida, uici, caſtella, agri, qui ad Piſidiam uergunt. Cæſar maſculinis, & fœminino rerum animatarū Relatiuum neutrū reddidit. 5. belli Gall. Leporē, et gallinā, & āſerē guſtare fa s non putant, hæc tamen alunt animi

uoluptatiſq; cauſſa. Vbi non ſpeciem, ſed genus animal reſpexit, hæc animalia tamen alunt. Quidam perſonam addunt, in qua etiam relatiuum cum antecedente conſentiat, negant alii addendam, quod nullam certam perſonam includat prouocabulum, ſiue relatiuum, unde à ueteribus infinitum pronomen appellatum ſit. Hac, & eiuſdem generis quæſtionibus prætermiſſis, multis propoſitis exemplis exerceantur pueri quam ſtudioſiſſime, nullusque prætermittatur dies, quin aliquid latine ſcribant: ita enim fiet, ut breui magnos faciant progreſſus. aſſueſcant denique potius emendatè loqui, et ſcribere, quam barbarè diſputare. Illæ uero concertationes, in quibus de limanda oratione, de orthographia, de notandis uitiis agitur, maxime ſunt utiles: nam et animos excitant, alacrioreſque reddũt, & ingenia alũt. Illud penè me fugerat; orationis membrum interim uice antecedentis poni, idq. in neutro genere. Cic. ad Att. 2. Pompeius, quod mihi ſũmo dolori eſt, ipſe ſe afflixit. Idem pro Cornelio. Vnum obiicitur, natum eſſe Gadibus, quod nemo negat.

Sui, et Suus quidam iis relatiuis, quæ poſuimus addunt, ſed cum ſint reciproca, in ſuum locum differantur.

Appendix.

Relatiuum Qui, Quæ, Quod, cum antecedenti præponitur, cum eodem genere, numero, & caſu cohæret. Ter. prol. Andr. Poeta, cum primum animũ ad ſcribendum appulit, id ſibi negocii credidit ſolũ dari, populo ut placerent, quas feciſſet fabulas. Idẽ Andr. Quas credis eſſe has, non ſunt ueræ nuptiæ.

Cum relatiuum antecedenti præponitur, utrunque ad idem uerbum refertur. Donatus in priorem locum ſic inquit. Ad Feciſſe retulit Fabulas, non ad Placerent, & eſt figura Syllepſis. Longè diuerſa eſt hæc ſyllepſis ab ea, quam ipſe Donatus ali-

alibi, & alii grammatici tra.unt.

Quod ſi inter duo ſubſtantiua ponatur, cum alterutro conſentire poterit, etiam ſi alterum proprium ſit. Sal. Catil. Eſt locus in carcere, quod Tullianũ appellatur. Cur. li. 3. Darius ad eũ locũ, quē Amãicas Pylas uocãt peruenit.

Proprium ſubſtantiuum non rapit ad ſe relatiuum, ut quidam arbitrantur. Cic. 2. de nat. Propius à terra Iouis ſtella fertur, quæ Phaton dicitur. Liu. lib. 6 belli Macē. Herculi ſacrificium fecis in loco, quem Piram, quod ibi mortale corpus eius dei ſit, crematum, appellant.

II. Appendix.

Quantus, Qualis, & cetera id genus nomina, cũ relatiua fiunt, non cum antecedente, ſed cum conſequente ſubſtantiuo genere numero & caſu conſentiunt. Cic. Ep. lib. 12. Dixi de te, quæ potui tanta contentione Quantum forũ eſt. Idē in Bruto. Vtinã in Tibe. Graccho, Caioq. Carbone talis mens ad rēp. benegerendã fuiſſet, quale ingenium ad bene dicendum fuit.

Decẽ ſunt, quæ relatiua accidentis uocant, Quãtus, Qualis, Quot, Quotus, Quotini, Quotuplus, Quotuplex, Quotennis Cuius, cuia, cuiũ Cuias, quorũ exceptis primis duobus fere, quod ad rẽ attinet, nullus eſt uſus. quare puto hæc diſſimulanda eſſe. quorſũ n. miſeri pueri ſine cauſſa cruciabuntur? Nolim hic nimiũ ſolicitum præceptorem de uocabulorũ rõne, ... hæc accidentis, illa, de quibus ſupra diximus ſubſtantia.

nocentur. Niſi uero etiam Categoriæ Ariſtotelis ſint explicandæ. Sint itaque contenti adoleſcentes ſyntaxeos cognitione. ſubſtantiam, & accidens relinquat dialecticis. Aut certe uno uerbo explicentur ſubſtantiæ uocari relatiua, quod nomina ſubſtantiua referãt, accidentis uero, quod adiectiua. Quatuor illa Alter, Alius, Reliquus, Cetera, ceterum, quæ diuerſitatis relatiua quidam appellãt, alii uero in partitiuis nominibus numerãt, eiuſdem sũt ingenii. nam neglecto antecedente conſequens amplectuntur. Vt pueri ingenui uerecundiam amant, ceteraque animi ornamenta.

III. *Appendix nominatiuo, & uerbo, adiectiuo, & ſubſtantiuo, relatiuo, & antecedenti communis.*

Nominatiuus, & uerbum, adiectiuum, & ſubſtantiuum, relatiuũ, et antecedens, interdũ maxime apud hiſtoricos, & poetas ſenſu, & ſignificatione conſentiunt, quamuis uoce diſcrepent. Vir. 1. Aen. Pars in fruſta ſecant, uerubuſque trementia figunt. Liu. 7, bell. Mace. Pars in iuueniles luſus uerſi, pars ueſcentes ſub umbra, quidam ſomno etiã ſtrati. Ter. in And. Vbi illic eſt ſcelus, qui me perdidit.

In conſtructione proprie ſpectantur uoces, aliquando tamen ſcriptores potius ſignificationis, ac ſenſus rationem habentes, quam uocum, diuerſos numeros, atque genera coniungunt, uerbi cauſſa: pars in fruſta ſecant. Pars ſingularis eſt numeri, ſi uocem ſpectes, at pluralis, ſi ſignificationem: nam Pars aliquot ſignificat ex Troianis, merito igitur ei datum eſt uerbũ multitudinis, ſecant. Item pars generis eſt fœminini, ſi uocem attendas ſi uero ſenſum, ac ſignificationem conſideres, ſe-

pe

pe maſculini eſt generis. Pars in iuueniles luſus uerſi. Idem 1. ab Vrbe. Maxima pars,ut ante dictum eſt, ab equitibus in flumen acti,ſi quidem,Pars,milites ſignificat in iuueniles luſus uerſos,& in flumen actos. Idem 2. ab Vrbe. Cetera multitudo forte decimus quiſq; ad ſupplicium lecti. Scelus eodem modo,& Senium,cum maſculinis adiectiuis,aut relatiuis adiunguntur,ſceleſtum,& ſenem ſignificant. Terent. in Eun. *Vt illum dij deæq; ſenium perdant, qui me hodie remoratus eſt.*
Denique huius loci ſunt nomina, quæ numero ſingulari multitudinem ſignificant,ut Turba,Populus. Ouid. 2. *Faſt. Thura ferant, placentq; nouum pia turba Quirinum, & patrias aras,militiamq; colant. Terent. in prol. Hecyræ.* Populus conuolat,tumultuantur,clamant,pugnant de loco. *Præterea nõnulla partitiua,cuiuſmodi ſunt Quiſque,Vterque,Neuter, Vter,Alter,Alius,Aliquis. Liu. 1. ab Vrbe. Pro ſe quiſque ſcelus regium,ac uim queruntur. Idem 2. Miſſi confeſtim honoratiſſimus quiſque,ex patribus. Plaut. in Amph. Vterque deluduntur. Idem Menæch. Vter meruiſtis culpam? Idem ibidem. Quoties tandem dixi tibi,ut caueres, neuter ad me iretis cum querimonia? Plin. lib. 2. cap. 30. de formicis agẽs Ex diuerſo conuehunt altera alterius ignara. Virg 2. Aeneid. Aſcaniumque,patremque meum,iuxtaque Creuſam Alterum in alterius mactatos ſanguine cernam. Sal. in Cati.* Inertia,& mollitia animi alius alium expectantes cunctamini. *Curt. lib. 5. Niſi mutuo eſſemus miſeri olim alius alij potuiſſemus eſſe faſtidio. Terent. in* Adel. *Aperite aliquis actutum oſtium. Donatus in hunc ita ſcribit Aliquis, uim habet pluralem, quamuis ſingulariter dicatur, non enim eſt aliquis niſi de multis. Huc etiam ſpectant uocabula,quæ poſitione quidem unius ſunt generis, ſignificatione uero alterius, ut iam diximus, quale eſt & illud Curtij. Duo millia crucibus affixi, & ſimilia,quæ apud hiſtoricos leguntur. Hoc genus loquendi rerum eſt apud* Orator. *Cic. 3. de Fin. Quod cum accidiſſet, ut alter alterum nec opinato uidremus,ſurrexit ſtatim. Quint. 6. declam. Cum pater,filiuſque de uinculis contenderent et ſibi quiſq; carcerem uendicarent. Iuniores hic figuram Syntheſin excogitauerunt ueteribus inauditam.*

Subſtantiua continuata.

Subſtantiua continuata, quæ ad eandem rem ſpectant, caſu concordant, quamuis genere, & numero aliquando diſſentiant. Ep. lib. 1. Marcus Tullius Cicero Publio Lētulo Pro conſuli ſalutem plurimam d.cit. Cæſ. 1. bel. Gall. Gallos ab Aquitanis Garumna flumē diuidit. Plin. lib. 1. Ep. Canin. Quid agit Comum tuæ, meęq. deliciæ?

Continuata ſubſtantiua dicuntur, quæ nulla coniunctione ſunt iuncta, quæ genere, & numero, ut diximus nonnunquam diſſident. Cic. ad Att. lib. 1 Tulliolæ deliciæ noſtræ tuum munuſculum flagitat. Cælius Ciceroni lib. 8. ſcito Sempronium Rufum mel, ac delicias tuas calumniam maximo plauſu tuliſſe. Quinct. lib. 2. cap 4 Decet id, quod magis eſt commune, latiuſq; patet, debere præcedere his uerbis: Quædam ordine permutato fiunt ſuperuacua, ut fratres gemini 5. nam ſi præceſſerit Gemini, Fratres addere non eſt neceſſe. Contra quod præceptum ueteres ſæpe faciunt. Cic. 2. de diuin. Proclus, & Euriſthenes Lacedæmoniorum reges gemini fratres fuerunt. Liu 1. ab urbe. In ore Tiberis Hoſtia urbs condita Idem lib. 5. bell. Mac. Ad Tagum amnē ire pergunt Idem. 1. bel, Pun. Profectus ad Trebiam flumen collegæ coniungitur. Idem li. 4. deca. 5. Sita eſt in radicibus Oſſæ montis. Cæſar una periodo docuit utrunq; dici poſſe. 1 belli Gall. Initium capit a flumine Rhodano, continetur; Garumna flumine. Quod ad caſum attinet interim alterum genit ui est caſus. Cic. ad Att li. 5. Caſſius in oppido Antiochiæ cum omni exercitu est. Vir. 3 Aen. Et celſam Buthroti aſcendimus urbem Quærunt hoc loco grāmatici utri potius ſubſtantiuo reddendum ſit uerbum, adiectiuum, & relatiuum, magis, an minus communi. Ego quantum memini obſeruaſſe, exiſtimo, ſi alterum proprium ſit hominis

cum

cum eo uerbũ,cęteraq; conſentire.Cic.Tulliola deliciæ noſtræ tuum munus flagitat.Idem Ep. libro.7.Deliciæ uero tuæ no ſter Aeſopus eiuſmodi fuit, ut ei deſinere per omnes liceret. Idem 1.Tuſc.Acerrime autem deliciæ noſtræ Dicæarchus contra hanc immortalitatem diſputauit.Idẽ pro Corn.Bal. cũ duo fulmina noſtri imperij ſubito in Hiſpania Cn & P. Scipio nes extincti occidiſſent. Idem de Aruſp.Quid enim hunc perſe quar pecudem,ac beluam pabulo inimicorum meorum corruptum? Si uero de alijs rebus agatur ,ſæpiſſime uideo uerbum adiectiuum,relatiuumq; magis communi reſpondere.Liu.lib. 7.bell.Maced.De Solis urbe,quæ in Cilicia eſt,egerunt.Soli, Solorum,nomen eſt urbis.Plin.de Viris Illuſtribus.Ludos Cõ ſualia ſimulauit, ad quos cum utriuſq; ſexus multitudo uenif ſet,dato ſuis ſigno uirgines raptæ ſunt.Plin.li.2.c.52.Volſinij oppidum Tuſcorum opulentiſſimum totum cõcrematum eſt fulmine.Idem.lib.3.cap.5.Præterea auctor eſt Antias oppi dum Latinorum Apiolas captum à L. Tarquinio rege. Idem lib.31.ca.2.Tugri ciuitas Galliæ fontẽ habet inſignem. Liu. 2.ab urbe.Ita fuſi Volſi,Antiates,Corioli oppidũ captũ.Hãc Subſtantiuorum continuationẽ uocant Iuniores Appoſitionẽ, quam obſcuriorem reddiderunt.dum ſit ne figura altercãtur, & particulas neſcio quas auidius perſequuntur.

Vtrinque nominandi caſus.

Omne uerbũ perſonale finiti modi utrinq; nominatiuũ habere põt, cũ utrunq; nomen ad eãdẽ rẽ pertinet,cuiusmodi maxime eſt uerbũ Subſtãtiuũ,Vocatiuũ,& alia quamplurima.Ter.Phorm. Senectus ipſa eſt morbus. Cic.2.Off De amicitia alio libro dictum eſt, qui inſcribitur Lælius.

Sal.Catil.Virtus clara,æternaq; habetur.

Cic ad Att.3.Ego uiuo miſerrimus.
Idem Philipp.2.Defendi remp. adoleſcens, non deſeram ſenex.

Hæc præceptio complectitur uerba omnia perſonalia, cuiuſcunque ſint generis. Actiua. Cic. pro Cor. Audiui hoc de parẽte meo puer. Paſſiua. Idem.2.de Orat. Hoc nos ab iſtis adoleſcentibus facere inuiti, & recuſantes heri coacti ſumus. Neutra. Idem de Amici. Venio in Senatum frequens. Deponentia, & Communia ad hæc tria reuocantur, ut poſt dicemus. Vir. 6. Aen. Sic fatur lacrymans. Boni moriuntur læti. Pater diſcedentem filium amplexus eſt triſtis. Cum igitur hoc præcepto omne uerborum genus contineatur, non eſt cur hic, quæ ſubſtantiui, aut uocatiui uim habent, aut uerba geſtuum; aut ſimilia addantur. Vocatiua uerba uocãt, Appellor, Vocor, Nũcupor, Nominor, Dicor, & ſi qua ſunt de eodem genere. Illud mihi pæne exciderat, quod pleriq; omnes grãmatici tradunt, uerbũ ſubſtantiuum, quod idem de uocatiuo dictum ſit, cum inter duos nominandi caſus diuerſi numeri ponitur, conſentire cũ præcedenti: ut adoleſcentes modeſti ſunt ornamentũ iuuentutis. Cum uero poſt utrunq; collocatur, cum propiori, ut adoleſcentes modeſti ornamentum eſt iuuentutis. ciues flagitioſi ſẽtina reipub appellatur. quo pacto certe non auſim loqui ſine idonei alicuius auctoris teſtimonio: nam hæc ſolœciſmi ſpetiem præſeferunt. Nec enim uerborum mutatio conſtructionem mutat. Videndum itaq; eſt utrũ ſubſtantiuũ ſit uerbi, ut ita dicã baſis, & fundamentum, nam cum eo uerbũ conſentiet, ubicũq. ſit locorũ. Verbi cauſſa in hac oratione ne longius abeamus, adoleſcentes modeſti ſunt ornamentum iuuentutis, uerbi baſis & fundamentum, quod ſuppoſitum uocant eſt adoleſcentes modeſti, quocunq; modo uertas hæc uerba, ſemper uerbum ſuum requiret ſuppoſitum Ornamentum iuuentutis ſunt adoleſcẽtes modeſti, Modeſti adoleſcentes ornamentum ſunt iuuentutis. Reip. ſentina appellantur ciues flagitioſi, Flagitioſi ciues reip. ſentina appellantur. Sic Lucan. lib.3 omnia Cæſar erat. Ouid. 1. Metamor. Omnia pontus erat, deerant quoq; littora ponto.

10. *Idem in eodem, Tum primum ſubiere domus, domus antra fuerunt: Idem. 7. Gaudia principium noſtri ſunt Phoce doloris. Lucan. Sãguis erãt lacrymæ. Quod ſi aliter loquamur, figurata erit constructio, ut cenſet Budæus in Comment. linguæ Græcæ, ubi alterum Ciceronis, alterum Plinii locum aſfert. In Piſon.* Expoſui *breuiter conſulatum meum, aude nunc furia de tuo dicere, cuius fuit initium ludi Compitalitii tũ primum facti post. C. Marium Conſulem. Vbi uerbum ante duos nominatiuos ponitur Plin lib. 4. cap. 4. de Peloponneſo loquens, Angustiæ, inquit, unde procedit, Iſthomos appellatur. Vbi appellantur, ut ratio grammaticæ postulat, legunt quidã. Alia præterea reperiuntur. Seneca li. 1. Epiſt. Magnæ diuitiæ ſunt lege naturæ compoſita paupertas. Hic ut uerum ingenuè fatear, non auderem aliter loqui. Cic. ultimo Parad. Contentum uero ſuis rebus eſſe maximæ ſunt, certisſimæq; diuitiæ. Nulla melior, tutiorq; præceptio est, quam optimorum auctorum uſus, quo præceptore ſecurus loqueris, & ſcribes.*

Nominatiuus poſt uerbum infinitum.

Verbum perſonale infiniti modi poſt ſe nominatiuum petit, cum res ad nominatiuũ præcedentis uerbi pertinet, Cic. 1. de natu. Nolo eſſe lõgior. Idem pro Marcel. Malim uideri nimis timidus, quã parũ prudens. Terẽt. Adel. Diſce eſſe pater ab ijs, qui uere ſciunt.

Non solum hoc fit accedentibus uerbis optandi, ſed alijs et Auctor ad Heren. lib. 4. Ego patriam liberaui, uos liberi eßſe non curatis? Seneca lib. 1. epist. Amicus mihi eſſe cæpi. Idem, ad Casſium lib. 15. eius conſilij princeps ego fuiße uideor. Cic. ad Att. 9. Amens mihi fuiße uideor. Idem pro Sest. Nec Aristidis fuga, qui unus omniũ iustiſſimus fuiſſe traditur. An res ad nominatiuum præcedẽtis uerbi ſpectet, facile est cognoſcere

exem-

exempli cauſa, Cæſar cupit eſſe rex. Quis cupit eſſe rex? Cæſar. Craſſus ſtudet uideri diues. Quis ſtudet uideri diues? Craſſus. Pertinet igitur diues ad nominatiuum præcedentis uerbi, nimirum Craſſus.

Appendix,

10. Si uerba puto, aio, refero, & eiuſdem ſignificationis infinitum præcedant, durior efficitur oratio. Lucan. lib. 9. Vtq; fidem uidit ſceleris, tutumq; putauit, Iam bonus eſſe ſocer, lacrymas non ſponte cadentes Effudit, gemituſq; expreſsit pectore læto. Orator dixiſſet ſe bonum eſſe ſocerum.

Tutumq; putauit Cæſar, cum Pompeij caput oblatum eſt, iam bonus eſſe ſocer. Sic. Catul Phaſelus ille, quem uidetis hoſpites, An fuiſſe omnium celerrimus. Ouid. 13. Meta. Sed enim quia rettulit Aiax eſſe Iouis pronepos. Idem 2. de Triſt lib. Deme mihi ſtudium, uitæ quoq; crimina demes, Acceptum refero uerſibus eſſe nocens. Hæc in ſoluta oratione uitabit puer, uteturq; accuſatiuo.

II. Appendix.

At ſi accuſatiuus anteceſsit, & ſequatur neceſſe eſt. Cic. 1. Catil. Cupio P. C. me eſſe clemētē, cupio in tantis reip. periculis non diſſolutū uideri. Idē. Ego me Phidiam eſſe mallē, quā uel optimum fabrum tignarium.

Nonnunquam ſubauditur præcedens accuſatiuus. Curt. lib. Aloginta talenta conſtituit daturum Alexander, pro ſe daturum.

durum. Illud eiuſdem, quod affert Budæus in Commēt. linguæ Græcæ. Ad ueſtras manus confugio, inuitis uobis ſaluum eſſe nolo. tam durum est, quam quod duriſsimum Idem locum Ciceronis pro Quinct. citat Nunc in cauſſa ſuperiori, ne ut par quidem ſit, postulat, inferiorem eſſe patitur. Vbi ait deſiderari ſe ſe. In libris tamen correctiſſimis legitur, inferiorem eſſe ſe patitur.

III. Appendix.

Infinitum Eſſe, accedente uerbo Licet, dandi, uel accuſandi caſum poſt ſe poſtulat. Cic. 1. Tuſc. licuit eſſe ocioſo Themiſtocli, licuit Epaminundæ. Idem ad Att. 1. Mihi negligen ti eſſe non licet. Idem pro Flacco. Cur his per te frui libertate, cur denique eſſe liberos non liceat? Idem pro Cor. Quod ſi ciui Romano licet eſſe Gaditanum ſiue exilio, ſiue reiectione huius ciuitatis, &c.

Interim deest datiuus. Cic pro Ligar. Liceat eſſe miſeros, quamquam hoc uictore eſſe non poſſumus. Idem ad Att. li 10. In Italia autem nos ſedentes quid erimus, nam medios eſſe nō licet. Infinitum Eſſe cum ceteris uerbis, quæ datiuo gaudēt, ferè accuſatiuum habet. Teren. Heaut. Expedit bonas eſſe uobis. Idē Phorm. Noſtrapte culpa facimus, ut malos expediat eſſe, Quinct tamen lib. 11. cap. 1 datiuo uſus eſt. Oderit reum inquit, uerba aucupantem, & anxium de fama ingenij, & cui eſſe diſerto uacet. Illud uero Valerij lib. 5. cap. 4. de Cimone minus uſitatum. Nam & ſi maximo tibi poſtea, & ciui, & duci euadere contigit, plus tamen aliquanto laudis in carcere, quam in Curia aſſecutus es. Cum infinito Eſſe accedit uerbum dandi plane uidetur poetica locutio. Ouid. 8. Meta. Vobis immunibus huius eſſe mali datur. Horat. in arte Mediocribus

eſſe

eſſe poetis. Non homines,non dij,non conceſſere columnæ. Illa, Videris mihi eſſe prudens. Videor tibi eſſe grauis,non ſunt huius loci:nam nominatiuus Prudens, Grauis non ad datiuum, pertinet,quod hic requiritur,ſed ad nominatiuum uerbi præcedentis,ut ſupra diximus. Cic.2.Philip. Neſcio quid turbatus mihi eſſe uideris.

Interrogationis,atq; reſponſionis conſenſus.

Interrogatio,& reſponſio caſu cõſentiunt. Cui præceptori dediſti operã? Platoni. Cuius eſt hæc oratio? Ciceronis. Quem exiſtimas fuiſſe principẽ oratorũ? Demoſthenẽ. Quo morbo fuiſti impeditus? Aſsidua febricula.

Certa dictionum proprietas in cauſſa eſt, quo minus interrogatio,et reſpõſio caſu cohæreãt,ut cuius eſt hoc pallium? meũ. Quanti emisti calamum? quadrante. Hæc, & ſimilia progrediente tempore diſcent adoleſcentuli, quare ne hac exceptione terreamur.

DE CONSTVCTIONE TRANSItiua nominis.

Genitiuus poſt nomen ſubſtantiuum.

QVotieſcunq; duo nomina ſubſtantiua rerũ diuerſarũ in oratione continuãtur, alterũ erit genitiui caſus. Cic. in Piſo. Supplicium eſt pœna peccati. Idẽ Ep.lib.2. Mirum me deſiderium tenet urbis. Idẽ de Ami. Maximũ ornamen-

mentum amicitiæ tollit,qui ex ea tollit uere cundiam.

Huc ſpectat omnis ſubſtantiuorum ſylua,ſiue rē poſſeſſam, ſiue numerum,ſiue menſuram ſignificent, ut equus Alexandri. Paramicorum. Modius *tritici. Præterea uerbalia in Tor, Trix, Sor, Vs, Io. ut Seruator patriæ,expultrix uitiorum. Cenſor morum, Cōtemptus diuitiarum,* Moderatio *animi. Denique ſubſtantiua omnia continuata res diuerſas ſignificantia quocunque nomine cenſeantur. neque de his admoneantur pueri, cum ad rem nihil faciant. Reus genitiuo,uel ablatiuo cū præpoſitione De gaudet. Reus audaciæ, auaritiæ,* De *ambitu, De ui apud Ciceronem leguntur.*

Appendix.

Adiectiua cū Subſtantiuè ponūtur,more ſubſtātiuorū cōſtruūtur. Cic. de senec. tātū cibi, et potionis adhibendū, ut reficiantur uires, non oprimātur. Idē 1. Verr. Sicilia tota, ſi una uoce loqueretur,hoc diceret. Quod auri, quod argēti, quod ornamētorū in meis urbibus, ſedibus, delubris fuit, id mihi tu C. Verres eripuiſti,atque abſtuliſti, Pōpeius 8 ad Att. Vos hortor,ut quodcunque militum contrahere poteritis,contrahatis.

Huius claſsis ſunt Multum, Plus, Plurimum, *Tantum, Quantum, Minus, Minimum, Summum,* Extremum, *Vltimum, Poſtremum. Cic. ad* Att. *lib. 2. Terentia delectata est tuis litteris, et impertit tibi multum ſalutis. Idē pro Milo. Vident, quantum in te ſit animi, quantum ingenij, quantum auctoritatis. Idem Ep. lib. 6. præſertim cum rerum omnium*

nium mors ſit extremum. Liu. lib. 2. bell. Mac. ad ultimum inopiæ sciret uenturos. Cur lib. 8. ad ultimum periculi peruenerat. Cic. 2. Philipp. Pax eſt tranquilla libertas, ſeruitus postremum malorum omnium. Abdita rerum. Strata uiarum, Occulta ſaltuum, Incerta fortunæ, & id genus alia crebre apud hiſtoricos, & poetas reperiuntur. Virg. 2. Aeneid. Obsedere alii telis anguſta uiarum. Liu. Ad incerta fortunæ regio more uenenum erat. Tacit. lib. 19. Peranguſta, & lubrica uiarum flexerant. Idem lib. 1. Præmiſſo Cæcinna, ut occulta ſaltuum ſcrutaretur.

Subſtātiua, cū ad laudem, uel uituperationem referuntur, interrogandi, uel auferendi caſu gaudent. Cic. Neque te monere audeo præſtanti prudentia uirū, neque confirmare maximi animi hominē. Plin. lib. 7. cap. 2. Choramandarum gentē, uocat Tauron ſylueſtrem, ſine uoce, ſtridoris horrendi, hirtis corporibus, oculis glaucis, dētibus caninis.

Propoſita exempla utrunque caſum complectuntur. Ciceronis affert Budeus in commentariis linguæ Græcæ. Hic uariabunt tyrones orationem, M. Tullius uir ſingularis ingenii à M. Antonio crudeliſſime trucidatus eſt. Singulari uir ingenio Cicero miſerandum in modum interiit. Pueri tardi ingenii ſæpe ingenioſis palmam præripiunt. Tardo ingenio pueri plerunque labore, & diligentia ingenioſos ſuperant.

Genitiuus poſt nomen adiectiuum.

Adiectiua, quę ſcientiam, Communionem, copiam, & his cōtraria ſignificāt, cū genitiuo iun-

iunguntur ut peritus, *Ignarus*, Particeps, Expers, Plenus, *Inanis*. Cic. in Brut. Fabius, pictor & iuris, et litterarum, & antiquitatis bene peritus fuit. Ex eodem 2. de Orat. Antonius omnis eruditionis expers, atque ignarus fuit. Idem. 5. de Fin. Virtutes ita copulatæ, connexeq. ſunt, ut omnes omnium participes ſint. Idem, lib. 9. *Ep*. Stultorū plena ſunt omnia. Ex eodem 1. de Orat. Omnia plena conſiliorū, inania uerborū uidemus.

Hoc loco cum plurima nomina à Grammaticis recenſentur, delectu tamen opus eſt, aliis enim Oratores, aliis historici, & poetæ frequentius utuntur. Doctus, Indoctus, Gnarus, Ignarus, Rudis, Callidus, Prudens, Imprudens, Neſcius, Inſcius, Certus, Incertus, Conſors, Exors, Compos, Impos, Immunis, Inſons, Inſolens, Inſuetus, Diues, Largus, Liberalis, Benignus, Prodigus, Fecundus, Plenus, Refertus, Fertilis, Pauper, Egenus, Inops, Indigus, Parcus, Sterilis, Nudus, Vacuus, Truncus. Omnium paraueram exempla, quæ tamen, ne longior eſſem, prætermiſi, per pauculis exceptis. Cic. in Bruto. Socrates ſe omnium rerum Inſcium ſingebat, & Rudem. Idem Philip. 2. Tu mentis Compos es, Idem ad Att. 9. Sum, Sum, mihi crede, mentis Compos. Liu. 4. ad urbe, Tubero Incertus ueri eſt. Quinct. lib. 4. cap. 2. Iudex quam primum Certus eſſe ſententiæ cupit. Certior genitiuo, uel ablatiuo cum præpoſitione de adiungitur. Cic. ad Att. lib. 3. Faciam te conſilii noſtri Certiorem. Idem. 7. Ep. Facias me uelim Certiorem de toto ſtatu tuo. Plenus apud Ciceronem ſere cum interrogandi caſu iungitur pro Font. Referta Gallia negociatorum eſt, Plena ciuium Romanorum. Aliquando etiam cum ablatiuo, ut suo loco dicemus.

Item

Itẽ quædã in ax, ius, idus, & oſus. Philoſophus tenax recti, nullius culpę cõſcius, auidus uirtutis, ſtudioſus litterarum. Quibus adde Memor, Immemor, Securus: ut Memor beneficii, Immemor iniuriæ, Securus rumorum.

Quinct. li. 1. c. 1. Tenaciſſimi ſumus eorum, quę rudibus annis percipimus. Cic. 2. Philipp. Huius rei ne poſteritas quidẽ omniũ ſæculorũ immemor erit. Idem Ep. lib. 5. Cum T. Pomponius homo omnium meorum in te ſtudiorum conſcius, tui cupidus, noſtri amãtiſſimus ad te proficiſceretur, aliquid mihi ſcribendum putaui.

Non omnia, quæ in has ſyllabas exeunt, patrium caſum admittunt, ſed certa quædam, eaq; partim ſunt oratoria, partim historica, & poetica. Id quod optimus magiſter uſus te docebit. Capax, tenax, rapax, ferax, edax, conſcius, dubius, anxius, prouidus, cupidus, auidus, curioſus, incurioſus. Sene. Ep. 7. Parum tenax recti. Idem 6. de Beneficÿs. Me tempeſtas occupauit, portus, ac præſidÿ dubium. Plin. lib. 25. cap. 2. Medicinæ peculiariter curioſus. Plin. Iunior Epist. 173. Ita natura comparatum eſt, ut proximorum incurioſi, longinqua ſectemur. Quinct. lib. 8. In quod ſæpe etiam incidit. Cic. Securus tam paruæ obſeruationis. Seneca de Vita beata cap. 26. Sapiẽs uiuit præſentibus Lætus, futuri ſecurus. Trepidus rerum ſuarum, Timidus lucis. Floridus æui, Feruidus ingenÿ, Validus animi, Deuius æqui, Egregius facti, Dubius animi. Multa præterea, quæ certis locis comprehendi non poſſunt, ut Præceps animi, Integer uitæ, Sceleris purus, Ambiguus conſilÿ, inglorius militiæ, Immodicus iræ, Feſſus belli, Laudis

li, laudis Auarus, Tenuis opum, quæ promiſcue à Grammaticis numerantur inter ea, quæ genitiuo adhærent, ferè ad hiſtoricos, & poetas ſpectant. Seneca, qui proxime accedit ad historicos lib. 21. de uita beata, Abduntur, inquit, in aliquas rimas timida lucis. Idem cap. 6. Beatus eſt ergo iudicii rectus. Illud 2. de Iuuent. quod citat Budæus in Commentariis linguæ Græcæ. Hoc autem ipſum genus erit eo firmius, ſi eo ipſo in genere, quo arguetur, integer animi fuiſſe demonſtrabitur, in nullo prorſus libro reperi, ſed pro Animi, Antea, ſic Integer antea fuiſſe demonſtrabitur.

Partitiua.

Partitiua genitiuo multitudinis gaudent. Cic. 1. de Nat. Elephanto belluarum nulla prudentiòr. Idem de Sen. Minus habeò uirium quam ueſtrũ uteruis. Idem Q. Fr. 2. Domus utriuſque noſtrum ædificatur ſtrenuè.

Partitiuum nomen eſt, quod ſignificat multa ſigillatim, ut Quiſque, Vnuſquiſque, Vterque, Neuter, uel Vnum è multis, ut Alter, Alius. Hæc partim ſunt uniuerſalia, ut Nemo, *Nullus, partim particularia, ut Quidam, Aliquis, partim interrogatiua, ut Quis, Vter? partim infinita, quæ eadem ſunt, quæ interrogatiua, cum ſcilicet nihil quærunt, ut Neſcio, quis ueſtrum loquatur. Ignoro uter ueſtrum ſit doctior. Verũ cum pueri has finitiones, diſtributioneſque uix unquam teneant, non uideo, cur eis hæc ſint inculcanda. Fortaſſe commodius fuerit, quæ maxime Partitiua ſunt, habere in promptu, ordine elementorum, Alius, Aliquis, Alter, Alteruter, Nemo, Neuter, Nullus, Quis, Quicũque. Quidã, Quilibet, Quiſquis, Quiuis, Quiſpiam, Quiſquã, Quiſq;, Solus, Vllus, Vnuſquiſque, Vter, Vterq; Vtercunq;, Vterlibet, Vteruis.*

Item numeralia nomina. Liu. 1. ab urb. Imperium ſummum Romę habebit, qui primus ueſtrum ò iuuenes oſculum matri tulerit. Curt. lib. 8. Octoginta Macedonum interfecerunt. Idem ibidem. Nolo ſingulos ueſtrũ excitare.

Denique quæcunque adiectiua partitionem ſignificant, interrogandi caſum poſſunt admittere. Cic. de Sen. Multæ etiam iſtarum arborum mea manu ſunt ſatæ. Liu. 1. bell. Mac. Macedonum ferè omnibus, & quibuſdam Andriorum, ut manerent perſuaſit. Curt. lib. 10. Cum paucis amicorum ad Leõnatum peruenit. Plin. lib. 8. cap. 48. Lanarũ nigræ nullum colorem bibunt.

Plinius nonnullis ſubſtantiuis hanc conſtructionem tribuit lib. 10. ca. 6. Volucrum animal parit Veſpertilio tantum li. 9. cap. 50 Piscium Lupus, & Trichias bis anno parit. Niſi fortè quis dicat audiendum nomen partitiuum Solus. Numeralia frequentiſſime cum ſuis ſubſtantiuis copulantur. Septimus Rex Romanorum: Duo milites: Singuli duces.

Superlatiua.

Si multa eiuſdem generis comparentur, utendum eſt ſuperlatiuo cum genitiuo plurali, Cic. 5. Tuſc. Theophraſtus elegantisſimus omnium philoſophorum, & erudiriſſimus non magnopere reprehenditur, cum tria genera dicit bonorum. Plin. lib. 33. cap. 1. Demoſthenes ſummus oratorum Græciæ.

Hic ut perſpicuũ eſt, comparantur multa eiuſdem generi s, nam & Theophraſtus unus fuit, ex omnibus philiſophis, & Demoſthenes de Oratoribus unus. ſic enim Laurentius, quæ ſunt eiuſdem generis explicat. Paſſim apud Cice. & ceteros ſcriptores inuenies genitiuum omnium cum ſuperlatiuo, quod quidam uidentur negaſſe, captioſis neſcio quibus concluſiuncu lis circumſcripti. Idem ad Bru. lib. 2. Dij iſti legulio male-faciant homini nequiſſimo omnium, qui ſunt, qui fuerunt, qui futuri ſunt Interim conferuntur res diuerſi generis maxime accedente aduerbio, Non ſolum. Cic. pro domo ſua. Hoc tu ſcri ptore, hoc conſiliario, hoc miniſtro omnium non bipedum ſo-lum, ſed quadrupedum impuriſſimo remp perdidiſti. Clodi-us, de quo hic agitur, bipes proculdubio, non quadrupes fuit. Macrob. lib. 7. Satur. cap. 2. Ciceronem imitatus immerito à Valla reprehenditur Age, inquit, Serui non ſolum adoleſcẽ tium, qui tibi æquæui ſunt, ſed ſenum quoque omnium do-ctiſſime. Plin. lib 33. cap. 1. de annulis agens. Longo certe tẽ pore ne Senatũ Romanũ quidem habuiſſe aureos manifeſtum eſt. Siquidem his tantum, qui legati ad exteras gentes ituri eſ ſent, annuli publicè dabantur, credo quoniam ita exterorum honoratiſſimi intelligebantur. Nec enim Legatus Romanus unus erat ex gentibus exteris. Mart. Quæ maxime inter ſe ſunt contraria contulit. lib. 12, Non es, crede mihi, bonus, quid ergo? Vt uerum loquar, optimus malorum Niſi quis dicat mo re ſuo fuiſſe iocatum, atque de induſtria in grammaticorum leges peccaſſe Ci. in Bru. Phalereus enim ſucceſſit ex ſenibus adoleſcens, eruditiſſimus ille quidem horum omnium, ſed non tam armis inſtructus, quam palæſtra. Idem. 2. de Orat. tum Phalereus ille Demetrius omnium iſtorum mea ſententia po-litiſſimus, alii e orum ſimiles extiterunt. Hæc Ciceronis loca apertisſime docent non male latine dici. Antonius eſt horum, ſiue iſtorum omnium eloquentiſſimus, quamuis non ſit unus ex his, aut ex iſtis,

Appendix.

Tã ſuperlatiuaã, qu partitiua genitiuo ſingula

ri coniunguntur. Cic. pro Quinct. habet ad uerſarium P. Quinctius uerbo Sex. Næuium, reuera huiuſce ætatis homines diſertiſſimos, ornatiſſimos noſtræ ciuitatis. Idē pro Rabir. Poſth. Virum unum totius Græciæ facile doctiſſimum Platonem in maximis periculis, inſidiisq; uerſatum eſſe accepimus. An quiſquam Clodiæ gentis cum Pompeio Magno conferendus eſt?

Huc ſpectant, quæcunque nomina numero ſingulari multitudinem ſignificant, ut Populus, Gens Municipium, Aetas, Italia, Græcia, pro ipſis Italis, Græcis, Nemo totius Italiæ eloquentior fuit Cicerone. Curt. lib. 9. Tuo capite ignobilem uitam emi, quis ferat non modo tuorum, ſed ullius etiam gentis barbaræ, qui tuam magnitudinem nouit?

I I. Appendix.

Tum Superlatiua nomina, tum etiam Partitiua quæ cum ſuis ſubſtantiuis caſu cohærēt, & genere, & numero conſentiunt. Cic. 2. de Nat. Indus, qui eſt omniū fluuius maximus, non aqua ſolum agros lætificat, ſed eos etiā conſerit. Plin. lib. 18. cap. 1. Hordeum frugum omnium molliſſimum eſt. Pomp. Mela lib. 2. cap. 7. Famam habet ob Cereris tēplum Enna præcipua montium.

Superuacanea uideri poſſet hæc appendix, niſi Grammatici præciperent tam ſuperlatiua, quam partitiua genus petere à genitiuo, ſi uelis grammaticè loqui, exēpli cauſſa. Leo eſt fortiſ-

fortiſſimum animalium, grammaticè dici. at Leo eſt fortiſſimus animalium, Latinè. Ego certe nolim grammaticè loqui. Quod ſi quando adiectiua cum ſubſtantiuis non conſentiant, in ſubſtantiua tranſeunt. Cic. Ep. lib. 6. Præſertim cũ omnium rerum mors ſit extremum. Extremum ſubſtãtiuum, eſt, at in illo Quinſtil. 6. declam. Mors ſit extrema malorum adiectiuum. Cic. 2. Philipp. Pax eſt tranquilla libertas, ſeruitus poſtremum malorum. hic poſtremum non petit genus à genitiuo Malorum, ſed eſt ſubſtantiuum. vt in illo Taciti lib. 3. Poſt celebre carmen, quo Germani ſuprema defleuerant. Eiuſdem generis uidentur hæc loca Plinii lib. 9. cap. 8. Velociſſimum omnium animalium, non ſolum marinorum eſt, delphinus, ocyor uolucre, ocyor telo. Idem lib. 10. cap. 27. Venenis Capreæ, & Coturnices pingueſcunt placidiſſima animalium. Idem lib. 8. cap. 32. Ceruis quoq; eſt ſua malignitas quanquam placidiſſimo animalium. Vel dicemus more Græcorum Maſculina iungi cum neutris, quale eſt illud Vir. Triſte lupus ſtabulis. Itẽ Fœminina. Quinct. lib. 11. cap. 1. tutiſſimum ergo pænitentiæ confeſſio, & ſatisfactio culpæ. Lege Budæum in Commentariis linguæ Græcæ. Quod ſi hæc diſplicent. ſubaudiatur animal.

Quod ſi, nullum ſit ſubſtantiuum cum genitiuo, quod attinet ad geuus conſentient. Liu. 1. ab urbe. Sũmi, infimiq; Gabinorum Sex. Tarquinium dono deum ſibi miſſum credere. Quinct. lib. 9. cap. 4. Equidem Ciceronem ſequar: nam is eminentiſſimos Græcorum eſt sequutus. Plin. lib. 9. cap. 52. Ouorum alia ſunt candida, ut columbis, perdicibus, alia pallida, ut aquaticis &c.

Si genitiuus nominis ſit collectiui, non neceſſario cum eo conſentient ſuperlatiua, aut partitiua, ut ſummi, infimiq ue ciuitatis Tarquinium exceperunt. Nemo huius oppidi Tarquinium ex cepit. Itẽ ſi ſuperlatiua ſubſtãtiue ponãtur Ci. ce

omnium rerum mors ſit extremum. Superlatiua Extremum, Supremum, Vltimum, Summum, ut ſupradiximus ſubſtantiua aliquando fiunt genere neutro. Lucan. lib. 10. Cogunt tamen ultima rerum Spem pacis tentare ducem. Curt. lib. 6. Iamque rex ultima Hyrcaniæ intrauerat. Idem lib. 8. Dyardenes minus celeber auditu est, quia per ultima Indiæ currit. Tacitus lib. 20. Extrema Gallicæ oræ occupauere. Idem lib. 19. Summa nauium tabulis augent. Quinctil. declam. 18. Orbitates, ac ſuprema liberorum plangantur.

III. Appendix.

Genitiuus tam ſuperlatiui, quam partitiui in ablatiuum cũ prępoſitione e, uel ex, uel de, mutari poteſt. Cic. pro Cluent. Ex his omnibus natu minimus P. Saturninus in eadem ſententia fuit. Idem pro Sex. Roſc. Audaciſſimus ego ex omnibus? minime. Idem Ep. 16. De tuis innumerabilibus in me officiis erit hoc gratiſſimum. Idem 10. Philpp. Permitto, ut de tribus Antoniis eligas, quem uelis. Quintil. 6. declam. Timui, ne quem ex meis uiderem.

Liu. 1. ab urbe. Sextus filius eius, qui minimus ex tribus erat, transfugit ex compoſito Gabios. ſic habent correcti libri, non minor ex tribus, ut quidam citant. Partitiua eleganter ablatiuo iunguntur Cic. pro Ligar. Quam multi eſſent de uictoribus, qui te crudelem uellent, cum etiam de uictis reperiantur. Idem Academic. Quidam è philoſophis faciendum omnino non putabant. Item Numeralia. Cic. lib. 2. de diuin. Panætius, qui unus è ſtoicis aſtrologorum prædicta reiecit. Idem Paradox. C. Marium uidimus, qui mihi ſecundis in rebus unus ex fortunatis hominibus, in aduerſis unus ex ſummis uiris

uiris uidebatur. Idem pro Plancio. Is enim unus fuit de magiſtratibus defenſor ſalutis meæ. Vnus hoc modo ferè conſtruitur cum principium numeri eſt; cum uero idem eſt quod ſolus, genitiuo etiam iungitur. Plin. lib. 9. cap. 17. Acipenſer unus omnium ſquamis ad os uerſis contra aquam nando meat. Curt. lib. 8. Haud amplius quam ut duo ex tribus filiis ſe cum militarent exegit. Cicer. in Orat. Quoniam Secundum erat de tribus. Idem Off. 2. Erat igitur ex tribus, quæ ad gloriam pertinerent, hoc tertium.

Mutatur interdum genitiuus ſuperlatiui in accuſatiuum cum præpoſitione, Inter, uel Ante Cic. Pro. S. R. Rectum putabat pro eorũ ſe honeſtate pugnare, propter quos ipse honeſtiſſimus inter ſuos numerabatur. Pomponius Mela lib 2. cap. 2. Gentem ſui nominis alluit Boriſthenes inter Scytiæ amnes amœniſſimus Liu. 1. ab urbe. Multitudini gratiòr fuit, quam Patribus, longe ante alios acceptisſimus militum animis.

Superlatiuum nomen cum præpoſitione, Inter, non ſolum apud Poetas, ſed etiam apud Oratores inuenitur. Quint. 6. Declam. Et, quod inter iſta difficillimum est, amore mei uicit etiam matrem. Iuſt. lib. 36. Minimusque inter fratres Ioſeph fuit. Harum Præpoſitionum adminiculo licebit nobis, has, & ſimiles locutiones, quæ parum latinæ putantur; (Lucretia eſt caſtiſſima suarum ſororum. Antonius est doctiſſimus aliorum) ſine ulla Grammaticorum reprehenſione efferre; hoc modo. Lucretia castisſima inter ſuas ſorores numeratur uel habetur, Antonius longe ante alios doctisſimus eſt, uel inter cæteros doctiſſimus est. Sen. de Vita beata c. 28. Inter cætera mala illud peſſimũ eſt. Nonne uides quẽadmodũ res diuerſi generis cõparẽtur? Nec. n. Sex. Roſc. de quo Cic. loquitur, unus fuit ex ſuis municipib. neq; Romulus de quo agit Liu. unus de

alijs fuit: neque illud malum, de quo Seneca, unum e cæteris malis fuit. Age uero, cur reprehendamus eum, qui ſic loquatur, Lucretia castisſima est ſuarum ſororum? Certe. M. Tull. Pro. S. Roſc. ferè eodem modo locutus est. Sex. inquit, Roſcius pater huiuſce municeps Amerinus fuit cum genere, et nobilitate, & pecunia non modo ſui municipij, uerum etiam eius uicinitatis facile primus. Primus ſui municipij, quid aliud est, quàm ſuorum municipium primus? Item Gellius li. 8. cap. 12. Vir ætatis ſuæ doctiſſimus: perinde eſt, ac ſi dixiſſet, ſuorum æqualium doctisſimus. Quid ſi tantopere cenſoriam Grammaticorum uirgulam perhorreſcimus, utamur uerbo pro Superlatiuo, ad hunc modum. Lucretia ſuis ſororibus plurimum caſtitate præſtat. Lucretia ſuas inter ſorores longe castitate præſtat. Antonius eruditione cæteris condiſcipulis plurimum præstat; uel ſuos inter æquales longe doctrina præstat. Audi Ciceronem De Cl. Nihil tam disſimile, quam Cotta Sulpitio; & uterque æqualibus ſuis plurimum præstitit. Ibidem de Hortenſio loquens. Suos inter æquales longe præſtitit. Idē 2. de Fin. Homini, qui cæteris animantibus plurimum præſtat, præcipue à natura nihil datum eſſe diceremus? Certe Plin. lib. 34. cap. 10 tam moroſæ & anxiæ obſeruationis ſecurus, Ostracitis, dixit, tota nigra, & cæterarum ſordidisſima.

IIII. Appendix.

Superlatiua præter proprium caſum, admittunt etiam caſum ſuæ poſitionis. Cic. De Cl. Fuit ſextus Aelius iuris quidem ciuilis omnium peritisſimus: Omnium, ſuperlatiui, Iuris Ciuilis, poſitiui caſus eſt. Admittunt & genitiuum partitionis, more nominum, unde formantur. Plin. lib. 9. cap. 51. Plurimi piſcium tribus menſibus, Aprili, Maio, Iunio pariūt.

Sunt,

Sunt, qui Superlatiua partitiuorum generi ſubijciant; cum hæc nudam partitionem, illa uero præcipue comparationem ad ſignificent. Quamuis enim hæc, illa aliqua cognatione attingant; quòd ſcilicet unum è multis ſignificent, non continuo ta men partitiua ſunt. Si quando tamen more partitiuorum conſtruuntur; poſitiua, a quibus fiunt, imitantur. Vt enim, Multus, partitiuè ponitur, ſic, Plures, & Plurimi. Eiuſdem generis uidentur illa, quæ ſubſtantiuis deſtituta, genitiuum habent. Luca. lib. 2. Minimas rerum diſcordia turbat. Suet. in Veſp. cap. 8. Hos partim ſubijci in ſeruos, ac uenire imperauit, partim in aſperrimas Inſularum auehi. Tacitus lib. 8. Prima cōſiliorum fruſtra ceciderunt. Et illud Quinctiliani, quod ſupra attulimus. Nam is eminentiſſimos Græcorum eſt ſecutus. In his enim, & ſimilibus, nulla uidetur comparatio eſſe, ſed parti tio; quod facile intelligitur, ſi genitiuum eodem caſu iungamus cum ſuperlatiuo, hoc modo. Minimas res, Aſperrimas Inſulas, Eminentiſſimos Græcos: quod ipſis maxime partitiuis uſu uenit. Quid enim aliud, Nulla belluarum, Quidam militum, Nemo principum, quam, Nulla bellua, Quidam miles, Nemo princeps ſignificat?

Genitiuus, uel Datiuus poſt nomen.

Nomina, quæ ſimilitudinē, aut diſſimilitudinē ſignificant, interrogādi, uel dādi caſum exigunt. Ter. in Eun. Domini ſimilis, &c. Cic. 5. de Fin. Non uideo, cur non potuerit patri ſimilis eſſe filius. Idem 2. Philip. Antonius ſaturauit ſe ſāguine diſſimilliorū ſui ciuiū. Idē De Cl. Nihil tā diſſimile, quā Cotta Sulpitio Itē, cōmunis, Proprius, Cic. de Sē. Id quidē nō proprium ſenectutis eſt uitium, ſed commune ualetudinis. Idē Pro S. Roſ. Quid tā com

munc, quã ſpiritus uiuis, terra mortuis, mare fluctantibus, littus eiectis? Plin. lib. 7. cap. 25. Cæſari proprium, & peculiare ſit, pręter ſupradicta, clementię inſigne.

Quæ ſimilitudinem, diſſimilitudinem ue ſignificant, ſiue ad mores, ſeu formam referantur, gignendi, uel dandi caſum aſſumunt. Propoſita exempla ad mores pertinent; ad formam ille Ciceronis locus ſpectat. 2. de Nat. Plectri ſimilem linguam noſtri ſolent dicere, chordarum dentes, nares cornibus iis, quæ ad neruos reſonant in cantibus. Idem eiuſdem lib. 1. Eſt enim uis tanta naturæ, ut homo nemo uelit niſi homini, ſimilis eſſe, & quidem formica formicæ. Sed tamen cuius hominis? Ecce in utroque loco utrunque caſum coniunxit.

Datiuus poſt nomen.

Nomina, quibus commodum, uoluptas, gratia, fauor, æqualitas, fidelitas, & his contraria ſignificantur, datiuum poſcunt; ut, Conſul Salutaris, Perniciosus reipublicæ. Iucundus, Moleſtus, Gratus, Inuiſus, Propitius, Infeſtus ciuibus. Fidus, Infidus imperio. Par, Impar tanto oneri. Cic. Epiſt. lib. 6. Erat meum cõſilium cum fidele Pompeio, tum ſalutare utrique. Idem Att. lib. 12. O gratas tuas mihi, iucundasq; litteras.

Itẽ uerbalia in, Bilis; ut, Amabilis, Formidabilis, Optabilis. Ci. Phil. 7. Pax prę ſertim ciuilis, quãquã õnibus bonis, mihi tamẽ in pri

mis fuit optabilis.

Quædam præterea, quę ex præpoſitione, Cō, componuntur; ut, Conſcius, conſentaneus, concors, concolor, confinis, cum adiectiua ſunt. Cic. 2. Tusc. Mihi conſcius ſum, nunquam me nimis cupidum fuiſſe. Idem. I A. Phil. 9. Sulpitii mors consentanea uitæ fuit, ſanctiſſimè, honeſtiſſimèque actæ.

Fidus, frequentiſſimè datiuum habet, cum genitiuo raro admodum reperitur. Virg. 12. Præterea regina tui fidiſſima dextra Occidit ipſa ſua. Par, apud poetas etiam genitiuo caſui adiungitur. Luca. 2. Quem metuis, par eius erat. Aequalis, cum ad ætatem, tempusque refertur, ferè genitiuum habet. Cic. 4. de Fin. conferam autem auunculum tuum cum C. Graccho eius ferè æquali: Quæ in, Bilis, exeunt, pasſionem ſignificant Penetrabilis, ſæpe apud poetas actiue ponitur. Virg. 10. Aſpice, num mage ſit noſtrum penetrabile telum. Conſcius, cum ad perſonas refertur, datiuum habet. Teren. Adel. Conſcia mihi ſum, à me culpam hanc eſſe procul. Cum uero ad rem, genitiuo frequentiſſimè. Cic. pro Cæl. Multarum rerum conscii ſerui. Interdum datiuum. Cic. pro Cæl. Huic facinori tantò tua mens liberalis conscia. Pro Clu. Conſcium illi facinori fuiße arbitrabantur, Seneca de uita beata, cap. 8. concors ſibi. Colum. lib. 7. cap. 3. Palatum, atque lingua concolor lanæ eſt. Plin. lib. 8. cap. 10. Sed tamen in extremis Aphricæ, qua confinis Aethiophiæ eſt. Idem lib. 12. cap. 8. Cōtermina Indis gens Arriana appellatur.

Supplex, Obuius, Obnoxius, Abſonus, Peruius etiam huc ſpectant. Cic. 1. Tuſcu. Nec iudicibus ſupplex fuit. Idem 6. Att. Volent mihi obuiæ literæ tuæ. Plin. Epiſt. 58. Vides, quot periculis, quot contumeliis, quot ludribriis ſimus obnoxii. Teren. Adel. Fratri ædes fient peruiæ. Liu. 6. belli punici. Peruiæ naues pugnantibus erant.

Da-

Datiuus, uel Accuſatiuus cum præpoſitione Ad poſt nomen.

Accommodatus, appoſitus, aptus, idoneus, habilis, utilis, inutilis, natus huic rei, uel ad hãc rem. Cic. In Piſ. Ille gurges atq; helluo natus abdomini ſuo, non laudi, atq; gloriæ, omneis fortunis, multos fama, uitaq; priuauit. Idem de cl. Cn. Pompeius, uir ad omnia sũma natus.

Prætermitto omniũ exempla, ne longior ſim, laborem, moleſtiamq; efficiam ediſcentibus. Cic. 7. In Ver. Homo bene appoſitus ad iſtius audaciam. Quinct. li. 4. Iudicis natura noſcenda eſt, iuri ne magis, an æquo ſit appoſitus. Cic. Epiſt. 6. Eius Falernum mihi ſemper idoneum uiſum eſt hoſpitio. Idem Att. lib. 15. Inſtruar etiam conſilijs idoneis ad hoc noſtrum negocium. Idem 1. de Leg. Natura figuram corporis habilem; & aptam ingenio humano, dedit. Colum lib. 2. cap. 2. Habilis frumentis terra. Cic. 1 de Or. Si mihi calceos ſicyonios attuliſſes, non uterer; quamuis eßent habiles, & apti ad pedem. Liu. lib 7. ab urbe. Hiſpano cingitur gladio, ad propiorem habili pugnam Cic. 3 Off. Cibum auferre homini ad nullas res utili. Idem. 1 de Fin. Quod & acutum genus eſt, & ad uſus ciuium non inutile.

Accuſatiuus, uel Ablatiuus poſt nomen.

Adiectiua, quibus generalis dimenſio ſignificatur, accuſandi, uel auferendi caſum poſtulãt, qui certam menſuram ſignificet. Liu. 6. belli Maced. Foſſam ſex cubitis altam, duodecim

latam

latam, cum duxiſſet: extra duplex uallū foſſæ circundedit. Colum. lib. 5. cap. 3. Eſto ager longus pedes mille & ducentos, latus pedes centum uiginti.

Generalem dimenſionem ſignificant, Longus, latus, altus, profundus, craßus; certam menſuram, Digitus, uncia, palmus, dodrans, pes, cubitum, ſeu ulna; quod idem est paßus, ſtadiū, milliare, ſiue millarium. Plin. lib. 31. ca. 14. Didoron, quo utimur, longum ſeſquipede, latum pede. Interdum adhibetur genitiuus. Colum. lib. 11. cap. 2. Medicæ ſingulos cyathos ſerere oportet in areolis longis pedum denum.

Ablatiuus poſt nomen.

Immunis, diues, contentus, præditus, orbus,
Indignus, liber, locuples, extorris, inanis,
Plen⁹, inops, uacu⁹, caſſus, dignuſq;, refertus,
Et capt⁹, uiduuſq;, potens, alienus, onuſtus,
Et fretus, nudus, caſum ſumpſere latinum.

Cic. Att. 2. Nulla abs te per hos dies epiſtola inanis aliqua re utili, & ſuaui uenerat. Idē Att. 3. Ex tuis litteris plen⁹ ſum expectatione de Pompeio. Liu. 1. ab urbe. Inde una centuria facta eſt immunis militia.

Immunis etiam à Plinio lib. 17. cap. 14. ablatiuo iungitur. Caprificus omnibus immunis eſt, quæ adhunc diximus. Cic. pri. off. P. Craſſus tum cognomine Diues, tū copiis ciuitas. Idem de cl. C. Lentulus nō tardus ſententijs, non inops uerbis. Virg. 2. Aen. Nunc caſſum lumine lugent. Liu. Extorem urbe, domo, penatibus, foco, congreßu æqualium. Cic. pro Rab. Confectus ſenectute præditus morbo, mancus & membris omnibus

omnibus captus, ac debilis. Colum. lib. 2. cap. 15. Viduus pecudibus ager. Plin. lib. 3. proem. Nomina uidua, fama ſua. Liuius lib. 1. ab Vrbe. Ancoregnante, Lucumo uir impiger, ac diuitiis potens Romam commigrauit. Cicero de Diu. *lib.* 1. Nec hoc *Dii alienum ducunt ſua maeſtate. Idem de* Prouin. *Alienum ſibi uideri dignitate imperii. Idem. 1. de Diu. Onuſti cibo, & uino, perturbata, & confuſa, cernimus. Idem* Att. *Vrbs nuda præſidio. Liu. 6. ab Vrbe, non e dixit. Multitudo hoſtium nulli rei, præterquam numero freta, & oculis. Quædam ex his (ut ſupradictum eſt) etiam genitiuo adhærent. Item, Dignus, Att. 8. Obſecro te, mi Cicero, ſuſcipe curam, & cogitationem digniſſimam tuæ uirtutis. Suet. in Oth. Vt iam uix ullus eſſet, qui non ſentiret, & prædicaret, ſolum ſucceſſionis imperii dignum. Illud Cicer. de Aruſ. uitioſe citatur. Vnum eſſe in hac ciuitate dignum huius imperii; deeſt enim, Gloria; Huius imperii gloria. Indignus, orbus caſſus, onuſtus, eundem caſum rariſſimè recipiunt.*

Opus.

Opus nomen adiectiuum, & indeclinabile accedente uerbo ſubſtantiuo ablatiuum poſtulat. Cic. In Sal. Quid opus eſt uerbis?

Terent. in And. Nihil iſthac opus est arte ad hanc rem, quam paro. Cic. Att. *12. Apud Terentiam, gratia opus eſt nobis, & tua auctoritate. Sæpe etiam cum ſuis ſubſtantiuis conſentit. Cic. Epiſt. lib. 2. Dux nobis, & auctor opus eſt. Idem epiſt. 16. Is omnia pollicitus eſt, quæ tibi eſſent opus. Idem Att. 6. Dices, nūmos mihi opus eſſe ad apparatum triumphi. Liu. lib. 10. belli Pun.* Scipio *ad comparanda ea quæ opus erant, tempus habuit.*

Ablatiuus cum præpoſitione.

Adie-

Adiectiua diuerſitatis,& numeralia ordinis,ab latiuum cum præpoſitione,a,uel ab,admittunt·Cic 4.Acad. Certa cum illo,qui à te totus diuerſus eſt.Idem Att.16. Nauigationis labor alienus ab ætate noſtra.Idem 4.Acad. Poſt autem cõficta á carneade,qui eſt quartus ab Arceſila.Hir.lib.4. belli Alex imperio,& potentia ſecundus à rege.

Alienus etiam genitiuo, & datiuo coniunguntur.Cic.1.de Fin.Quis alienum putet eſſe eius dignitatis, quam mihi quiſque tribuit. Salluſt. in Catil.Ille eos in domum D. Bruti perducit,quòd foro propinqua erat, nec aliena conſilii propter Semproniam.Cic pro Cæcin.Quod illi cauſæ maxime eſt alienum. Quint. lib.1.proem.Ego autem cum exiſtimem, nihil arti ora oriæ alienum.Vſitatius tamen ablatiuo iungitur.

Item,ſecurus, liber,uacuus, purus,nudus, inops,orbus.Cic. his quidẽ temporibus in omni orbe terrarum uacui,expertes,ſoluti ac liberi fuerunt ab omni ſumptu,modeſtia munere.Idem. Tam inops ego eram ab amicis? aut nuda reſp. à magiſtratibus.

Plin.lib.28.ca.9.Pelles eiuſdem animalis ſubſtractæ ſecuros præſtant ab eo metu ſomnos. cic.de Aruſ.Quæ tandẽ eſt in hac urbe tanta domus ab iſta religionis ſuſpicione tam uacua,atque pura. Sen. Epiſt.3.Mens ab omni labe pura, & ſplendida.Cic.pro Flac.Vſque eo orba fuit ab optimatibus illa concio, ut princeps principum eſſet Meandrius.

com-

COMPARATIVA.

COmparatiuo utimur cum ablatiuo, quã dó uel plura diuerſi generis comparantúr. Cic. 1. in Cat. Luce ſunt clariora nobis tua conſilia. Cur. lib. 9. Maiora ſunt præmiis pericula.

Vel, cum duo eiuſdem aut diuerſi generis conferũtur. Cic. ad Oct. Quæ nõ poſterior dies acerbior priore? & quæ nõ inſequens hora antecedente calamitoſior populo Rom. illuxit? Virtus multo pretioſior eſt auro.

Apud ueteres interdum leges comparatiuum cum ablatiuo etiam, cum res eiuſdem generis conferuntur Plin. lib. 36. cap. 7. ubi de generibus marmoris agit: Pretioſiſſimis inquit quidem generis Lacedæmoniorũ uiride cunctis hilarius. eodem lib. cap. 9. ubi de ea naui agit, qua Caius Obeliſcum ex Aegipto Romam importauit. D. Claudius, inquit, aliquot, per annos aſſeruatã qua Caius importauerat, omnibus, quæ unqu. in mari uisa ſunt, mirabiliorem. Val. Max. lib. 3. ca 4. Idẽ ſentit Fabricius Licinius, honoribus, auctoritate, omni ciuitate temporibus ſuis maior. Gellius lib. 1. c. 5. Hortenſius omnibus fere oratoribus ætatis ſuæ, niſi M. Tullio Clarior. Vir. 8. Sed cunctis altior ibat Anchiſes. Iuniores Grammatici ſubaudiunt uocem excludentem, cæteris, uel, reliquis. Donatus ſecunda seditione, Seruius in eundem, Diomedes lib. 1. Priſcianus lib. 3. docent, comparatiuo locum eſſe etiam, cum res eiuſdẽ generis cõparantur. In illo Saluſtii. Nulla arte cuiquam inferior. Item Plinii. Nulli omnium claritate inferior. comparatiuum, ut uides, Datiuo adiungitur.

Appen-

Appendix.

Ablatiuus comparatiui intercedente coniunctione Quam, mutari poteſt in caſum uerbo congruentem. Cic. 5. in Ver. Tu Innocentior quam Metellus? Idem Att. 14. Nemo unquam nec poeta, nec orator fuit, qui quenquam meliorem quam ſe arbitraretur. Liu. 10. belli Pun. Melior certiorq; eſt tuta pax, quã ſperata uictoria. Teren. in Phor. Ego hominem calidiorem uidi neminem, quam Phormionem.

Si ablatiuus a nominibus, Nemo, Nullus, aut a relatiuo, Qui, quæ, quod fiat, non erit locus huic permutationi; ut enim bene latine dicimus. Marco Tullio, quo nemo Romanorum fuit eloquentior, caput per ſummam iniuriam abſciſſum eſt. Ita inepte dicemus. Marco *Tullio, quam qui nemo Romanorum fuit eloquentior, &c.*

II. Appendix.

Comparatiua, quemadmodum & cætera adiectiua, cũ partitionem ad ſignificãt, genitiuũ deſiderãt. Liu. 3. ab urbe. In hãc ſententiam ut diſcederetur, Iuniores at. ũ euincebant Hor. in Arte. O maior iuuenũ. Auctores ta

men ſæpius ablatiuo utuntur cum præpoſitione, E, uel Ex. Cic. Att. 16, Ante ſcripta Epiſtola ex duabus tuis prior mihi legi cœpta eſt. plin epi. lib. 3. Minorem ex duobus liberis amiſit.

Cum partitio ſignificatur, poteſt comparatiuus genitiuum admittere, ſiue de duobus, ſiue de pluribus agatur. Sic Liu. Iuniores Patrum euincebant. Cur. lib. 7. Cleander priores eorum intromitti iubet. Plin. lib. 11. cap. 37. Animalium, fortiora, quibus ſanguis craſſior; ſapientiora, quibus tenuior: timidiora, quibus minimus: & quibus nullus, hebetia. Hor. lib. 4. Car ode 14. Maior Neronum. Idem lib. 1. Ser. ſat. 6. qui ſe, uultum fere negat Nouiorum poſſe minoris. ſcriptores ſæpius, ut dixi, ablatiuo cum præpoſitione utuntur, qui caſus partitioni, maxime ubi nomen eſt comparatiuum. aptiſſimus eſt. Quint. 19. Declam. Ego ſum infælicior ex duobus parentibus. Idem 8. ſi Dii non ſinant, ut ex liberis uilior incipiat eſſe periturus. Cæſar in Com. In teſtamento Ptolemæi patris, hæredes erant ſcripti ex duobus filiis maior. Ali quando genitiuus in accuſatiuum, accedente præpoſitione Inter, mutatur. Quin. decla. 9. Ille quoque occiſus eſt, qui inter nos, ut apparet, fortior eſt.

III. Appendix.

Præter ſuum caſum admittunt comparatiua ablatiuum ſignificantem exceſſum. Hercules fuit procerior te cubito. Cur lib. 5. Turres denis pedibus, quam murus, altiores sũt. Itē caſū ſuæ poſitiōis. Cic. Att. 16. Mihi nemo eſt amicior nec iucundior, nec carior Att. Deniq. hos ablatiuos, Opinione ſpe æquo

iuſto ſolito, dicto. Cic. de cl. Opinione ego Omniũ maiorẽ cepi dolorẽ. Liu 5. bel. pun. Reate ſaxum uiſum uolitare, ſol rubere ſolito magis ſanguineoque ſimilis.

Colum. lib. 3. cap. 19. Malleolus nec maior pede, nec dodrante minor eſſe debet. Ibidem. Paulo minor dodrante, longior ſemipede. Oui. 4. Faſt. Speque redit citius. Cic. de Amic. Ne quod plus æquo in amicitia congeratur. Quint lib. 9. ca. 4. Membrum longius iuſto, tardum; breuius, inſtabile eſſe. Liu. li. 3. bel. pun. Dicto prope citius, equũ in uiãClaudius.

Ablatiuus ſignificans laudem uituperationem, partem.

Pleraq; adiectiua ablatiuũ poſtulant ſignificãtem laudẽ, uituperationem, uel partem. Q. de pet. Non erit difficile certamẽ cũm iis cõpetitoribus, qui nequaquam ſunt tam genere inſignes, quam uitiis nobiles. Cic. 1. de Or. Sunt quidam aut ita lingua hæſitantes, aut ita uoce abſoni, aut ita uultu motuque corporis uaſti, & agreſtes; ut, etiam ſi ingeniis, aut arte ualeant: tamen in oratorum numerum uenire non poſſint. Sal. in Cat. Ex altera parte. C. Antonius pedibus æger, quod prælio adeſſe nequibat, M. Petreio Legato exercitum permittit.

Quamuis oratores libentius adiectiuis ſubſtantiua copu-lent: Vir sũma eloquentia, eximia uirtute, excellẽti ingenio

tamen non raro ipſis adiectiuis ablatiuum laudis, ac uitupe-rationis attribuunt: Cic. 4. de Fin. Horridiores euadunt, aſperiores, duriores & oratione, & moribus. Idem. 1. de orat. Ego neminem nec motu corporis, nec ipſo habitu atque forma aptiorem, nec uoce plenіorem, aut ſuauiorem mihi uideor audiuiſſe. Idem de Cl. Vt uita, ſic oratione durus, incultus, horridus. Ablatiuo partis rarius utuntur. Idem. 4. Tuſc. Ergo is, quiſquis eſt, qui moderatione, & conſtantia quietus animo eſt, ſibique ipſi placatus Quint. lib. 6. cap. 4. Qui pedibus æger cum uellet uideri commodioris ualetudinis &c. Poetæ Frequenter Mart. lib. 12. Crine ruber, niger ore, breuis pede, lumine læſus.

Appendix.

Ablatiuum partis frequenter in accuſatiuum mutant poetæ. Verg. 1. Aen. Os, humeroſque Deo ſimilis. Hor. Excepto quod non ſimul eſſes, cætera Lætus. Itē Hiſtorici, ſed rarius. Liu. Falarica eſt Saguntinis miſſile telum, haſtili oblongo, & cætera tereti, præterquam ad extremum. Pom. Mela, Sarmatæ totum brachati corpus, &, niſi qua uident, ora etiam ueſtiti.

Curtius lib. 6. ablatiuo uſus eſt. Ego, inquit, cæteris lætus, hoc uno torqueor, Accuſatiuus, cætera, frequēs eſt apud Liu. ut a, ab urbe. Proximum regnum cætera egregiū, ab una parte haud ſatis proſperum fuerat. Item apud. Plin lib. 12. cap 6. Eſt & terebyntho ſimilis, cætera pomo amygdalis; & lib. 37. cap. 9. Eſt & alia iris cætera ſimilis, & prædura. Gell lib. 19. cap. 10. Memini, me quondam, & Celſinum Iulianū Numidā ad Frontonē Cornelium, pedes tum grauiter ægrū, ire uiſere. Hanc conſtructionem; quā Seruius figurā græcam appellat, recētiores Synecdochē uocāt; fortaſſe nō ma

le;

lè; quod ſubtracta præpoſitio, Secundum, intelligatur Latinis, ut græcis κατα. Nam ſynecdoche non ſolum tropus eſt, ſed etiam lexeos figura, cum nimirum ſubtractum uerbum aliquod ſatis ex ceteris intelligitur. Vide Quint. lib. 9. cap. 3. Denique, ſiue hac de cauſa ita appelletur, ſiue quia id, quod partis eſt, toti attribuitur, ut aliqua ex parte ſynecdochem tropum imitetur; miſſa hæc faciamus; nam pueris tenebras offundunt.

DE CONSTRVCTIONE TRANſitiua uerbi.

VErba, quod ad ſignificationes ſeu genera attinet, (utrumque enim Donato, & Diomedi idem ualet) quinque ſunt, Actiua, Paſſiua, Neutra, Communia, Deponentia. Actiua ea demum crediderunt Phocas, Donatus, Diomedes cæterique ueteres, quæ, O littera terminata, paſſiua fierent, littera, R, apposita, ut, Laudo, Laudor. Neutra ſunt, inquit Donatus 2. editione, quæ, O, littera terminantur, & accepta, R, littera, latina non ſunt; ut, Sto, Curro, ſunt etiã neutra, quæ, I, littera terminantur; ut vt, Odi, Noui, cœpi, Memini. Itemque in, Vm, Syllabam deſinunt, ut, Sum, proſum. Sunt etiam, quæ in, T, litteram exeunt, & imperſonalia dicuntur, ut, Pudet, tædet, pœnitet, libet, oportet. ſed hæc, & ſimilia defectiua exiſtimanda ſunt. Sunt præterea neutro paſſiua, ut Gaudeo, gauiſus ſum; Soleo, ſolitus ſum, Audeo, auſus ſum, Fio, factus ſum, Fido, fiſus sum. Hactenus Donatus, Diomedes neutra, O, lttera finita, docte, & acutè in tria genera diſtribuit; quorum alia gentis ſignificationem habent, ſiue (ut Phocas nobilis & antiquus grammaticus inquit) quæ actum ſignificant, & actiuam habent ſignificationem, Vt, Facio, ambulo, curro; alia, quæ patientis habent ſignificationem, ut, Veneo, uapulo; alia poſtremo ſunt, in quibus nec agẽtis, nec patientis ſignificatio dignoſcitur, hoc eſt, quæ nec actionem, nec paſſionẽ ſignificãt, ut, Sedeo, iaceo, ſto, neſcis enĩ

agat quis, an patiatur. Hæc ultima quidam ſupina dixerũt, inquit Diomedes, alii abſolutiua. Hinc apertiſſimè intelligitur, ueteres uerba omnia, quæ litterã, R, aſſumere nõ poſſent, quantumuis cum accuſatiuo coniungerentur (ut, Facio, caleſacio, odi, noui) in neutris numeraſſe. Paſſiua ſunt, quæ ita, R, littera terminantur, ut, ea depoſita, actiua fiant, ut, Laudor, laudo. Communia, quæ, R, littera terminata, tum actionem, tum paſſionem ſignificant, ut, Hortor, complector. Deponẽtia, quæ itidem littera, R, terminata, actionem tãtum ſignificant, ut: Aucupor, loquor. Ego (dicam enim, quod ſentio) quadripartitam exiſtimo eſſe hanc diſtributionem. Quædam namq; actionem ſignificant, ut, Aedifico. curro ſequor. Alia paſſionem, ut, Vapulo, uerberor. Alia tum actionem, tũ paſſionem, ut, Dignor, amplector, de quibus, pluribus ſuo loco. Alia denique nec actionem, neq; paſſionem ſignificant, ut, Sedeo, iaceo; hæc & ſimilia proprie neutra ſunt. meritoq; ſupina uerba à quibuſdam appellata; quod uidelicet ueluti ocioſa, reſupina que ſtertant, utriuſque actionis expertia. Hactenus de uerborum generibus.

Quod uero ad conſtructionem attinet, duplex eſt uerbum, Alterum Intranſitiuum, quod poſt ſe, aut nullum caſum habet, ut, Venio, redeo, aut ſimilem præcedenti. Liu. 1. ab urbe. Iuſiè, pieque legatus uenio. Teren. Andr. redeo inde iratus, atq; ægreferens; de quo ſupradictũ est. Alterũ Tranſitiuũ, quod in caſum diuerſum à præcedẽti trãſit. Hoc in Actiuum, Paſſiuum, & Neutrum partitur. Actiuum uerbum eſt, quod poſt ſe accuſatiuum poſtulat, cuiuſcunque ſit poſitionis, ut, laudo, facio, ſequor, amplector, odi. Doleo uicem tuam, Ingrati animi crimen horreo, quamuis hæc duo postrema, & ſimilia, neutro paſſiua poſſint appellari, ut poſtea dicemus: libenter hoc genus uerborum, ſi per grammaticos liceret, Accuſatiuum appellarim; quemadmodum quidam ueterum Accuſatiuas præpoſitiones uocant, quæ accuſandi caſu gaudent. Paſſiuum est, quod in ablatiuum tranſit, cum præpoſitione, A, uel ab, ut: Laudor a te, Complector à patre. Hoc fere in Or, deſinit. Neutrum, quod tranſit in genitiuum, datiuum, uel ablatiuũ,

caſum

caſum, ut, Egeo tui, Opitulor tibi, Fungor meo munere. Quæ diximus, de propriis caſibus accipienda ſunt, nam de communibus omni uerborum generi poſt dicendum erit. Per hæc tria genera fuſa, atq; diſperſa ſunt, quæ imperſonalia uocant. Actiua, ut, Pudet, piget. Paſſiua. ut, Pugnatur, Itur. Neutra, ut, Libet, licet. De neutris primo dicamus. tum quia caſuum ordo id exigit; tum (quod magis me mouet) ut, cognita Neutrorum turba, facilius cognoſcant adoleſcentes Actiua, ſiue Accuſatiua uerba.

Genitiuus poſt uerbum.

Sum, genitiuum petit, cum poſſeſſionem ſignificat. Cic. Epiſt. 2. Iam me Pompei; totũ eſſe ſcis. Aut, ad aliquid pertinere *Idem*. 12 Philip. Cuiusuis hominis eſt errare, nullius niſi inſipientis, perſeuerare in errore. *Idẽ*. 1, Off. adoleſcẽtis eſt, maiores natu uereri. Itẽ hæc duo, *I*ntereſt, & refert. Cic. 2. de Fin. Intereſt omnium recte facere. Quin. li. 9. cap. 4. Plurimum refert compoſitionis, quæ quibus anteponas.

Eſt, Intereſt, refert, cum officium, atq; ad rem pertinere ſignificant, prima, & ſecunda perſona carent, qua de cauſa imperſonalia uerba, ſiue uerba ſine perſonis (ut Varro loquitur) poſſunt appellari. Itaq; cũ uerbum imperſonale dicimus, præpoſitio, In, priuationem declarat primæ, & ſecundæ perſonæ, quibus uerbum priuatur; non nominatiui, ſiue perſonæ agentis, ſeu patiẽtis, ut grãmatici iuniores uolũt. Sed de hac re pluribus ſuo loco dicemus ex eodẽ Varrone. Hæc tria uerba (ut ad rẽ redeamus) modo nominatiuum habẽt aperte. Cic. 5 Tuſc. Sapientis eſt proprium, nihil, quod pœnitere poſſit, facere. Idem in Partit. Quod enim permagni intereſt, ſæpe pro-

neceſſario habetur. Idem Epiſt. lib. 5. Non ſcripſi id, quod tua nihil referebat. Modo infinitum uerbum, aut orationis membrum loco infiniti accipiunt, Idem. 2. de Orat. Tardi ingenii eſt riuulos conſectari, fontes rerum non uidere. Idem Epiſt. 3. Vtriuſque noſtrum magni intereſt, prius ut te cõueniam quam decedas (Prius ut te conueniam; quam decedas) hoc membrum, ſiue pars totius orationis, uerbi intereſt, nominatiuus eſt. Itidem, Maiores natu uereri, uice nominatiui ponitur: niſi quis uelit, Officium, ſeu Proprium, ſubaudire; ut, Adoleſcentis Officium eſt, maiores natu uereri: ut illud, ſapientis eſt proprium, nihil, quod pænitere poſſit, facere.

Exceptio.

Intereſt tamen, & refert, hos ablatiuos habẽt, Mea, tua, ſua, noſtra, ueſtra. Cic. 16. epiſt. Et tua, & mea maxime intereſt, te ualere. Ter. Hecy. Tua quòd nihil refert, percontari deſinas. Cic. pro Cluen. Hic ſua putat intereſſe, ſe re ipſa, & geſto negotio, non lege defendi. Idem pro Syl. Veſtra enim, qui cum ſumma elegantia, atque integritate uixiſtis, hoc maxime intereſt.

Cuius, uel cuia intereſt, genitiuo, uel ablatiuo effertur. Cic. pro Mur. *Ea cædes potiſſimum crimini datur ei, cuia interfuit; non ei, cuia nihil interfuit. Idem. 1. Philip. Quis enĩ eſt hodie, cuius interſit iſtam legem manere. Quibus genitiuis iungantur pronomina,* Meus, tuus, *ſuus, noſter, ueſter. Item, dicatur ne benè latinè, Tua adoleſcentis intereſt, maiores natu uereri.* Mea *conſulis refert, rempub. uigilanter adminiſtrare; & cætera id genus ſuo loco inuenies.*

uerbum

Verbum,Eſto,pro Ablatius,&,Mea,Tua,Sua, Noſtra,Veſtra,habet,Meũ,Tuum,Suũ,Noſtrũ;Veſtrum. Cic.1.de Fin.Si memoria forte defecerit,tuum eſt,ut ſuggeras. Idẽ epiſ. lib. 6.Puto eſſe meum.quid ſentiam, exponere.Ouid.4.Faſt.Nulla mora eſt operi; ueſtrum eſt dare,uincere noſtrum.

Appendix.

Magnum,paruum,tantum,quantum iunguntur in genitiuo cũ uerbis Intereſt,& Refert. Cic.16.Epiſ.Magni ad honorem noſtrũ intereſt,quamprimum me ad Vrbem uenire. Idem Att.2.Permagni noſtri intereſt,te eſſe Romæ.Idẽ ad.Q.Fra. lib.1. Parui refert, abs te ipſo iuſdici.Att.8. Scio,quanti Reip. interſit, omneis copias in unum locum primo quoq. tempore conuenire.

Obiter notabis uerbum interest, loco genitiui, poſſe accuſatiuum cum præpoſitione Ad,recipere. Cic.Epist.5. Et quidem ad nostram laudem non multũ uideo intereſſe. Postremum locum quidam legunt, Scio quanti reipub. ſit; Interſit, tamen legendum eſſe confirmat epistola Ciceronis 15. eiuſdẽ lib. ad Pompeium, in qua refert Cicero eadẽ uerba, Magniq; *inquit, intereſſe reipub. ſcripſeras, omnes copias primo quoq; tempore in unum locum conuenire. Cic. pro lege Man. Etenim illud primum parui refert, uos publicanis amiſſa uectigalia poſtea uictoria recuperare. Vlpian. lib. 47. Pand. ſcilicet, ſi tanti interfuit.*

Cætera huiuſmodi per aduerbium adduntur, ut Plurimum intereſt, Maxime refert, Nihil intereſt. Cic. 1. Tuſc. Theodori quidem nihil intereſt, humile, an ſublime putreſcat. Idem epis. 5. equidem ad noſtram laudē nō multū uideo intereſſe; ſed ad properationē meam quiddam intereſt, non te expectare.

Huius claſſis ſunt, Parum, Paululum, aliquantulū, multum, peemultum, magis, maxime, minus, minime, nihil, aliquid, uehementer, tantopere, magnopere, infinitum, tantulū, plus, plurimum. Plin. lib 16. cap. 30. Infinitum refert lunaris ratio. Cæterorum paſſim occurrunt teſtimonia, quæ, ne longus ſim, prætermitto. Quantum, apud Cicer. inuenies. Pro Mur. Oſtendam alio loco, quantum ſalutis cōmunis interſit, duos Conſules in repub. Kal. Ianuarijs eſſe. Idem pro Mil Semper ille, & quantum intereſſet Publij Clodij &c. Plin. lib. 2. cap. 16. Tantum interest, ſubeant radij, an ſuperueniant.

Miſereor, Satago, genitiuum caſum aſciſcūt. Cic. Att Qui miſereri mei debent, non deſinunt inuidere. Terent. Heaut. Clinia rerū ſuarum ſatagit.

Veriſimile eſt, miſerendi uerbum etiam dandi caſum olim habuiſſe: quod aperte Diomedes, & Priſcianus docent, quamuis ueterum teſtimonia non ſatis ſint aperta. Nam illud Cicer. 2. Tuſc. Perge, aude nate, illachryma patris pestibus, & miſerere; gentes noſtras flebunt miſerias. Non uidetur ad rem facere, cum datiuus, Peſtibus, non cum uerbo, Miſerere, ſed cum, Illachryma iungatur, quod elegantisſime dandi caſum petit. Idem 3. de Nat. Quid dicam de Socrate, cuius

morti

morti illachrymari ſoleo, Platonem legens. Liu. 10. belli Maced. Meo infœlici errori unus illachrymaſti. Illud itidem, Senecæ de uita beata, cap. 24. Huic miſereor, in ueteribus codicibus ſic legitur. Hunc promereor, illi reddo, huic ſuccurro. huius miſereor; Vide Pintiani caſtigationes. Recolo tui, nondum apud ueteres, quod meminerim, legi.

Obliuiſcor, recordor, reminiſcor, memini pro recordor, tum genitiuum, tum accuſatiuum poſtulant. Cic. 3. Tuſc. Eſt proprium ſtultitiæ, aliorum uitia cernere, obliuiſci ſuorum. Idem 8. Philip. Omnia obliuiſcor: in gratiā redeo. Terent. Eun. Faciam, ut mei ſemper memineris. Cic. de Senec. Omnia, quę curāt ſenes, meminerunt.

Cic. pro Plan. Huius meriti in me recordor. Idem 2. In Rul. Eſt operæ pretium, maiorum diligentiam recordari. Cæſar. 1. belli ciu. ſin bello perſequi perſeueraret, reminiſceretur & ueteris incommodi Romanorum, priſtinæq; uirtutis Heluetiorum. epiſt. lib. 4. & potius reminiſcere, quæ digna tua perſona ſunt. Recordor, reminiscor, memini pro recordor, etiam cum ablatiuo, & præpoſitione, De, iunguntur. Cic. pro Plan. Quoniam iſtis ueſtris lachrymis de illis recordor, quas pro mea ſalute ſæpe, & multum profudiſtis. Idem pro Lig. De alijs quibuſdam quæſtionibus reminiſcentem. Idem ad Att. 15. De Planco memini. Ibidem & de Herode & Metio memini, & de omnibus, quæ te uelle ſuſpicor.

Memini, pro Mentionem facio, cum genitiuo, uel ablatiuo, & præpoſitione De, iungitur. Quint. lib. ii. c. 2. Neque omnino huius rei meminit uſquam poeta. Idem ibidem, De quibus multi meminerunt.

Dati-

Datiuus poſt uerbum.

Sum, modo Datiuum unum habet: Cic. Att. 6. Sed nuntiani, melius eſſe ei; Ter. Adel. Natura tu illi pater es, conſiliis ego: Mō duos: Cic. Att. 6. Reſpondebo primū poſtremæ tuæ paginæ, quæ mihi magnæ moleſtæ fuit

Sum, uariè cum datiuo iungitur; modo enim pro, Habere ponitur, ut, Sunt mihi omnia ſcripta Ciceronis; Summa neceſſitudo mihi tecum eſt. Cum duobus datiuis iunctū, plerunq; per uerbum Afficio, ſeu, Affero, exponitur. Epiſtola tua fuit mihi magnæ moleſtiæ, uoluptati; & parentibus honori, & amicis utilitati, & reipublicæ emolumento eſſe poteris. Modo datiuus pro nominatiuo ponitur. Cic. 1. de diuin. Quod ne dubitare poſſimus, maximo eſt argumento, quod nuper contigit. Idem pro Domo ſua; Libertatis ſimulachrum in ea domo collocabat, quæ domus ipſa erat indicio tui crudeliſſimi tribunatus. Deniq; multa, quæ putantur datiuum habere, ut, Proximus, Propinquus, Cognatus, Amicus, Socius, Familiaris, Cōmilito, Conſeruus, Condiſcipulus, & alia id genus ſubſtātiua, datiuum habent, beneficio uerbi ſubſtantiui; ut, Cæſar eſt propinquus Marcello; Lentulus eſt familiaris Ciceroni. Nā hæc ſeparata à uerbo ſubſtantiuo non datiuum habent, ſed genitiuum; ut, Annibal occidit omnes propinquos Fabij; non Fabio. Omnes commilitones Iulij iugulati ſunt; non Iulio. Proximus, propinquus, cognatus adiectiua; & quæ ſunt generis eiuſdem, datiuum ferè poſtulant, etiam abſente, ſum.

Verba, quæ auxilium, adulationem, cōmodū, incōmodū, fauorem, ſtudiū ſignificant, dādi caſum poſtulant, ut, Auxilior, adulor, cōmo-

do,

do,icōmodo,faueo tibi,ſtudeo Philoſophię Cic.6.In Ver.Homini iam perdito,& collū in laqueum inſerenti ſubueniſti.Idem,4.In Cat.Conſulite uobis,proſpicite patriæ.

Auxilium ſignificant,Auxilior,opitulor,patrocinor,ſubuenio,ſuccurro,medeor,medicor.Adulationem,adulor, aſſentor, blandior,lenocinor,palpor,ſubparaſitor.Commodum; cōſulo,prouideo,proſpicio,caueo,metuo, timeo. Incommodum, deleo,diſpliceo,incommodo,detraho, impono,inſulto, illudo, inſidior,iraſcor, malecupio,maledico,malefacio,maleuolo,noceo,officio,obtrecto. Fauorem,faueo,ſtudeo, arrideo, aſſentio,uel aſſentior,accedo tibi, & tuæ ſententiæ,adſtipulor,benefacio, benignefacio,benecupio, benedico,beneuolo, conſentio,ſubſcribo,ſuffragor. Studium,ſtudeo,uaco. Singulorū exēpla frequētiſſimè tibi occurrēt.Quare ad alia trāſeamus.

Datiuo item adhærēt compoſita ex uerbo Sū, & quæ obſequiū, obedientiā, ſubmiſſionē, repugnātiam ſignificant,ut,Proſum, ob ſequor,obtempero,ſeruio,repugno tibi.Cic. 2.Off.Cōtēnuntur ii,qui nec ſibi,nec alteri proſunt,(ut dicitur)in quibus nullus labor, nulla induſtria,nulla cura eſt.Idem proSyl. Ego uero quibus ornamentis aduerſor tuis? aut cui dignitati ueſtræ repugno ?

Quæ ex uerbo ſubſtantiuo componuntur,ſunt hæc. Abſū, adſum,deſum,inſum, interſum,obſum,præſum,proſum,ſubſum,ſuperſum;quæ & alios caſus poßunt admittere,accedēte præpoſitione,ut,Nec in Antonio defuit hic ornatus In oratore perfecto ineſt omnis philoſophorum ſcientia. Roſcius ne in cōuiuio quidē ullo interfuit? In hac re nulla ſubeſt ſuſpicio.

Paucæ ſententiæ ad conſulatum defuerunt. Siluerunt princi pes: neque in illa concione affuerunt Hæc apud Ciceronem, & his ſimilia, eius ſcriptis euoluendis, leges. Verbum, Poſſū, quamuis his genere, & cognatione proximum ſit, uſu tamen alienū est. Cic. Pro Sex. Roſ. Apud me & amicitia, et bene ficijs, & dignitate plurimum poſſunt. Pro eodem; Ego, qui ne que uſu ſatis, & ingenio parum poſſum. Iungitur ēt cum Ac cuſatiuo, qui tamen a uerbis, Facio, et Ago, uidetur regi: Cic. pro Planc. Quid. n. poſſum aliud niſi mærere niſi flere? Obſe quium ſignificant, Inſeruio, indulgeo, morigeror, obſecundo, obſequor, placeo, ſatisfacio. Obedientiam, auſculto, obedio, obtempero, pareo. Submiſſionem, ancillor, famulor, ſeruio, cedo. Repugnantiam, aduerſor, obſto, obſiſto, obſtrepo, reluctor, re pugno, reſiſto, reclamo, refragor.

Dandi præterea caſum deſiderant, quæ euētū ſignificant, ut, Accidit, cadit, contingit, eue nit, obuenit, obtingit. Cic. 1. ad Q. Fr. A te mihi omnia ſemper honeſta & iucunda ce ciderunt. Idem 4. in Ver. Sorte prouincia Si cilia Verri obuenit. Idem 1. Off. Quo d cui que obtigit, id quiſque teneat.

Eiuſdem generis ſunt, Incidit, cedit, ſuccedit, beneuertit, maleuertit uſu uenit; quæ prima, & ſecunda perſona priuan tur. Vnde uerba ſine perſonis, quando præcipuis perſonis carent, nominantur, ſiue imperſonalia, eodem ſenſu. Hæc habent a fronte nominatiuum caſum, modo aperte. Cic. de Sene. Si id culpa ſenectutis acciderit, eadem mihi uſuuenirent om nia. Sal. Iugur. Metelloq; Numidia euenit. Liu: 3. ab urbe, Quod bene uerterent ipſi, reiq; publicæ. Modo membrum ora tionis, uice nominatiui. Quint. 6 Declam. Non contigit mihi, quo d ceteris miſerrimum eſt, filium efferre. Cic. 3. in Ver. Accidit, ut illo die ueniret Lampſacum.

Item, Libet, licet, liquet, expedit, & , quæ ſunt generis eiuſdem. Ter. Adel. Facite, quod uobis libet. Cic. 2. de Orat. ſi tibi id minus libebit, non te urgebo. Idem 7. In Ver. Nō idē mihi licet, quod iis, qui nobili genere nati sunt. Idem 4. Acad. ſi habes, quod tibi liqueat, neque reſpondes, ſuperbis.

Hæc, ut apertum eſt, nominatiuus antecedit. Cic. pro Mar. Multi dubitabant, quid optimum eſset; multi, quid ſibi expediret. Antecedit & Infinitum, ſiue orationis membrum, loco nominatiui. Cic. 5. Tusc. Peccare nemini licet. Idē, de Senec. Non libet mihi, deplorare uitam Generis eiuſdem ſunt, Conducit, cōpetit, constat, dolet, ſuppetit, ſuperat pro ſuppetit, ſuppeditat pro ſuppetit, præſtat, placet, restat, ſtat, sedet pro placet. Cic. lib. 13. Epiſ. Conducit hoc tuæ laudi. Plin. Cōpetit ferme & hoc omnibus. Cic. 5. In Ver. Nympho, antequam planè conſtitit, condemnatur Terent. Adel. Sed hoc mihi dolet, nos penè ſero ſciße. Cic. Parad. Vter igitur eſt ditior, cui deeſt, an, cui superat? Idē de Claris Orat. Cui ſi uita ſuppeditaſset, cōſul factus eſset. Idē epiſ. 16. Mihi placebat, ſi firmior eßes, ut te Leucadē deportares Idē pro Seſ. Multo mihi, *multo, inquam, Iudices, præſtat, in eādem illam recidere fortunā, quam tantam importare meis defenſoribus, & conſeruatoribus calamitatem. Idem. 3. Off. Qui è diuiſione tripertita, duas partes abſoluerit, huic neceße eſt, reſtare tertiam. Virg. 5. Idq; pio ſedet* Aeneæ. *Cic Epiſt. lib. 9.* Modo *nobis ſtet illud, una uiuere in ſtudijs noſtris.* Adde ſupradictis: *Inceßit, accedit, confert, conuenit, patet, uacat. Liu. 1. belli Maced. Grauior cura Patribus inceßit. Cic. pro Quinct. Illud quoq; nobis accedit incommodum. Quinct. lib. 3. c. 9. Interim cōfert admirationi multum etiam infirmitas; ut cum idem, Tydea paruum, ſed bellatorem, dicit, fuiße. Cic 3. de Fini. Poſterius priori non conuenit. Idem Att. 4. Velim domum ad tuos ſcribas,*

bas, ut mihi tui libri pateăt, non ſecus ac ſi ipſe adeſſes. Ouid. 2. de Triſt. Non uacat exiguis rebus adeſſe Ioui.

Multa deniq; ex uerbis neutris, & præpoſitionibus Ad, Con, In, Inter, Ob, Præ, sub: dādi casū ſibi aſſumunt, ut Aſſurgo. Cōuiuo, Immineo, Illachrymo. Interuenio, Obuerſor, Præluceo, Succūbo. Cic. pro Seſt. Mihi ante oculos obuerſatur reipb. dignitas. Idem in Sall. Ego meis maioribus uirtute præluxi. Quinct. li. 9. c. 1. De omnibus ætatis ſuæ, quibusq; conuiuebat, ſilentium egit.

Multa ſunt huius loci, quorum nonnulla teſtimonia afferam. Cic. in Pis. Quis tibi paruit? quiſnam in curiam uenienti aſſurrexit? Idem pro domo ſua. Impendebat direptio; imminebat tuus furor omnium fortunis. Suet. in Veſp. cap. 15. Iuſtis ſupplicijs illachrymarit etiam, & ingemuit. Liu. 1. ab urbe, Huic orationi Seruius sum interueniſſet. Ibidem, Muro lapideo circundare urbem parabat, cum Sabinum bellum cœptis interuenit. Cic. pro Deiot. Deiotarus nunquam ſuccumbat inimicis, ne fortunæ quidem Huc ſpectant, Acclamo, Accubo, Accūbo, Accreſco, Adiaceo. Adnaſcor, Aſſiſto, Aſſideo, Aſſueſco, Conſueſco, Inſulto, Inhio, Incumbo, Indormio, incubo, Illuceo, Impendeo, Ingemiſco, Inſueſco, Inſideo, Interiaceo, Occurro. Occurſo, Obrepo, Oborior, Obequito, Præſideo, Præeo, Præcurro, Subiaceo, Subrepo, Succreſco, Suboleo, Succlamo, & alia, quæ ordine elementorum digeſta paulo poſt uidebis. Sunt præter ea, quæ hactenus numerauimus, alia, quæ locis communibus comprehendi minime poſſunt, ut, Confido, Nubo, Proficio, Sufficio, Hæreo, Itemq; cætera. Neque ij loci, quibus uſi sumus, placent; nam uerba quamplurima neceſſario ſunt excipienda, ſi rem diligentius inſpicias. Quid? Innuo, Adinuo, Leuo, Subleuo, Erigo,

Con-

*Confirmo, Corroboro, Alo, Nutrio, Suſtento, H*ortor*, Mo*nco*,
& alia penè infinita, non ad auxilium, commo*dum*, fauo-
rem pertinent? Perdo, Vexo, Infeſto, Crucio,* Occido *, &
alia innumera quis non uidet incommodum ſignificare? Quæ
cum ita ſint, uiſum eſt non inutile, neutra, quæ datiuū ad-
mitterent, litterarum ordine recenſere, non, ut memoriæ à pue
ris mandentur, ſed, ut crebrius legantur.*

Abſum, Acclamo, Accumbo, Accubo, Accreſco, Accedo A
*tibi, & tuæ ſententiæ, ideſt aſsentior, accedit hoc meis malis,
pro, Additur, Acquieſco, Accidit, Adſum, Adulor, Adhæ-
reo, Adhæreſco, Allaboro,* Adequito*, Adnaſcor, Adno, Ad-
nato, Aduoluor, Affulgeo, Antecedo, Antecello, Anteeo,
Anteſto, Ancillor, Appareo, Applaudo, Appropinquo, Ar-
rideo, Aſſiſto,* Aſſideo*, Aſſueſco, Aſsurgo,* Aſſeruio*, A*ſ-
ſentor, Aſsentior*,* Aſtipulor*,* Auſculto*, pro, Obedio,* Au-
xilior. Benecupio, Benedico, Benefacio, Benignefacio, Be- B
neuolo, Bene ſit tibi, Beneuertat, Blandior. Caueo, Conſu- C
*lo, Pro Proſpicio, Confido, Conſentio, Conſueſco, Commodo,
pro Proſum, Cedo, pro* Locum *do, Conducit, Confert, Ce-
dit, Cadit,* Contingit*, Competit, Conſtat, Collibet. Detra-* D
ho, Deſpero, Deſeruio, Deſum, Deficio*, Diſpliceo, Diſsen-
tio, Diffido, Dolet. Euenit, Expedit, Excello. Fido, Fa-* E F
mulor, Faueo. Gratulor, Gratificor. Hæreo. Illudo, illa GHI
*bor, inceſſit, indulgeo, insum, inſulto, inhio, incumbo, pro
innitor, inſeruio, inſuſurro, inſiſto, ignoſco, illachrymor, il-
lachrymo, incommodo, indormio, incubo, illuceo, impono, pro
decipio, impendeo, immineo, immoror, inhæreo, ingemiſco,
inuideo, iraſcor, inno, as, innîtor, inſto, inſueſco, inſideo,
interuenio, interiacco, interſum, intercedo, id eſt, oppono
me, & impedio, interdico, pro repugno. Libet, licet, le-
nocinor, liquet. Malecupio, maledico, maleuolo, malefacio, ma* L
lefit, maleuertat, medicor, medeor, metuo amice, mo- M
*rigeror, moderor, id eſt, modum adhibeo. Nubo, noceo.
Obedio, obſecundo, obtempero, obſequor, obluctor, obſto,* N
obſiſto, obtrecto, oborior, obnitor, obrepo, obſum, O
obloquor, obequito, obiraſcor, obuerſor, obuenit, obtingit,

occurro, occurſo, officio, opitulor. Palpor, patet, patroci
P *nor, placeo, parco, pareo, præſto, præſum, præcurro, præ*
eo, præcello, præluceo, præſideo, prouideo, proſpicio tibi, id
est, conſulo tibi, præſtolor, præstat, proficio, proſum, pro-
ximo. Recipio tibi, ideſt, promitto, renuntio, idest abſtineo, et
alieno me. Refragor, reclamo, reluctor, repugno, reſiſto,
R *reſpondeo, pro, ſatisfacio. Subiaceo, ſuccurro, ſuccedo, ſucce*
S *ſco, ſucclamo, ſuboleo, ſubrepo, ſuccumbo, ſubſum, ſub-*
ſeruio, subscribo, id eſt, Aſſentior, ſufficio, id eſt, Par ſum,
ſuffragor, ſeruio, ſuperſum, ſuppetit, suppeditat, & ſuperat,
pro, ſuppetit, ſatiſfacio, ſtat, ſtudeo, ſupplico. Timeo ami
cè, tempero, pro, abſtineo. Vaco, id eſt, Operam do, uacat, uſu
uenit, uenit mihi in mentem.

Datiuus uel Accuſatiuus poſt uerbum.

Antecedo, anteeo, anteſto, anteuerto, atten do, præſto, præcurro, præeo, præſtolor, inceſſit, illudo, dandi, uel accuſandi caſū admittunt. Cic. 4. de Fin. Virtus tantum præ ſtat ſ cæteris rebus, ut dici uix poſſit. Liu. 7. belli Mac. Robore nauium, & uirtute militum Romani Rhodios præſtabant.

Sunt quædam uerba, quæ uarios casus, pro uaria ſigni ficatione admittunt; cuiuſmodi ſunt Auſculto, caueo, con-ſulo, cedo, commodo, detraho, formido, incumbo, impono, inſideo, interdico, moderor, metuo, prouideo, proſpicio, recipio, reſpondeo, ſubeo, ſuccedo, ſuperat, ſuppeditat, ſuf-ficio, timeo; hæc ambigua appellantur. Alia, eadem manē te ſignificatione, uarios nihilominus caſus habent, huius ge neris ſūt Antecedo, ãteeo, &c. Ci. 2. Off. Natura hominis pe cudib., cæteriſq; beſtiis ãtecedit. Cæſar 3. belli Gall. Scitia

atbue

atque uſu nauticarum rerum cæteros antecedunt. Cic.9. *Philip.Cum Seruius Sulpitius ætate illis anteiret, ſapientia omnibus; ſubito ereptus totam legationem orbam, & debilitatam, reliquit.Idem.2.Off. Admiratione quadam afficiuntur ii, qui anteire cæteros uirtute putantur.* Idē.2.*de Inuē.Crotoniatæ omnibus corporum uiribus anteſteterunt.* Pō.Mel. *lib.3.cap.6.* EX *iis Codanonia, quā adhuc Theutori tenēt, ut magnitudine alias, ſic fæcunditate anteſtat.Terent.Eun. Miror, ubi ego huic anteuerterim. Tacit.Damnationem ueneno anteuertit.Cic. pro Archia. Quoniam me in hoc genere dicendi tam diligenter attenditis.Idem 3. de Fin. Quare attendo te ſtudioſe. Idem pro Cluen. Attendite exitum.* Proximum ſeculum datiuum dedit huic uerbo. *Plin. lib. 1. Epiſt. Nunc . rogo te, ut non tantum uniuerſitati eius attendas, uerum etiam, &c. Idem lib.7. Neminem deſpicit, ac ne ſermonibus quidem malignis attendit. Idem in Panegy. Iurat in legem attendentibus Diis, nam cui magis, quam Cæſari attendant?* Suet. *in Galba, pro operam dare, uidetur poſuiſſe. Inter liberales, inquit, diſciplinas attendit, & iuri. Ci.4.in Cat.Hæc, non ut uos, qui mihi pæne ſtudio præcurritis, excitarem, locutus ſum. Idem in Orat.Horum uterque Iſocratem ætate præcurrit Idem pro* Mil. *Heſterna etiam concione incitati ſunt, ut nobis uoce præirent; quid iudicaretis, Plin.lib.28.cap.2. Deſcripto præire aliquem.* Liu.8. *ab urbe, Agedum pontifex publicus populi Romani, præit uerba, quibus me pro legionibus deuoueam. Teren.*Eun. *Quem præſtolare Parmeno hic ante oſtium.Cic. Att.2. Ita tamē, ut, quoniam tu nihil certi ſcribis, in Formiano tibi præſtolor uſque ad tertium nonas Maii.Idem, ad eundem.3.Ego huic ſpei, & expectationi, quæ nobis proponitur, maxime tamē uolui præſtolari apud te. Idem.1.in* Catil. *Quanquam quid ego te inuitem, à quo, iam ſciam, eſſe præmiſſos, qui tibi ad forum Aurelium præſtolarētur armati? Val.*Max. *in prol* Nec *mihi cuncta complectendi cupido inceſſit. Liuius.1. ab urbe. Grauior cura Patribus inceſſit Colum lib.22 cap.10, Inceſſit hominibus ſterilitas annonæ . Inceſſit, multo*

*frequentius cum accuſatiuo legitur. Liu. 1. ab urbe. Ti--
mor deinde Patres inceſſit. Idem 4. belli Pun. Ip--
ſum ingens cupido inceſſerat, Tarinti potiundi. lib. 7. dec.
4. Timor inceſſit Liuium. Tacit. lib. 1. Cum Panonicas le
giones timor inceſſit. Terent. And. Noua nunc religio iſt-
hæc inceſſit. Cic. pro Dom. Hic non illudit auctoritati horum
omnium, qui adſunt; ſummorum uirorum? Idem. 1. de Orat
Ipſa uero præcepta ſic illudere ſolebat, &c. Adulor, etiam
cum accuſatiuo iungitur. Cic. in Piſ. Sine ulla ſpecie conſu-
lari horrentem, trementem, adulantem omnes, uidere te uo
lui; uidi. Colum. lib. 7. cap. 12. de canibus. Illi quoque fu-
rem adulantur. Deſpero, cum accuſatiuo. Cæſ. 5 belli Gall.
Deſperare fugam. Cic. 2. in Cat. Honores, quos quieta repub.
deſperant, perturbata, conſequi poſſe arbitrantur. Cum dati
uo, Idem in Piſ. quid? quod tu toties diffidens, ac deſperãs
rebus tuis, in ſordibus, lamentis, luctuq. iacuiſti? Cæſ. 3. bel
li Gall. Suis fortunis deſperare cœperant. Allatro, præce-
do, anteuenio, deficio, frequentiſſime cum accuſatiuo iun-
guntur, raro cum datiuo. Plin. de Viris illuſt. In Capitoli-
um intempeſta nocte eunti nunquam canes allatrauerũt. Plo.
Aſin. Vt ueſtiæ fortunæ meis præcedent Anteuenio, apud eun
dem leges, cum eodem caſu. Cæſ. 3. belli Gall. cum iam am-
plius horis ſex continenter pugnaretur, ac non ſolum uires,
ſed etiã tela noſtris deficerẽt. Cic. accuſatiuo utitur in 4. In
Ver. Me dies, uox, latera deficerẽt, ſi hoc nũc uociferari uellẽ.
Idẽ pro S. Roſ. Tempus hercle te citius, quam oratio deficeret
Inſulto, medicor, interdum, accuſatiuum habent, ut, Decet da
tiuum. Iuuen. Sat. 1. Palpo, iunxit cum accuſatiuo, Quem
munere palpat canis. Indignor, cum accuſatiuo rei iungitur.
Quinct. lib. 6. Quidã indignantur imperia, quoſdã continet
metus. Cic. 2. de Inuen. Et dicere ea; quæ indignantur aduer
ſarii, ſibi quoq; indigna uideri. Excello, apud Lactantiũ, cũ ac
cuſatiuo legitur. Antecello, docẽt multi, etiam cum accuſati-
uo iungi ex Cic. pro Cornelio Bal. Qui eloquentia cæte--
ros antecellis, quem locum nondum potui inuenire, cum
orationem pro Cor. Bal. ſemel atque iterum perlegerim,*

Credo tamen habuiſſe accuſatiuum, nam Auctor *ad Heren. lib. 2. paſſiuè eo uſus eſt. An ad inferiores, qui omnibus his rebus antecelluntur.* Quædam *datiuum ſimul, & accuſatiuum admittunt, ut metuo, timeo tibi calamitatem, inuideo tibi laudem, aſſentior tibi cætera: gratulor tibi uictoriam, cur tibi hoc non gratificer neſcio?* Alia *etiam caſum præpoſitionis petunt repetita præpoſitione, cuiuſmodi ſunt abſum, adhæreo, adhæreſco, detraho, deſpero, inſum, inſideo, inhæreo, appropinquo, illudo, inſulto.* Cic. Att. 11. *Non ceſſat de nobis detrahere.* Idẽ de Ora. 3. *Quæ cum dixiſſet in Albutiũ illudens, ne a me quidem abſtinuit. Idem pro* Mil. *Quæ tot annos illum in hanc Rempublicam inſultare uideret, & pateretur.* Sunt *præterea, quæ ſupra elementorum ordine enumerauimus, & alia ferè poetica.* Aduigilo, *adfremo, allabor, bello, certo, contendo, concurro, colludo, conſtrepo, diſſideo, grator, inſurgo, inuigilo, inſileo, lateo, indoleo, immorior, immurmuro, incerpo, intercurro, occumbo, neci, morti, obambulo, obmurmuro, præſilio, pugno, remurmuro.* Quædam *alia, quæ a nonnullis adducũtur conſulto prætermiſi, quod apud ueteres, aut nulla teſtimonia repererim, aut non ſatis aperta, uerbi cauſa, Verbo dominandi dandi caſum tribuunt, citantque* Ciceronem *pro* Caio *Rabirio Poſth. Dominatus eſt enim, inquit,* Alexandriæ: *Itẽ* Virg. 1. Aenei. *Victis dominabitur* Argis, *cum uterque caſus non proprius, ſed communis uideatur. Eodem enim modo, dicimus* Mortuus *eſt* Alexandriæ, *& morietur* Athenis, Argis. *Itaque malim uti ablatiuo cum præpoſitione in, quod frequentiſſimum eſt apud bonos auctores.* Cic. *Tuſ.* 1. *Vetat enim dominans ille in nobis Deus iniuſſu hinc nos ſuo demigrare. Idẽ pro Cic.* Denique *nimia iſta, quae dominatus in ciuitate potentia, in hoc solo genere quieſcit. Aut accuſatiuo cum eadem præpoſitione. Idem de Sen. Ita enim ſenectus honeſta eſt, etc. ſi uſque ad extremum ſpiritum dominatur in ſuos.*

Interdico.

Interdico ſingulare eſt, nam præter datiuum ablatiuum habet. Cæs. 1. Belli Galli. Poſtea quam in uulgus militum relatum eſt, qua arrogantia in colloquio Ariouiſtus uſus, omni Gallia Romanis interdixiſſet, multo maior alacritas ſtudiumque pugnandi maius exercitui iniectum eſt. Item accuſatiuum. Liui. 4. Belli Mac. Feminis duntaxat uſum purpuræ interdicemus.

Interdico, frequenter præter datiuum accuſatiuum habet. Valer. Max. lib. 2. cap 2. Interdixit etiam ei conuictum hominum, uſumque balneorum. Seneca lib. 3. de ira. ſi iubes Cæsar, ſtatim illi domum meam interdicam. ſic Iuſtinus lib. 5. Sueto. in Nerone. Cum ablatiuo frequentiſſime reperitur. Cic. 6. *Philipp. Sic contemnit tanquam ſi illi aqua, & igni interdictum ſit. in Ep. fam. futurum puto, ut aqua, & igni nobis interdicatur. Videntur dixiſſe etiam ueteres interdico tibi aquã, & ignẽ, unde a* Cicerone *dicitur pro domo ſua: Vbi enim tuleras, ut aqua, & ignis mihi interdiceretur? Ibidem. Velitis, iubeatis ne, ut M Tullio aqua, & ignis interdicatur? Verba ſunt* Cloäii *Verbum hoc præter accuſatiuum, non uidetur habere ablatiuum, ut interdico te aqua, & igni.* N*am illud* C*æſaris ita ſcriptum eſt in libris quos uidi, quẽadmodum citauimus prope finem. 1. belli Gall. neque arbitror, Romanos, ut quidam citant, uſquam eſſe.*

Ablatiuus poſt uerbum.

Sum, ablatiuum ſignificantẽ laudẽ, uel uituperationem.

tionem. Cic. 1. Lentulo. Tu Fac animo forti, magnoque ſis. Idem poſt red. ad Q. Bona ualetudo iucundior eſt eis, qui è graui morbo recreati ſunt, quàm qui nunquam ægro corpore fuerunt. Idem contra Rull. Quem ueſtrum tam tardo ingenio fore putauit. Idẽ in Bruto. Summo iſte quidem ingenio dicitur fuiſſe.

Appendix.

Sum interdum genitiuum habet etiam cum laus, uel uituperatio ſignificatur. Cic. pro Seſt. Nimium me timidum, nullius animi, nullius conſilii fuiſſe confiteor. Idem ad Octau. Antonius uir maximi animi, utinã ẽt ſapientis conſilii fuiſſet. Plinius ad Clementem li. 4. Erat puer acris ingenii, ſed ambigui.

Non ſemper quæ ablatiuo efferuntur, genitiuo efferri poſſunt, cuiuſmodi ſunt hæc. Terent. Eunuch Bono animo es. Idem Adelph. Bono animo fac ſis. Idem Phor. Animo uirili, præſentique ſis. Cic. *in Bru. Nunc ſi es animo, expone nobis, quod quærimus. Idem ad Canin. 2. hoc animo qui ſunt, deteriores fiunt. Idem Att. 6. Equidem ſum magna animi perturbatione. Item illa apud eundem. Hic capite, & ſupercilijs ſemper eſt raſus. Mira ſunt alacritate ad litigandum. Incredibili ſum ſolicitudine. Sum magno dolore, & multa id genus alia, itaque delectu opus eſt. Alia contra genitiuo potius, quam ablatiuo afferuntur. Ter. Andr. Nullius conſilii ſũ. Suet. in Auguſt.* Cibi *minimi erat, ac ferè uulgaris.*

Hæc: egeo, indigeo, careo, uaco, uictito, ueſcor,
Viuo, ſuperſedeo, potior, delector, abundo,
Mano, fluoq; fruor, ſcateo, nitorq; redũdo,
Glorior, oblector, triſtor, lætorque, laboro,
Cõſto, pluit, ualeo, poſſũ, ſto, fũgor, & utor,
Quẽ casũ ignorãt Graii, ſibi iure repoſcũt.

Cic. Q. Fr. 3. Incredibile eſt mi frater, quam egeam tempore. *Idem* offic. 1. Nihil honeſtum eſſe poteſt, quod iuſtitia uacat. Plin. li. 6. c. 30. Pars quędam Aethiopum locuſtis tantum uiuit, fumo, & ſale duratis. Cic. pro Seſt. Roſ. Commoda quibus utimur, lucemque, qua fruimur, ſpiritumque, quem ducimus à Deo nobis dari, atque impertiri uidemus. Liu. 1. ab Vrbe. Nuntiatum eſt Regi, patribusque in monte Albano lapidibus pluiſſe.

Careo, abũndo, ſcateo apud ueteres etiam cum genitiuo iungebantur. Vnde Terent. Heauto. dixit. Tui carendum. Lucitius. *Quarum abũndamus rerum. Gell. lib. 1. ca. 1. Ira rumque ſcatebat.* Vaco *pro careo huius eſt loci.* Nam *cum operam dare ſignificat, datiuum amat. Exempla facile inuenies apud idoneos auctores. Plaut.* Moſtel *Victitabam uolupe parſimonia, & duritia. Solinus, ſi modo tibi ſatis idoneus uidetur, de Eſſenis loquens, cap. 47* Palmis *inquit uictitant. Viuo pro uictito, alor. Cic. 7. Verr. Ego naues inanes fuiſſe dico, remiges, nautaſq; dimiſſos, reliquos ſtirpibus uixiſſe palmarum. Superſedeo, idest, abſtineo. Idem de In. 1. Omnino narratione ſuperſedendum eſt. Idem de D. 1. Herculis ſimulacrũ sudore manauit. Idem ibidem. Quid? quod fluuius attratus ſanguine fluxit? Sic afluo, difluo, circũfluo. Idẽ Tuſ. 1. Fiducia uirtutis nobis utendum eſt ad ſpẽ beate uiuẽdi. Idẽ*

in Orat. Quidam nominibus ueterum gloriantur. Laboro, *id eſt, premor, male habeo. Cæſar lib. 3. Belli Ciuil. Maxime re frumentaria laborant: Sic laborare fame, frigore, morbo. Quint. li. 2. c. 17. conſtat experimentis medicina. Cic. Offic. 1. Alios uidemus uelocitate ad curſum, alios uiribus ad luctandum ualere. Idem pro Quint. Verum ita se res habet, ut ego qui neque uſu ſatis, & ingenio parum poſſum, cum patrono diſertisſimo comparer. Sto pro obtemperare, aſſentiri, fidem habere. hærere, perſiſtere, eleganter iungi tur cũ ablatiuo. Cic. pro Fla. Marcus Gratidius legatus, ad quem eſt aditum, actionem ſe daturum negauit, re iudicata ſtari oſtendit placere. Idem pro Cluen. & ſi uter que cenſor cenſoris opinione ſtandũ putauit, quid eſt, quã ob rem & cætera. Hinc sunt illæ locutiones: ſtare decreto, pacto, iureiurãdo, promiſſis. Huc accedunt & illa: abire magiſtratu, cõſulatu. cedo patria, urbe, domo. Exundo, exubero addi poſſunt, quamuis rara ſint ex his, quæ ſupra poſuimus: conſto, laboro frequentisſimè præpoſitionem, ex admittunt. Ci. Tus. 3. cum conſtemus ex animo, & corpore. Idẽ in Orat. Actio conſtat è uoce, atq; motu. Quo modo ferè loquitur. Cic. laborare ex deſiderio, ex renibus, ex inteſtinis, ex pedibus, ex inuidia, Tulliana ſunt. Nitor, glorior præpoſitionem in interdum admittunt. Idem pro Mil. in huius uita nititur ſalus ciuitatis. Idem de Na. 2. Propter uirtutem iure laudamur, & in uirtute rectè gloriamur. Idem in Vat. De tuis diuitiis intolerantisſime gloriaris.*

Appendix.

Egeo, indigeo, potior, etiam caſum interrogãdi admittunt. Cic. Att. 7. Egeo conſilii, quod optimum factu uidebitur, facies. Idem Phi. 6. Hoc bellum indiget celeritatis. Idem Lẽt. 1. otium nobis exoptandum eſt, quod ii qui potiuntur rerum, præſtaturi uidentur.

Po-

Potior frequentiſſime cum genitiuo iũgitur etiam pro frui, tenere, interdum uincere. Cic. ad Lent. 1. ſi exploratum tibi ſit poſſe illius regni potiri. Idem de Fin. 1. Nullas etiam conſequuntur uoluptates, quarum potiundi ſpe inflamati multos labores, magnosq; ſusceperunt. Salus. Romani ſignorum, & armorũ potiti ſunt. Idẽ Cati cui fatũ foret urbis potiri. Auctor ad Her. 4. Atheniẽſium potiti ſunt Spartiatæ. Crebra occurrũt exẽpla maxime apud hiſtoricos Cũ genitiuo rerũ elegantisſime copulatur, ſignificatq; sũmã imperij adminiſtrare.

Appendix. II.

Potior, ueſcor, fungor nõ recuſant accusãdi caſũ. Cic. Tuſ. 1. Ego doleã ſi ad decẽ millia annorũ gentem aliquam urbem noſtram potituram putem. Plin. lib. 10. c. 3. Aues nonnullæ ueſcuntur ea, quæ rapuere pedibus. Ter. Adelph. Neque boni, neq; liberalis functus officium eſt uiri.

Hæc tria uerba non raro accuſatiuo adhærent. Ter. Adel. ille alter ſine labore patria potitur commoda. Ibidem. Miſeriã omnẽ capio, hic potitus gaudia. Plaut. Aſin. Fortiter malũ qui patitur, idẽ poſt potitur bonũ Cic. Phil. 13. Vincamus odium, pacemq; potiamur. Legitur & pace. Plin lib. 5. cap. 50. ſi caprinũ iecur ueſcantur, & lib. 9 cap. 50. Oua ueſcentes. Et lib. 11 cap. 37. Qui abſinthium ueſcuntur. Tacitus in uita Agricolæ. eo ad extremũ inopiæ uenere, ut infirmiſsimos ſuorum mox ſorte ductos ueſcerentur. Terent Heaut. Attẽte tute illorũ officia fungere. Ibidem. Hæc ego præcipio tibi, hominis frugi, & temperantis functus officium. Tacitus li. 3 ſuprema erga memoriam filij ſui munera fungeretur Idẽ lib. 4. Ego me Patres conſcripti mortalem eſſe, & omniũ officia fungi, & cætera meminiſſe poſteros uolo. Pluit interdum eundẽ caſum habet. Valer. Max. lib. 1. cap. 6. Eiuſdem generis monſtra

ſtra alio tumultu credita ſunt, puerum infantem ſemeſtrẽ in foro Boario triumphũ proclamaſſe: in Piceno lapides pluiſſe. Iulius obſequens de prodigijs. In area Vulcani per biduum, in area concordiæ totidem diebus ſanguinem pluit. Item utor apud priſcos Plaut Caſin. Cætera, quæ uolumus uti, Græca mercamur fide. Neque illud ciceronis 2. de Orat. quod quidã citat, ſi ærarij corpus utimur ad belli adiumenta, contra nos facit, cũ ubiq; ſit legatur, ſi ærari copijs, & ad belli adiumẽta, & adornamenta pacis utimur, uetigalibus ſeruiamus. Abuto apud comicos ſæpe accuſatiuum habet. Prologo Andriæ, Nam in prologis ſcribundis operam abutitur.

Appendix. III.

Neutra ſæpe ablatiuũ admittunt ſignificantẽ partẽ. Cic. de Orat. 2. Equidẽ & in uobis animaduertere ſoleo, & in me ipſo ſæpiſſimè experior, ut exalbeſcã in principiis dicẽdi, & tota mẽte, atq; oĩbus artibus cõtremiſcã. Idẽ ad Quint. Fra. 1. ſi tibi bellũ aliquod magnũ, et periculoſum adminiſtranti proroga tum imperiũ uiderem, tremerem animo.

Hoc genere loquẽdi frequẽtius utũtur poetæ, qui ablatiuum ẽt in accuſatiuũ mutare cõſuerunt. Horat. 1. Epiſt. 6. Animoq;, & corpore torpet. Idem 2. Sermo. Saty. 7. Tremis oſſa pauore. Virgi. 3. Georg. ſtare loco neſcit, micat auribus, & tremit artus.

Plura exẽpla non ſolũ apud ciceronẽ, uerum ẽt apud alios ſcriptores inuenies. Idẽ Att. 5. ſtamus animis, et quia cõſilijs, ut uidemur, bonis utimur, ſperamus ẽt manu. Idẽ Tus. 4. Dicis Hectorẽ toto pectore tremẽtẽ. caci. ad ci. li. 6. cũ uero ad ipſiũs

Cæſaris nomen ueni, toto corpore contremiſco. Huc accedunt illa: cadere, concidere animo. Item pendere animis. Cic. Tuſ. 1. Quod ſi expectando, & deſiderando pendemus animis, cruciamur, angimur. Cum uero ſingulari numero utimur, genitiuo locus eſt. Idem. 1. de Leg. Ego animi pendere ſoleo, cum ſemel quid orſus, ſi traducor alio. Cælius ad Ciceronem lib. 8. Ego quidem uehementer animi pendeo. Sic. Cic. Att. 8. 11. 12.

DE CONSTRVCTIONE VERBI ACTIVI.

VErbum actiuum, uel potius accuſatiuũ uerbum cuiuſcunque id demum poſitionis ſit, poſt ſe accuſandi caſum poſtulat. Vt Deum cole. Imitare diuos. Amplectere uirtutem. Noui animi tui moderationem. Non decet ingenuum puerum ſcurrilis iocus. Heu quã miſeram uitam uiuunt auari. Cic. ad Att. 9. Ingrati animi crimen horreo. Idem Att. 14. Amariorem me ſenectus fecit, ſtomachor omnia.

Hæc tria poſtrema, & ſimilia tantisper actiua cenſentur, dũ accuſandi caſũ ſibi uendicant. Nihil ferè in tota conſtructionis ratione difficilius eſt, quam uerbi actiui naturã cognoſcere. Ego ut uerum apertè, & ingenuè confitear, nondum rõnem inire potui, qua hanc præceptionem ita tyronibus proponerem, facile ut intelligi poſſet. Nam illud tritum, et peruulgatum præceptum, Omne uerbum ſignificans actionem poſt ſe accuſatiuum poſtulat, ne ij quidem, qui philoſophiæ præceptis ſunt imbuti, facile intelligent. neq; mirum. Cur enim pugno, dimico, ſeruio, noceo, maleſacio, inſidior, aduerſor, et ſexcenta alia, non habent accuſandi caſum, cum actionẽ ſignificẽt? Niſi uero quis exiſtimet minorem ibi eſſe actionem ubi re

fer-

ſerro, & flammis agitur, quam ubi lingua, & calamo. Quid enim cauſæ eſt, quamobrem lego, et ſcribo actionem ſignificēt, pugno dimico actionis ſint expertia? Quid? ſeruio, noceo, inſidior otioſa erunt; canto, rideo actuosa? Verum quoniam ſupra ex ueterum grammaticorum ſententia confirmauimus, hæc et actionem ſignificare, neq; idem ualere actionem ſignificare, et actiuum eſſe uerbum, nihil eſt cur his diutius immoremur.

Nobis, quod ad conſtructionem attinet, illud erit uerbum actiuum, uel potius accuſatiuum (ſic enim uelim appellare omne id quod in accuſatiuum tranſit) quod poſt ſe accusatiuum puſtulat, cuiuſcumq; poſitionis. Porro uerborum omnium poſitiones, ſiue terminationes quinq; ſunt, cum quinq; non amplius litteris indicatiuo modo, ut placet Diomedi finiantur. O. R. T. M. I. ut amo, amor, pudet, poſſum, noui, Diomedes, Phocas, Donatus, Priſcianus, eadē demum appellant actiua, quæ o, littera finita paſſiua fieri poſsunt, R, litera appoſita; quibus facio, calefacio, uolo, noui, odi, & reliqua omnia quamtumuis accuſandi caſu gaudeant neutra ſunt ſi, R, litteram aſſumendi negetur facultas. Nobis tamē, ut puerorū imbecillitati cōſulamus, dabūt ueniā ueteres illi huius artis proceres, ſi omnia, quæ accuſatiuū admittunt, cuiuſcūq; illa ſint terminationis, actiuæ appellauerimus. Horū quinq; ſunt genera, ſiue ordines. Primū genus tranſit in accuſatiuū primæ, ſecundæ, & tertiæ perſonæ, ut amo me, te, illū. Secundū in accuſatiuū tertiæ perſonæ rei mutæ fertur, ut aro campum, colo agros. Tertiū in accuſatiuū ſignificantem rem uerbi, ut uiuo uitam, curro curſum, aut in accuſatiuum menſuræ, qua rem ipſam metimur, ut uixi duas ætates, curro stadiū. Res uerbi interim ablatiuo effertur. Cælius ad Cic. li. 8. Si Parthi nihil nos calefaciunt, nos hic frigore frigeſcimus. Cic. ad Quint. Frat. 3. Patiamur illū ire noſtris itineribus. Quartū genus multa deponentia amplectitur, & communia omnia cum actionem ſignificant, ut ſequor bonos, amplector hoſpitem. Poſtremū genus amplectitur nonnulla uerba mutila, ſiue defectiua, cuiuſmodi ſunt noui, memini, pudet, & cætera eiuſmodi. Item quæ Neutro actiua licet appellare, cuius generis ſunt, anhelo, erube-

ſco, crepo caleo, doleo, horreo, indignor, ingemo, ſpiro, inclamo lætor, maneo, mæreo, obſtupeſco, roro, ſono, ſudo, ſtupeo, ſtomachor Ci. Att. 15. Hoc loco fortib. ſanè oculis Caſſius Martē ſpirare diceres. Idē Philip. 2. Edormi crapulā iſtā, & exhala. Terent. Adelph. Ego illius ſenſum pulchrè calleo. Seneca Epiſt. 66. Non contremiſcamus iniurias, non uulnera, non egeſtatem. Plin. li. 17. cap. 10. Periculum tantum eo die eſt, ſi rorauerit quantulumcunq; imbrem. Idem Præfat. Quanto tu ore patris laudes tonas.

Conferamus, quæ diximus in pauca, Verba, O finita quæ addita, R, littera fiunt pasſiua, ut laudo, uitupero: item quæ ad res multas pertinent, ut sero, colo, planto, rigo, paſtino, occo, puto, ablaqueo, uindemio, meto: præterea quibus res uerbi, ſeu menſura rei additur, ut uiuo uitam, ætatem, curro curſū, ſtadium. Poſtremo communia omnia cum actionem ſignificāt accuſatiuum exigunt. Deponentia cum latisſime pateāt, nam quædam interrogandi, alia dandi, alia accuſandi, alia deniq; auferendi casu gaudent, hac ratione, quæ accuſatiuum petunt deprehendes. Verbum deponens, aut tranſitiuum, aut intranſitiuum eſt. De intranſitiuis ſatis dictum eſt. Trāſitiua, quæ genitiuum, datiuum, ablatiuum petunt, paulo ante commemorata ſunt. Supereſt igitur, ut cætera accuſandi caſum poſcāt. Quod idem de ijs, quæ O littera finiuntur dictum ſit; nā ſi trāſitiua ſun, neq; interrogandi, dandi, auferendi, caſum exigūt, actiua ſunt. Quæ cauſa me impulit, ut prius de uerbis neutris, quam actiuis agerem. Mutila, quæ accuſatiuo gaudent pauca ſunt, memini odi, noui, cedo pro da, eſſe pro edere, pænitet, piget, pudet, miseret, miſereſcit, tædet. Neutra actiua legendis probatis ſcriptoribus obseruabis. Deponentia litterarum ordine colliget, cui otioſo eſſe licebit.

A Abominor, adipiſcor, adorior, admiror, admetior, æmulor, aggredior, alloquor, architector, aſſequor, aſpernor, auguror, auſpicor, aucupor, auerſor.

C Calumnior, comitor, commentor, commercor, comminiſcor, conſolor, conſequor, contemplor, cohortor, confiteur, conſpicor, conquerор, conſector, conteſtor, contueor, conor.

D Demereor, de-

or, demoror, demolior, demetior, demiror, deprecor, depopulor,
depeculor, deteſtor, dignor, diffiteor, dilargior, diſpartior. E
Emetior, ementior, effaris, uel effare, eloquor, execror, exe- F
quor, exhortor, exordior. Fateor, faris, uel fare, fabulor, fa- H I
bricor, fæneror, fruſtror, furor. Hortor, helluor. Iaculor, imi-
tor, imprecor, impertior, inficior, inſequor, inſector, intueor.
Lamentor, loquor, lucror, ludificor. Machinor, meditor, men- L M
tior, pro imitor, mercor, mereor, metior, minor, minitor, miſe-
ror, moderor, molior, moror, muneror, mutuor. Nanciscor, N
nundinor, nutricor. Obliuiſcor, obteſtor, ominor, opinor, ope O
rior, ordior. Patior, paciſcor, percōtor, perſequor, pigneror, pol P
liceor, populor, precor, prædor, præmeditor, præſtolor, profi-
teor, proſequor. Queror. Rimor, recordor, reor, renior. Sci-
tor, ſciscitor, ſcrutor, ſequor, ſpeculor, ſolor, suspicor. Teſtor, Q R
teſtificor, tueor, tutor. Veneror, uereor, ulciſcor. Cic. Att. 9. S T
Hic quidem mera ſcelera loquuntur. Cæſ. 1. Bel. Gall. Non V
minorem laudem exercitus, quam ipſe Imperator meritus eſſe
uidebatur. Mereri bene, uel male de aliquo, eſt ei commoda-
re, uel incommodare. Cic. ad Lentulum Epiſt. Fam. 1, Erat in
finitum bene de me meritos nominare. Idem pro Mil. Non. n.
inimici mei te mihi eripient, ſed amiciſſimi non male aliquan-
do de me meriti, ſed optimè.

Decet, dedecet, iuuat, delectat, modo nominatiuum habent aperte. Cic. in Brut. Decet hoc illum neſcio quomodo Plin li. 9. Ad Sabinianum. Iuuabit hoc te. Plaut. Captiu. Neq; unquã quidquã me iuuat, quod edo domi. Cic. 1 Fam. Me ſtatus hic reipublicæ non delectat. Modo infinitum, aut uerbum cũ ſuo caſu loco nominatiui habent. Idem Tus. 4 Oratorem uero irasci minime decet, ſimulare non dedecet. Plin. Epist. 13. Iuuat me, quod uigent studia. Cic. ad Quin. Frat 2. Teq; hilari eſſe animo ualde me iuuat. Quint. lib. 1. ca. 2. Tum præcipue in Epis. ſecretis, & familiaribus delectabit, ne hoc quidem neglectum reliquiſſe. Verbum oportet cum his, quæ modo commemorauimus quidam coniungunt, quaſi uero accusatiuũ post ſe postulet, cum uerbum ſit abſolutum, atq; intranſitiuũ. Quod modo nominatiuum aperte habet. Teren. Heaut. Hæ

facta

facta ab illo oportebant Syre. Cic. pro cor. Eſt enim aliquid, quod non oporteat etiam ſi liceat. Modo membrum orationis loco nominatiui. Idem. Irritari Antonium non oportuit.

Genitiuus præter Accuſatiuum.

Verba accuſandi, abſoluendi, damnandi, potiſſimum accuſo, acccerſo, arguo, alligo, aſtringo, coarguo, defero, incuſo, inſimulo, poſtulo, abſoluo, damno, condemno, conuinco, præter accuſatiuum, genitiuum admittunt, qui pœnam, crimenué certum, aut incertũ ſignificet. Cic. pro Caio Rabo. An non intelligis primum quos homines, & quales uiros mortuos ſummi ſceleris arguas? Auctor ad Herenium lib. 2. Caius Cęcilius iudex abſoluit iniuriatum eum, qui Lucium poetam in ſcena nominatim lęſerat. Idem lib. 4. Maiores noſtri ſi quam unius peccati mulierem damnabant; ſimplici iudicio multorum maleficiorum conuictam putabant. Ci. pro Caio Rab. Ciuem Romanorum capitis condemnare cogit. Ter. Eun. Hic furti ſe alligat. Plautus Penul. Homo furti ſe aſtringit.

Rogabis fortaſſe cur hæc potiſſimum uerba ſubiecerim, ne ſi uerbor͂u turbam congeſſiſſem, anſam rudibus præberem errandi: nec enim corripio, reprehendo, uitupero, culpo, caſtigo, punio, plecto, multo, purgo, excuſo cum genitiuo iunguntur. Quis enim reprehendo te auaritiæ, culpo te pertinaciæ, multo te exilij unquam dixit? ago te iniuriarum, furti, non puto apud

to apud idoneos auctores inueniri. Sed ago tecum iniuriarũ, furti; eſt namque uerbum neutrum cum ad crimen refertur. Cic. pro Cluen. Deinde aliquando cum ſeruo Habiti, furti egit. Auctor ad Heren. lib. 1. Cum eo Actiuis egit iniuriarũ. Ibidem. Poſſit dicere ſecum furti agi non peculatus oportere. Præterea illa, quæ circumferuntur. Sugillas parſimoniæ, infamas inſcitiæ, traducis luxuriæ. Seneca lib. 10. Epiſtolarum Epist. 8. Cum cœperat uoluptates noſtras traducere, laudare caſtum; taxas ambitionis, calumniaris maleficii, an bene latine dicãtur uiderint, qui eis utũtur, certè ego nõdũ apud probatos legi. Neq; apud Quint. Declamat. 8. eſt, infamas parricidii, neq; itidẽ apud eũdẽ 6. Declamat. eſt, In utroq; parricidii peccas. Quare interim dũ ueterũ teſtimoniis hæc nõ cõfirmantur, dicã potius culpare, reprehẽdere, ſugillare, infamare, taxare, calumniari alicuius parſimoniã, inſcitiã, &c. Quint. 8. Declamat. Nunquid, & pueritiã miſeri iuuenis infamas? Vlpian. Si famoſa actio non ſit, uel pudorẽ non ſugillet: Præterea malim cum Cicerone dicere, Arrogantiam alicuius increpare, improbitatem notare, quam aliquem arrogantiæ increpare, notare improbitatis, quod loquendi genus duriſſimum eſt, atq; rariſſimum. Suet. In calig. Modo auaritiæ ſingulos increpans, quod non puderet eos locupletiores eſſe, quam ſe. Gell. lib. 4. ca. 12. Si eques Romanus equũ habere gracilentum, aut parum nitidum uiſus erat; impolitiæ notabatur. Libentius etiam cum Cicerone pro Mil. dicam, Inuidioſe potentiam alicuius criminari, quam aliquem potentiæ criminari. Poſtremo illud, teneo te mendacii, quod, Plauti teſtimonio confirmant, quam recte, ipſi uiderint, Plauti locus in Truc. ita habet, Manifeſtã mẽdacii mala te teneo. Mendacii à nomine manifeſtam regitur. Sic Saluſt. In Iugurth. Iugurtha manifeſtus tãti ſceleris. Teneri uoce paſſiua furti, lãni, cõmodati, depoſiti crebro dicũt iuris periti, qua de re paulopoſt. Quibuſdã perſuaſiſſimum eſt uerba accuſãdi, abſoluẽdi, damnandiq; ablatiuum ſine præpoſitione poſcere, ſi nomẽ criminis ſit incertum, cuiuſmodi eſt peccatum, maleficium, ſcelus, facinus, &c. cum hæc genitiuo afferantur, quẽad

modum, quæ certum crimen ſignificant. Cic. Tuſ. 3. Peccati ſe inſimulant, quòd dolere intermiſerint. Auctor ad Herennium lib. 4. Maiores noſtri ſi quam unius peccati mulierē damnabant, & cætera. Cic. Ver. 7. conuictus maleficii. Auctor ad Heren lib. 4. Multorum maleficiorum conuinctam putabant. Cic. ad Terent. lib. 14. Adiuuat etiam Piſo, quod ab urbe diſcedit, & ſceleris condemnat generum ſuum? Idem pro Caio Rab. *Caium Marium, quem uerè patrem patriæ, parentem, inquam, noſtræ libertatis, atque huiuſce reipublicæ poſſumus dicere, ſceleris atque parricidii nefarii, mortuum condemnabimus?* Sic *eſt in libris correctis non criminis nefarii, quod etiam nobiſcum facit. Idem, non intelligis quales uiros mortuos ſummi ſceleris arguas? Sic eſt in emēdatis* Laurētius *legit criminis, quod non minus ad rem facit. Plin. lib. 13. ca. 3. Cuius ſceleris nos coarguimus illum primum.* Cic *pro Cælio Nec dubitet, quin tanti facinoris reus arguatur. Saluſt. Catil. Quid aut acerbum, aut nimis graue eſt in homines tanti facinoris conuictos? Cic. Ver. 3. In quo uideo Neronis iudicio non te abſolutum eſſe improbitatis, ſed illos damnatos eſſe cædis. Ipſum etiam uocabulum criminis aliquando genetiuo effertur.* Marcellus *lib 46. Pan lect.* Reo Criminis *poſtulato interim prohibet recte pecuniam à debitoribus ſolui. Iuſtinus lib. 9. Apud quos cum potentiſſimus quique rei eius ipſius criminis poſtularetur, &c. Quæ cum ita ſint, non uideo cur non dicatur benè latinè Hanc accuſare potes uel furti, uel ſacrilegii, uel utriuſque maleficii, aut criminis, aut ſceleris. Itē accuſaſti ne eum unius peccati, an multorum maleficiorum, condemnatus ne es furti, an sacrilegii, an alterius tantum? Credo te utriuſque ſceleris, facinoris condemnatum iri, uel ſubaudito ſubſtantiuo, credo te utriuſque accuſatum iri.*

Appendix.

Genitiuus criminis maxime cum his uerbis accuſo, arguo, defero, poſtulo, appello, abſoluo,

uo, damno,condemno,in ablatiuum cũ præpoſitione De,mutari poteſt.Cic.Att. Non committam poſt hac ut me accuſare de Epiſtolarum neglıgentia poſſis.Liui.6.Bel.Pũ. Blactius de proditione Daſium appellabat.

Verba hæc eleganter ablatiuum admittunt cum præpoſitione, Cic.pro Roſc.Amer. Iam, quos nemo propter ignobilitatem nominat, ſexcenti ſunt, qui inter ſicarios,& de ueneficiis accuſabãtur. Idem 2.de Inuent.Negari oportebat de uita eius,et moribus quæri. Sed de eo crimine,quo de arguatur. Idem pro Sext.Roſc,Nomina filiorum de parricidio delata sunt. Idem Att.2. Sextius ab indice Gneio Nerio Pupinio de ambitu eſt poſtulatus. Idem ad Q.Frat,Quo die hæc ſcripſi,Craßus erat de prænaricatione à tribunis ærariis abſolutus .Idem Verr.2.Quod in Marco Attilio,qui de maieſtate damnatus eſt,hoc planum factum eſt, eos pecuniam ob rem iudicandam accepiße. Idem phil.2.Cuius etiam familiares de ui condemnati ſunt.

Exceptio.

Hoc tamen nomẽ,Crimen,ablatiuo ſine præpoſitione effert.Cic.Curioni 2.Si iniquus es in me iudex,condemnabo eodem ego te Crimine. Dicimus etiam capite aliquẽ damnare, punire,plectere. Auctor ad Herenn. Eum uos iurati capite damnaſtis. Suet.lib.4.c.1.Auſus eſt milites capite punire.Marcellus Pandect.48. Capite Plecti debent,uel in inſulam deportari.

Vocabulum criminis uidetur Grammaticis occaſionẽ dediſ-

ſe ingenti etiam cætera nomina ablatiuo caſu ſine præpoſitione cum uerbis accuſandi, abſoluendi, damnandiq;. præcipiunt enim in uniuerſum omnia hæc poſſe genetiuum, uel ablatiuum admittere, ut accuſo te furti, uel furto; arguo te auaritiæ, uel auaritia; atque eodem modo cætera, quod nullis ueterum teſtimoniis probant. Poſtulare repetundis fateor dixiſſe Suet. in Oth. cap. 2 & Tacitum lib. 3. Si modo libri uacant mendo. Certe malim cum Cicerone de repetundis dicere. Pylius, inquit, de repetundis eum poſtulauit. Quint. lib. 5. cap. 13. Eras hæres, & pauper, & magna pecunia appellabaris a creditoribus. Cicero præpoſitionem adiunxit, Phil. 2. Appellatus es de pecunia, quam pro dono, pro hortis, pro ſectione debebas. Illud Solini cap. 66. Quod ſi etiam ipſe peccato aliquo argutus ſit, ac reuictus, morte multatur; non me magnopere mouet; tum quod in correctis libris adhibeatur præpoſitio in, tum etiam, quod auctor hic uideatur non parum de pura, ac recta loquendi ratione deſluxiſſe. Poſterior lectio propior uero eſt, nam uerba hæc interdum præpoſitionē, in, admittunt. Cic. 2. de Inuenti. Quare uitam eius, quem arguit, ex antefactis accuſator improbare debebit, & oſtendere, ſi quo in pari ante peccato conuictus ſit. Idem ad Q. Fr. 2. Primum me tibi excuſo in eo ipſo, in quo te accuſo. Damnare uotis dixit Virg. Eclog. 5. Damnabis tu quoque uotis. Liu. lib. 7. ab Vrb. Damnatos uoti; & 7. bell. Pun. Damnarenturque ipſi uotorum.

Appendix. II.

Abſoluo, libero, alligo, aſtringo, multo, obligo obſtringo, quemadmodum ſuapte natura ablatiuum petunt, ita & ablatiuum ſignificantem pœnam, crimenue ſine præpoſitione admittunt. Liu. 1. ab Vrb. Ego me, etſi peccato abſoluo, ſupplicio non libero. Cic. 1. de Orat. Vitia hominum, atque fraudes damnis, ignominiis, uinculis, uerberibus, exiliis, morte multantur.

Hæc

Hæc extra crimen, ablatiuum, ut clarum eſt, exigunt; exempla, ne moleſti ſimus, prætermiſimus. veniamus ad crimē. Liu. 2. ab Vrb. Latæ deinde leges, quæ conſulem ſuſpicione abſoluerent. Hoc uerbum etiam ablatiuum cum præpoſitione, ut paulo ante diximus, recipit. Cic. pro Cælio Præuaricatione eſt, Aſcitius liberatus. Idem pro Flac. Ne Lucius Flaccus nunc ſe ſcelere alliget, cum iam teſtem illum effugere nō poſſit. Idem Phil. 4. Quem ſi conſulem illa prouincia putaret, neque eum reciperet, magno ſcelere ſe aſtringeret. Damno, cum pro multo accipitur, eodem modo conſtruitur, Vnde Tacitus in lib. de Germa. Damnare tributis, dixit. Et Sene. li. 15. Ep. Damnari morbis uirilibus. Cic. de Aruſp. Qui ludos certiſſimos ſcelere obligares. Idem 3. off. Non igitur ſe obſtrinxit ſcelere, ſi quis tyrannum occidit, quamuis familiarē. Papinianus li. 47. Pādect. Ob pecuniam ciuitatis ſubtractā actione furti, non crimine peculatus tenetur. Quædam ex his cum genitiuo reperiuntur. Liu. lib. 1. Dec. 5. Senatus nec liberauit eius culpæ regem, neque arguit. Hoc rariſſimū eſt. Abſoluo ſæpiſſime cum genitiuo copulatus, de quo ſuprà. Alligo, Aſtringo, ſuprà cum interrogandi caſu uidiſti. Vide nūc obligo, obſtringo. Caius lib. 47. Pandect. eum, qui quid utendum acceperit, ſi ipſe alii commodauerit, furti obligari reſponſum eſt. Vlpianus ibidem; Furti obligetur. Idem ibidem ablatiuo uſus eſt, ne furto ſis obligatus. ibidem Iabolenus furto ſe obligat, Vlpianus eodem lib. Qui alienum quid iacens in terra lucrifaciēdi cauſa ſuſtulit, furti obſtringitur. Teneor paſſiuum uerbum etiam ad crimen ſpectat. Caius ibidem. Si pignore creditor utatur, furti tenetur. Pōponius ibidem. Debitori iste tenetur Furti. in eodem lib. inuent & teneri damni, cōmodati, depoſiti, quæ locutio figurata eſt. Nam deeſt ablatiuus actione, crimine, uel ſimilis, quem iuris periti aliquando adhibent Papinianus ibidē Ob pecuniā ciuitati ſubtractā actione furti, non crimine peculatus tenetur. Paulus ibidē. Furti actione tenebitur. Vlpianus. Dicendū eſt teneri eū furti iudicio Ibidem. Furti actione non teneor. Quæ cum ita ſint, nō uideo cur nō dicatur bene latinè. Si quis furetur rem ſacram

de profano, tenetur ne ſacrilegii, an furti, an utriuſq;? Cur enim non audiatur ablatiuus actione, uel iudicio? Eodem modo. Qui ſuſtulerit rem ſuam de ſacro, furti ne tenetur, an ſacrilegii, an neutrius? perinde eſt ac ſi dicas furti ne actione tenetur, an ſacrilegii, an neutrius? Qui hæc, & ſimilia nomina tantum ablatiuo efferenda eſſe docent, ueterum teſtimoniis confirment. Dicitur præterea aliquis furti conueniri, uel actione furti, quo pacto loquitur Vlpianus eodem lib. Quædam conſulto, & cogitato prætermiſimus, cuiuſmodi ſunt prehendi furti, & furto apud Gellium lib. 11. cap. 18. Perdere aliquē capitis apud Plautū, & cætera eiuſdē generis. Sunt qui laudandi uerba, & his contraria adiungant, ut laudo, commendo, probo te parſimoniæ, admiror te iuſtitiæ. Tu ſi uis latinè, & oratoriè loqui dicito, laudo tuam parſimoniam, admiror tuam iuſtitiam Nam illud Silii lib. 4. Laudabat lethi iuuenem. Item Virgilianū illud lib. 1. Vir Troiane quibus cælo te laudibus æquem, Iuſtitiæ ne prius mirer, belli ne laborum? ad Helennismum ſpectat. Neq; excuſandi uerba huius loci ſunt. Quis enim dixerit excuſo me tibi negligentiæ? dic cum Cicerone, Excuſo tibi negligentiā meam, aut affero excuſationem negligentiæ meæ. Sic ille ad Att. Varronis memineris excuſare tarditatem litterarū mearum, Idem in Fam. ait, afferre excuſationem ceſſationis. Reū facere rei capitalis, alienæ culpæ, de ambitu, de ui, ad nominis ſubſtantiui conſtructionem spectāt. Nam reus interrogandi, uel auferendi caſu cum præpoſitione de, gaudet. Ci. pro Mil. Milo reus eſt præclari facti. Idem pro Flac. Reus auaritiæ. Idem Att. 2. Nunc reus erat apud Craſſum diuitem de ui.

Admoneo, commoneo, commonefacio, genitiuum habent cum accuſatiuo. Quinct. lib. 1. cap. 5. Grammaticos ſui officij cōmonemus. Auct. ad Herenn. li. 4. Cū ipſe te ueteris amicitiæ commonefaceret, cōmotus es ?

Liui.

Liu. 5. Bell. Maced. Qui admonerent eum fœderis Romani. Admoneo & commoneo, pro genitiuo poſſunt, et ablatiuũ cum præpoſitione de, admittere. Cic. pro leg. *Manil. De quo nos paulo ante inuitus admonui. Idem ad* Marc. 4. *Fam.* Putaui ea de re te eſſe admonendum. *Idem 7. Verr. Te neque præſens filius de liberorum caritate, neque abſens pater de indulgentia patria commonebat.*

Item miſeret, miſereſcit, piget, pœnitet, pudet tædet. Plautus Trinum. Miſeret te aliorum, tui te nec miſeret, nec pudet. Teren. Heaut. Inopis te nũc miſereſcat mei. Cic. Cælio lib. 2. Eos partim ſcelerum ſuorũ, partim etiam ineptiarum pæniteret. Idẽ pro Domo ſua. Me non ſolum piget ſtultitiæ meæ, ſed etiam pudet. Idem Att. 5. Quid quæris? tædet omnes nos uitæ.

Verbis imperſonalibus, quæ ad hunc locũ ſeſe obtulerũt facile nominãdi caſũ apertè, uel obſcurè tribuimus. Hæc, quæ in manibus habemus, non ita facilè antecedit nominatiuus: dabimus tamen operam, ut in lucẽ prodeat tãdẽ aliquando. Primũ omniũ, hæc priſcis illis temporibus integra, uiſſe õnibusq; perſonis, numerisq; abſoluta, docẽt non obſcura ueſtigia. Enn. Hecub. Miſerete manus, date ferrũ, ut me anima priuem. Virg. 8. Arcadij quæſo miſereſcite regis. Plautus Mena. Adoleſcẽs quæſo loquere tuũ mihi nomẽ, niſi piges. Quĩ. li. 9. c. 3. Eo uſq; proceſſũ eſt, ut nõ pœniturũ, pro acturũ pænitẽtiã dixerit Saluſt. Cic. *Tuſ. 4. Vix à ſe manus abſtinuit, tãta fuit uis pænitẽdi. Pacuuius apud Noniũ* Prologo *nunc pænitebunt, libant liberi grato ex loco. Pla. Caſi. Ita nũc pudeo, atq; ita nũc paueo. Gel. li. 1. ca. 2. Has ille inanes cũ flaret glorias iamq; omnes ſi eum cuperẽt, uerbisq; eius defatigati pertæduiſſẽt Nominatiuum*

tiuum apertè ſimul tum accuſatiuo nunc accipe. Ter. Adel. Non hæc te pudent. Lucan. lib. 8. Semper metuet. quæ ſæue pudebunt. Terent. Phorm. Quære obſecro, ne plus minusue ſaxit, quod nos poſtea pigeat. Idem Adelph. Quem neque pudet quicquam, neque metuit quenquam. Plaut. in Sticho. Et me quidem hæc conditio nunc non pœnitet. Hæc loca aperte docent uerba hæc figuratè genitiuum habere pro nominatiuo. Nam iuſta, & recta constructio eſt hæc Plautina, hæc conditio poenitet me, figurata uero pænitet me huius conditionis. Sic nō hæc te pudet? Iuſta eſt, non horū te pudet figurata: Iuſta tamē exoleuit, atq; in eius locū figurata ſucceſſit. Huic locutioni ſimilis est illa, uenit mihi in mētē Pōpeij, uel Pōpeius. Cic. de Fin. 5. uenit. n. mihi Platonis in mentē, quem accepimus hic diſputare ſolitum. Idē pro Roſc. Amer. Venit enim mihi in mentem oris tui. Atticiſmus est, ut docet Priſc. lib. 18. Vbi Græca cum Latinis confert. Budæus cōment. linguæ Grecæ etiam docet Helleniſmum. Nam Iusta oratio est, cum nominatiuus uerbum, Venit, antecedit. Cic. Att. Cum autem Dolabella uenit in mentem, reſpiro. Ad eundem. Nunquam ea res mihi tam belle in mentem potuiſſe uenire. Quīque hæc uerba uidentur quondam fuiſſe deponentia cui rei argumento eſt carmen Turpilii apud Nonium, Quàm matris nunc patris me miſeretur magis. Quadrigarius apud Bell. li. 20. cap. 5. Cai Mari, ec quando te noſtrum, & Reipublicæ miſerebitur. Ci. 1. de Inuēt. Cōmune eſt quod omnes uulgo probarūt, & ſequuti ſunt. Huiuſmodi eſt, ut maioribus natu aſſurgatur, ut ſupplicum miſereatur. Vnde adhuc illa extant, Miſertum eſt, pigitum eſt, puditum est, pertæſum eſt. Plaut. Trinū. Nā nunc eum uidi miſerum. et me eius miſertum eſt. Terent. Heaut. Sic me dii amabūt, ut me tuarū miſertum eſt fortunarum. Statius lib 7. Nec pigitum paruóſq. lares humilesque ſubire. Plaut. Bac. neque mei, neque te tui, intus puditum est factis, quæ facis. Liu. 3. ab urb. Nec nominis homines tum pertæſum eſſe. Cic. ad Q. Frat. lib. 1 pertæſum eſt enim leuitatis, aſſentationis animorum, non officiis, ſed temporibus ſeruientium. Suet. in Cæſ. cap. 7. Et quaſi pertæſus ignauiam

ſuam

ſuam, quod nihil dum a ſe memorabile actum eſſet. Aliquando omittitur accuſ. Virg. 4. Aeneid. Si non pertæſum thalami. tædæq; fuiſſet. Cic. ut modo diximus, Pertæſum eſt enim leuitatis. Id quod ſæpenumero actiuis uſu uenit. Idem Att. 2 Prorſus uitæ tædet. Idem Phil. 1. Fortunæ, amplitudinis, claritatis gloriæ num pænitebit? Terent. And. Num cogitat quid dicet? nam facti piget? Illud Cic. pro Ligario, Cai Cæſar caue credas, caue ignoſcas, caue te fratrum pro fratris ſalute obſecrantium miſereatur, corrupte legitur, pro Miſereat. Et ut demus ita a Cicerone fuiſſe ſcriptum, non uideo, cur paſſiuum uerbum ſit appellandum, cum paſſiua accuſatiuũ minime regant, quare ſi quæ huius generis reperiantur, deponentia uidẽtur potius appellanda. Cuiuſmodi eſt uereor, Pacuuius apud Noniũ. Nihil ne te populi ueretur, qui uociferare in uia? Accius. Si tui ueretur te progenitoris. cedo. Cicero hoc eodem nõ personaliter uſus eſt, ut ex Gellio initio huius libri oſtendimus. Priſcianus lib. 8. docet ex Apollonio in ipſis uerbis nominatiuum latere. uerbi cauſa, Pudet me tui, hoc eſt, Pudor me habet tui, Miſeret me tui, miſeratio me habet tui. Mihi magis placet Plautina reſoluendi ratio. Habent quemadmodum & cætera imperſonalia nonnunquam infinitum, aut membrũ orationis loco nominatiui. Cic. ad Q. Frat. lib. 2. Non me hoc dicere pudebit. Idem. 4. Academ. Pænitet cum illa ſenſiſſe. Idem ad Att. 2. Quod te offenderim me pænitet.

Verba Aeſtimandi.

Verba æſtimandi, præſertim æſtimo, duco, facio, habeo, pendo, puto, præter accuſatiuũ hos ferè genitiuos aſſumunt, magni, maximi, pluris, plurimi, parui, minoris, minimi tanti, tantidem, quanti, quanticunque. Cic. Att. 8. Ego pro Põpeio libenter emori poſſum, facio pluris omnium hominum nemi-

nem

nem. Terent. Andr. Merito te maximi feci Chreme. Idem Heaut. Tu illum nunquam oſtendiſti quanti penderes.

Cic. 2 de Fin. Magni æſtimabat pecuniam. Ibidem, Sed quia id parui duceret. Idem 6. Verr. Quanti is a ciuibus ſuis fieret; quanti auctoritas eius haberetur ignorabas? Idem 6. Phil. Habetur hic pluris quàm alius. Idem Lentul. lib. 1. Putare aliquid minimi. Idem pro Planc. Magni putare honores. Quidam genitiuum Maioris addunt, ſed ſine ueterum teſtimonijs addunt, & uerbum curandi; ſed Terentianus locus, quo id confirmant uitioſè legi tur, ſic enim reſtituendus eſt, Heaut. Actu. 4. Scena 3. Tu fortaſſe quid me fiat paruipẽdis, dum illi conſulas; non autem dicas, parui curas, ut uulgo legitur.

Appendix.

Dicimus etiam magno, permagno, & magno pretio æſtimare. Cic. 3. de Fin. Ne ego iſtã glorioſam, memorabilemq; uirtutem non magno æſtimandam putem. Idem 3. Verr. Tu iſta permagno æſtimas? Valer Max. li. 5. 1. 4. Magno ubiq; pretio uirtus æſtimatur.

Appendix. II.

Nauci, flocci, pili, aſsis, ſeruntii, nihili cum uerbo facio iunguntur. Cic. de Fin. 2. Eum nihili facimus etiam tuas minas huius non facio Flocci, Nihili tuas fortunas pendo, non aſsis,

aſſis, non flocci te æſtimo, pro nihilo habeo, puto, duco diuitias omnes præ uirtute. Non nihilo bonam ualetudinem æſtimo.

Hos genitiuos ſeparatim poſuimus, quod non cum omnibus uerbis æſtimandi coniunguntur. Plaut. in Bacch. Perij, hei: ſeruum meum non nauci facere auſum. Cic. Att. 13. Prorſus aueo ſcire, nec tamen flocci facio Catull. Nec facere pili cohortem. Senec. li. 7. Epiſt. Iſtos triſtes, et ſuperciliosos alienæ uitæ cenſores aſſis ne feceris. Plaut. in Capt. Neque ridiculos teruntij faciunt. Terent. Adeplh. Hanc iniuriam nolle mihi factam eſſe, huius non facio. Idem Eunuch. Inuidere omnes mihi, mordere clanculum, ego non flocci pendere. Ibidem, Aut ego iſtuc abs te factum nihili penderem? Plaut. Muſtel. Neq; quod dixi, flocci æſtimat. Illud primo de Inuent. nõ habeo nauci Marſum augurem, uidetur priſci alicuius poetæ. Cic. pro Domo ſua. Dixi apud Pontifices iſtam adoptionem nullo decreto huius collegij probatam, pro nihilo etiam habendam. Idẽ pro Cæcin. Reſpuere defenſionem, & pro nihilo putare. Idẽ 4. Verr. Tu auſus ex pro nihilo præ tua præda tot res ſanctiſſimas ducere? Idem 4. de Fin. Quippe qui primum ualetudinẽ bonam expetendam negent eſſe, eligendam dicant; non quia ſit bonum ualere, ſed quia ſit non nihilo æſtimandum.

Appendix. III.

Sum pro æſtimor genitiuos magni; maximi, pluris, plurimi, cæterosq; admittit. Cic. Pro Seſt. Quis Carthaginienſium pluris fuit Annibale, Conſilio, uirtute, rebus geſtis? Idem ad Caſſ. li. 15. Magni erunt mihi tuæ litterę.

Singularia.

Aequi

Aequi, boniq; facio, boni conſulo ſingularia ſunt. Terent. Heaut. Equidem iſtud Chreme æqui, bonique facio. Seneca Epiſt. 127 Hanc coqui, ac piſtoris morã boni conſulo.

Datiuus cum Accuſatiuo.

Verba dandi, reddendi, committendi, promittendi, declarandi, anteponendi, poſtponendi, præter accuſatiuum, datiuũ exigunt. Cic. Pro Plane. Salutem tibi iidem dare poſſunt, qui mihi reddiderunt. Terent. Eunuch. Ego me tuæ commendo, & committo fidei. Cic. Philip. 10. Græcia tẽdit dexterã Italię, ſuũq; ei præſidium pollicetur. Idem Att. 10. Meas cogitationes explicaui tibi ſuperioribus litteris. Idem Part. Iſta tua ſtudia uel maximis meis occupationibus anteferrem libenter. Plin. lib. 13. cap. 19. Cyrenaica regio lotonſuę poſtpoſuit Paliuro.

Dandi, ut do, dedo, tribuo, largior, concedo, miniſtro, ſuppedito, mutuo, commodo, præbeo, exhibeo, impendo &c. Reddẽdi ut reddo, reſtituo, refero, remunero, rependo, remetior, ſoluo, &c. Committendi, ut committo, mando, commendo, trado, credo. Promittendi, ut promitto, polliceor, ſpondeo. Declarandi, ut aperio, declaro, expono, explico, ſignifico, indico, demonſtro, oſtendo, dico, narro, loquor, &c. Anteponendi, ut antepono, anteſero, præpono, præfero. Poſtponendi, ut poſtpono, poſthabeo, poſtfero. Plin. lib. 3. cap. 4. Vrbibus, & agrorum cultu uirorum, morumque dignatione, amplitudine opum, nulli prouinciarum poſtferenda.

Appen-

Appendix.

Alia prętereà ſunt huius ordinis, ut facio tibi iniuriam, ago uobis maximas gratias, interdixiſti nobis uſum purpuræ; minor, minitor tibi mortem, tormenta: ſcribo, mitto tibi, & ad te litteras. Vatinius ad Ciceronē lib. 5. Omnia mihi dura imperas. Sulpitius ad Cic. lib. 4. Ea tutè tibi ſubijce, quæ alijs tutè prȩcipere ſoles.

Impero, præcipio tibi hoc latinè dicitur. Cic. pro Roſc. Amer. Nōnunquam etiam puerum uocaret, credo cui cœnam imperaret. præcipio tibi ut ſcribas, ne ſcribas, Saluſt. Iugur. Micipſa pater meus moriens mihi præcepit, uti regni Numidiæ tantum modo procurationem exiſtimarem meam. Cic. de Amicit. Rectè etiam præcipi poteſt in amicitijs, ne quis intemperata quadam beneuolentia. &c. Plin. Epis. 172. Imperare dolori, ut ſcriberem, potui. Quinct. Imperauit ſibi ne quas admitteret preces. Iubeo tibi hoc. iubeo tibi ut ſcribas, ne ſcribas, nondum, quod meminerim, apud claſſicos reperi. Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. 12. datiuo uſus eſt ſequente particula Ne; propter quod, inquit, Hercules facturus ſacrum, &c. ſacrorū cuſtodibus iuſſit nè mulierem intereſſe permitterent. Iubeo tè, ut ſcribas, ne ſcribas arbitror non bene latinè dici, cū hoc uerbū accuſatiuū perſonæ reſpuat: quē ſi aliquādo habere uideatur, occultè aliunde pendet. Plaut. Aulul. Aut ſi reſpexeris donec ego te iuſſero; ſimul enim auditur reſpicere. Terēt. Heaut. C. Quin egomet iam ad eam referam, S. imo filium iube potius, ſubaudi, deferre. Cic. Att. 6. ſpero quæ tua prudentia & hercule, ut me iubet Acaſtus, cōfido te iam ut uolumus, ualere. Interdum duos accuſatiuos uidetur habere. Idem ad Sulpit. lib. 13. Quod quo minore dubitatione facere poſſis,

poſſis, litteras ad te a Marco Lepido Coſſ. non quæ te aliquid iuberent (neque enim id tuæ dignitatis eſſe arbitrabamur) ſed quodam modo quaſi commendatitias ſumpſimus. Deest infinitum facere. Te, enim præcedit infinitum ſuppreſſum, aliquid uero ſequitur. Malim ut ad rem redeam uti infinito, quam finito uerbo accedente particula ut, uel ne. Iubes me Romam proficiſci, quam iubes mihi, ut Romam proficiſcar. Iubeo ſequente ut, ſine caſu apud Plaut. Amphitr. legitur. Iubet, ſententiam ut dicant ſuam. Iubeo accuſatiuum rei habet. Cic. 1. de leg. Lex est ratio ſumma inſita in natura, quæ iubet ea, quæ facienda ſunt, prohibetque contraria. Hinc legimus paſſiuum iubeor, iubemur, iubetur, iuſſus apud idoneos ſcriptores. Cum decernere, statuere, creare ſignificat, non ſolũ accuſatiuũ rei, ſed etiam perſonæ admittit. Idem pro Corn. Populus Romanus legem iuſſit de ciuitate tribuenda. Idem Philip. 2. Hic autem iratus, quæ dixit, Dij boni cum primum Cæſar oſtendiſſet ſe priuſquam proficiſceretur Dolabellam conſulem eſſe iuſſurum. Iuſſurum, ideſt, creaturum.

Appendix. II.

Multa denique compoſita ex actiuis, & præpoſitione ad, in, ob, præ, ſub, præter datiuũ, etiam accuſandi caſum poſtulant. Cic. Att. 5. Inimici mei mea mihi non me ipſum ademerunt. Idem lib. 10. Vereor ne Pompeio quid oneris imponam Idem Phili. 3. Antonius ignobilitatem obiicit Caii Cæſaris filio. Idem de Vniuerſ. Præfecit Deus animũ ut dominum, & imperatorem obedienti corpori. Idem pro Mur. Nolite mihi ſubtrahere uicarium meæ diligentiæ.

Non omina, quæ ex actiuis uerbis, & præpoſitionibus ad,

in,ob,præ,ſub componuntur huius ſunt ordinis,ſed quamplurima,cuiuſmodi ſunt affero,admoueo,adijcio,adiungo, addo, addito,admetior,applico,admiſceo,appono,adiudico,&c. Infero, infigo,importo,iniungo,inijcio,indo,ingero,incutio,inſero,inuro,&c. Oppono, offundo, offero. Præcludo, præcipio,præſcribo,præfinio,præparo. Subduco,ſubſcribo,ſubiungo, ſuppono,ſuggero.

Gemini datiui præter Accuſatiuum.

Sunt, quibus geminus datiuus pæter accuſatiuum apponitur,do tibi hoc laudi,uitio, culpæ,crimini,pignori, fœnori. Vertis id mihi uitio,ſtultitiæ. Ducis honori,gloriæ,laudi,uitio,damno. Cic. pro Sext. Roſc. Profectò te intelliges inopia criminum ſummam laudẽ Sexto Roſcio uitio,& culpæ dediſſe. Plaut. Epiſt. Quis erit uitio qui id non uertat tibi? Terent. Adelph. Tu nunc id tibi laudi ducis,quod feciſti inopia.

Cic. *pro Planco. Tu id in me reprehendis, quod Quincto Metello laudi datum est? Idem pro Domo ſua. Id quod mihi crimini dabatur, non modo peccatum non erat, ſed erat res poſt natos homines pulcherrima. Plaut.* Moſtel. *Quadraginta etiam dedit hucuſq; pignori. Cic. Verr. 4. Idem pecuniam his,qui ab iſto aliquid mercabantur,fænori dabat. Plaut. Captiu. Neq; pol tibi nos,quia ſeruus,æquum ſtultiæ uertere. Saluſtius in Iugurt. Quod apud Numidas honori ducitur. Cic. in Saluſt. Neq; te tui piget homo leuisſime, cum ea culpas,quæ in hiſtorijs gloriæ mihi ducis. Teren.* Adelph. *Prologo, Vos eritis iudices,laudi, an uitio duci factum oporteat. Plaut.* Bacch. *Minuſq; id mihi damno ducam.*

Geminus, Accuſatiuus poſt Verbum.

Moneo, doceo, cum compoſitis. Item, Flagito, poſco, repoſco, rogo, interrogo, cælo, duos accuſandi caſus admittunt. Cic. Att. Id ipſum, quod me mones, quatriduo ante cogitaram. Idem Epiſt. lib. 7. Silij cauſam te docui. Idem ad Q. Fra. lib. 1. Hoc te ita rogo, ut maiore ſtudio rogare non poſsim.

Cic. Epist. lib. 7. Vt ego quoq; aliquid te admoneam de ueſtris cautionibus. Idem 6. in Ver. Hoc modo me commonuit Piſonis annulus, quod totum effluxerat: Hic quidam hunc locum legunt; ſed in omnibus libris, quoſquidem uiderim, Hic modo me commonuit, legi: quare ſine ueterum testimonio non auſim huic uerbo geminum accuſatiuum dare, ſed accuſatiuum cum genitiuo, uel ablatiuo, ut ſupra dictum est. Sallust. Catil. Iuuentutem multis modis facinora edocebat. Cic. 2. de Orat. Hæc ſunt illa, quæ me ludens Craßus flagitabat. Idem. 3. In Ver. Nummos magistratum Sicyonium popoſcit. Idem in. 6. in eundem? Ad Verrem adirent, & eum ſimulacrum Cereris, & Victoriæ repoſcerent. Idem 5. Tuſc. Non quenuis hoc idem interrogarem. Idem epist. lib. 2. Non enim te cælaui ſermonem. Erudio, instituo, informo, instruo, imbuo, quamuis ſint uerba docendi, non tamen geminum accuſatiuum habent, ſed ablatiuum cum accuſatiuo: Erudire aliquem artibus, inſtitutis, præceptis, laboribus, diſciplina. &c. Informare, inſtituere, instruere aliquem ingenuis artibus doctrina, litteris græcis: Imbuere bonis moribus, doctrina, religione, Erudio, apud poetas duos accuſatiuos admittit. Stat. 10. Theb. Et quæ te leges, præceptaq; fortia belli Erudijt genitrix, nimium didiciſſe queretur. Sic Ouidius aliquoties.

Appen-

Appendix.

Moneo,admoneo.commoneo,doceo, edoceo,erudio te de hac re, ideſt commone facio,certiorē facio.Cic. Att.ii.Extremū eſt,quod te orem,cum Camillo communices,ut Terentiam moneatis de teſtamēto.Sall.Cat.Senatū edocet de itinere hoſtium.Cic.Epiſt.lib.2. obuiæ mihi,uelim, ſint tuæ litteræ,quę me erudiant de omni repub.Interrogo, cælo,eandem præpoſitionem admittunt.Idem in Part. Sic ego te uiciſſim iiſdem de rebus interrogem.Idem Epiſt.lib.7.Baſſus noſter me de hoc libro cęlauit.Cęlo etiam datiuo gaudet maxime uoce paſſiua. Ter.Phor. Si hoc cęletur patri, in metu ſum.

Verba, admoneo, commoneo, ſupra illuſtrauimus exēplis. Doceo, frequenter præpoſitionē recipit. Cic.2.de Ora. Equidem ſoleo dare operam, ut de ſua quisq; re me ipſe doceat. Cælo frequentiſſimè hoc modo conſtruitur. Idē pro Deiot. De armis, de ferro, de inſidiis te cælare uoluit. Et 6.in Verr. Cupiſſe te cælari de Phaleris; raro duos accuſatiuos habet.

Ablatiuus præter accuſatiuum.

Induo,insterno,ueſtio,exuo, calceo,cingo, & his ſimilia ablatiuum pręter accuſatiuum ſibi aſciſcunt.Cic.2.de Nat.Oculos natura membranis tenuiſſimis ueſtiuit,

& ſepſit. Idem. 3. de Nat. Diligētius urbē religione, quam ipſis mœnibus cingitis.

Liu. lib. 7. belli pun. Nec ante abſceſſum eſt, quā caſtris quoq; exuerunt hoſtem. Plin lib. 8. cap. 42. Neminē hic, quam Alexandrum, regio inſtratus ornatu, cepit in ſedem. Auctor ad Heren. lib 4. Cum citharœdus prodierit optimè ueſtitus, palla inaurata indutus. Plin. lib. 7. cap. 20. Nos quoq; uidimus Athanatum nomine, prodigioſæ oſtentationis, quinquagenario thorace plumbeo indutum, cothurnis quingentorum pondo calceatum, per ſcenam ingredi. Liu. 7. ab urbe. Armant iuuenem æquales: pedeſtre ſcutum capit, hiſpanico cingitur gladio. His ſimilia ſunt, Conueſtio, amicio, orno, tego, accingor. Cic. pro Dom. Ergo eius domum euerſam duobus lucis conueſtitam uidetis. Idem. 2. Phil. Sedebat in roſtris collega tuus, amictus toga purpurea. Nondū hæc uerba, quod meminerim, legi apud ueteres cum duobus accuſatiuis conſtructa uoce actiua; paſſiua, apud hiſtoricos, & poetas reperiuntur. Cur. lib. 10. Itaq; reuocatus, ueſtem fratris eam ipſam, quæ in sella erat, induitur. Suet. in Ner. Plerunq; ſyntheſim indutus. Virg. 2. Aenei. Deinde comantem Androgei galeam, clypeique inſigne decorum Induitur. Sen. in Her. Oetæ. Nondum teneras ueſtita genas. Quid ſi hæc more græcorum dicta ſūt? Cuiuſmodi illud Vergilii eſt. 2. Aen. Perfuſus ſanie uitas, atroq; ueneno. Niſi forte quis dicat, apud priſcos geminum accuſatiuum etiam habuiße. Excalceo, diſcalceo, diſcingo, nondum cum accuſatiuo, & ablatiuo iuncta inueni.

Item implendi uerba, onerādi, liberādi, & his cōtraria. Ci. de Vniuer. Cū cōſtituiſſet Deus, bonis ōnibus explere mūdū, mali nihil admiſcere. Idē 2. Phil. Omnibus cū cōtumeliis oneraſti. Idē 6. in Ver. Apol-

onium

loniū omni argento ſpoliaſti Idem. 1. in Cat. Magno me metu liberabis, dummodo inter me, atq; te munus interſit. Idem 2. Off. Nunquid ſe obſtrinxit ſcelere, ſi quis tyrannum occidit? Multa præterea, priuandi. Cic. Att. 9. Aegritudo me ſomno priuat. Teren. Phor. Emunxi argento ſenes.

Huius claſſis ſunt, Impleo, cōpleo, expleo, repleo, ſatio, ſaturo, farcio, refercio, cumulo, augeo, obuio, onero, premo, opprimo, leuo, exonero, exhaurio, nudo, uiduo, ſpolio, orbo, euerto; ut Euerto *miſeros omnibus fortunis. Libero, ſoluo, exoluo, expedio, alligo, obligo, aſtringo, impedio, implico, irretio, illaqueo, priuo, abſtineo, fraudo, prohibeo, pello, abdico me prætura, conſulatu, magiſtratu. Afficio, muneror, dignor, proſequor. Horum exempla, quoniam ubiq; ſeſe offerūt, prætermittimus, ne longiores ſimus, quàm res poſtulat. Impleo, etiam genitiuū admittit Cic. Epiſ. li. 9. Sed quādo, ut uideo æſtimationes uēdere nō potes, neq; ollam denariorum implere* Liu. 1. *ab urbe. Adoleſcentem ſuæ temeritatis implet Idem. lib. 5. Multitudinem, quæ ſemper ferè regenti eſt ſimilis, religionis iuſtæ implet. Frequenter ſic loquitur Liuius, ſed ablatiuus uſitatior eſt. Interdum ablatiuum cum præpoſitione De.* Cic. 4. *Acad. Res iam uniuerſas profundam, de quibus uolumina impleta ſunt, non à noſtris tantum, ſed etiam à Chryſippo Mart. Hos niſi de flaua loculos implere moneta, nō decet. Nec hic laurentii acumē uidetur locū habere.* compleo *apud* Plautū *cū genitiuo reperitur. Menech.* Paraſitus, *qui me cōpleuit flagitii, & formidinis. Superioribus addi' poſſūt, Mutuo, commuto, permuto. Sal. Catil. Nec, niſi uictor pace bellum mutauit. Cic. pro Cluen. Fidem ſuam ad perniciem innocentis pecunia cōmutauit, Permutare aliquid pretio ære, merce &c.*

Ablatiuus cum præpoſitione A, uel Ab, præter accuſatiuum.

Verba petendi, rogandi, percontandi, præter accuſatiuum feré ablatiuum cum præpoſitione A, uel Ab, poſtulant; ut, Poſco, repoſco, flagito, efflagito, poſtulo, deprecor, peto, contendo, exigo. Cic. 1. in Ver. Nihil eſt, quod minus ferendum ſit, quã rationem ab altero uitę repoſcere eum, qui non poſſit ſuæ reddere. Idem Epiſt lib. 4. Quid acta uita, quid ſtudia tua à te flagitent, uidebis. Idem. 2. de Orat. Quo facilius id à te exigam, quod peto, nihil tibi à me poſtulanti recuſabo. Idẽ pro Syll. Quam multorum hic uitam eſt à L. Sylla deprecatus. Quęro, percontor, ſciſcitor à te, uel ex te. Cic. in Vat. Quęro illud ẽt ex te, quod priuatus admiſiſti. Idem. 1. de Nat. Epicuri ex Velleio ſciſcitabar ſententiam. Auctor ad Her. lib. 1. Ab aduerſariis percontatur accuſator, quid futurum ſit.

Verba petendi, rogandi, percontandi accuſatiuum cũ ablatiuo poſcũt, nõnulla etiã duos accuſatiuos admittũt, ut ſupra diximus. Cic 6. in Ver. Non debebam ego, abs te has litteras poſcere. Idem in eũdem 4. Si hoc à me muneris nõ uniuerſa prouincia popoſciſſet. Idẽ in eũdem. 7. Flagitat abs te filium Idem in eundem. 3. Accidit cum iſte à Cn. Dolabella efflagitaſſet, ut ſe ad regẽ Nicomedẽ remitteret.

ret. Idem Epiſt.lib. 3 Omnia uolo,à me & poſtules, & expectes. Idem pro Mur. Quæ deprecatus ſum à Diis immortalibus,rem eandem precor iiſdem Diis immortalibus. Rogo etiam habet ablatiuum. Idem Epiſt. 13 Nunc à te illud primum rogabo,ne quid inuitus mea cauſa facias. Salluſt. Iug. A Metello petendi conſulatum gratia miſsionem rogat. Interrogo à te,non memini legiſſe Cic. Ep. lib. 15. Hoc à te ita contendo,ut in eo omnes fortunas meas poſitas putem. Plau. in Amph. Nunc me orare à uobis,iusſit Iupiter. Idem in Bacch. Nunc,ſi me fas eſt,obſecrare abs te pater. Idem Trinum. Res quædam eſt,quam uolo ego me abs te exorare. Cic. Epiſt. lib 3. A te autem pro uetere noſtra neceſſitudine etiam,atq; etiam peto,ut eius filios qui in tua poteſtate ſunt,mihi condones. Supplico datiuum habet,ut ſuo loco diximus. Cic. pro S. Roſc. Non quæro abs te, quare patrem S. Roſcius occiderit. Idem 1. de Nat. Ab utroq; autem ſciſcitor,cur mundi ædificatores repente extiterint Idem de Claris orat. Cum Theophraſtus percõtaretur ex anicula quadã quanti illud uenderet. Scitor eiuſ dẽ eſt naturæ. Ouid. 10. Met. Scitabor ab ipſa, Nominibus dictis cuius uelit eſſe mariti. Horat. 1. Epiſt. Scitari libet ex ipſo,quodcunq; refert Plaut. Aul Secede huc;nam ſunt,que ex te ſcitari uolo. Hæc quatuor Quæro, ſcitor, ſciſcitor, percontor, cum ablatiuum habent perſonæ, ferè membrũ orationis loco accuſatiui habẽt. Quæſo ablatiuũ etiam habet cum præpoſitione, Ab, uel abs. Cic. Epiſt. 13. Magnopere à te quæſo, ut eam uoluntatem &c. Idem pro Arch. Quæſo à uobis, ut mihi in hac cauſa detis ueniã. Nõ nulla huius claſſis, præter ea, quæ ſupra cõmemorauimus, interdũ duplicem accuſãdi caſũ admittũt. Cic. ad Q. Fr. li. 3. Illud extremũ te oro, & hortor. Idem in Verr. 7. Idq; poſtremum parentes ſuos liberi orabant, ut leuandi cruciatus ſui gratia pecunia lictori daretur. Ter. Eun. Vnum uos oro, ut me in ueſtrum gregem recipiatis. Idem in And. ſine, te hoc exorem Plau. Cap. unum exorare uos ſinite nos. Idem in Bacch. Hanc ueniam illis te exorem,

ſine. Cic. pro Quinct. Itaque te hoc obſecrat, ut &c. Pla. Aulul. Quæſo, quod te percontabor, ne id te pigeat proloqui. Non ſtatim exiſtimabimus, ſi qua uerba præter proprium accuſatiuum admittant hos, Hoc, illud, iſtud, id, quid, quod, aliquid, nihil, multa, unum, atque cæteros id genus, poſſe etiam quoſuis alios admittere, nam his multo liberius, quàm cæteris utuntur auctores. Teren. Heaut. Ego domi ero, ſi quid me uoles. Cic. Att. lib. 6. Non quo me aliquid iuuare poſſes. Terent. Eun. Id amabo adiuta me. Cic. Att. lib. 7. Nec te id conſulo. Idem in Cat. 1. Sin tu, quod iamdudum te hortor, exieris. Oro, exoro, obſecro, obteſtor, poſt accuſatiuum perſonæ, ferè ſubiunctiuum poſtulant, intercedente, Vt. Cic. Att. lib. 11. Itaque, ut facias, te obteſtor atque obſecro. Idem pro Mil. Oro, obteſtorq; uos, ut miſericordiam huic tribuatis. Idem. 2. de Orat. Frater exorauit me ipſum, ut huc ſecum uenirem. Ibidem 1. Nunc te iã exoremus, neceſſe eſt, ut nobis explices quicquid eſt illud, quod tu in dicendo potes.

Multa præterea uerba auferendi, remouendi, abſtinendi, accipiendi, præter accuſatiuum, ablatiuum etiam caſum cum præpoſitione, A, uel, Ab, admittunt. Cic. pro Dom. Clodius pecunias conſulares à ſenatu abſtulit. Idem pro Mil. Ego Clodii furorem a ceruicibus noſtris repuli. Cæſar, Paucis diebus ſe ſe cibo abſtinuit, atque ita interiit. Cic. Præclarum à maioribus morem accepimus. Fœneror, mutuor abs te pecuniam. Cic. 2. Tuſc. A uiris uirtus eſt nomen mutuata.

Auferendi; ut Aufero, abduco, abſtraho, abalieno, auello, abrado, auoco, eripio, abripio, ſurripio, furor. Remouẽdi; ut remoueo, deterreo, abſterreo, amoueo, arceo, repello,

pello auerto. Abſtinendi; ut abſtineo, contineo, refræno, cohibeo. Accipiendi; ut Accipio, audio, emo, conduco, mercor, ſumo, reporto, fero, colligo. Quædam etiam præpoſitionẽ, De, admittunt. Cic. pro Cor. Audiui hoc de patre meo puer. Idẽ pro Flac. Is fundum Romæ mercatus eſt de pupillo. Idẽ pro Sex. Roſc. Bona huius de L. Sylla duobus millibus nummum ſe ſe emiſſe dicit Chriſogonus.

Intelligendi uerba præpoſitionem Ex recipiunt; quæ interdum imitantur nonnulla ex iis, quæ modo commemorauimus. Ci. Epiſt. lib. 2. Ea certiſſima putabo, quæ ex te cognoro. Idem de Sen. Poma ex arboribus, ſi cruda ſunt, ui auelluntur; ſi matura, & cocta decidunt.

Intelligendi ſunt, Intelligo, cognoſco, agnoſco, coniicio, diſco. Ex iis, quæ modo commemorauimus, maxime quæ è præpoſitione Ex, componuntur, ut expello, eiicio, eripio, præpoſitionem ipſam repetunt. Cic. pro Quin. Expelli atque eiici è prædio.

Verba Conſtructio.

Quędam modo datiuum, modo ablatiuum cum præpoſitione habent, præter accuſatiuum; ut Furor, ſurripio, eripio, aufero. Ci. Att. Si ego tuum ante legiſſem, furatum me abs te eſſe diceres. Plin. lib. 12. c. 14. Nemo furatur alteri.

Induo, dono, ĩpertio, aſpergo, datiuũ, uel ablatiuũ ſine ꝑpoſitione habẽt, Ci. pro S. Roſc. Nõ pauca ſuis auditorib. largè effuſeq;

donabat. Idem pro Cornel. Eum Pompeius ciuitate donauit.

Induo, ſæpisſime cum datiuo coniungitur. Cic. 2. de Fi. Ex eius ſpoliis ſibi & torquem, & cognomen induit Liu. 3. ab urbe. Nouum ſibi ingenium induere. Exuo interdum eundem caſum habet. Oui. 2. Metam. Iandudum uincula pugnat Exuere *ipſe ſibi. Cic. pro Mur.* Meum *laborem hominum periculis ſubleuandis impertio.* Terent. *Adel.* Sed *ceſſo, Seram hoc malo impartire. Ci. pro Mur ſi illius facilitatem, & comitatem tuæ grauitati, ſeueritatiq; aſperſeris. Idem pro* Plan. *Hunc tu uitæ ſplendorem maculis aſpergis iſtis. Inſpergo etiam huc poteſt accedere. Plin. li. 12. c. 17. Folia brutæ arboris inſpergũt potionibus Parthi. Cato cap. 63. Inſpergere oleum ſale.*

Verbum Paſſiuum.

Verbum paſſiuum ablatiuum cum præpoſitione A, uel Ab, poſtulat poſt ſe, qui ex nominatiuo uerbi actiui fit. Cic. 1. de Nat. Nihil eſt uirtute amabilius, quàm qui adeptus eſt, ubicunque erit gentium à nobis diligetur. Idem Epiſt. lib. 6. Liber tuus & lectus eſt, & legitur à me diligenter, & cuſtoditur diligentiſſimè.

Verba paſſiua nonnunquam dandi caſum pro auferẽdi more Græcorũ admittunt. Cic. ad Att. li. 6. Habes meam cauſam, quæ ſi Bruto nõ probatur, neſcio, cur illũ amemus Interdum accuſatiuum addita præpoſitione Per. Idẽ li. 4. Careo cũ familiariſſimis multis, quos aut mors eripuit nobis, aut detraxit fuga, tũ õnibus amicis, quorũ beneuolẽtiã nobis conciliarat, per me quõdam, te ſocio, defenſa republica.

ea. Idem Att.lib.ij. Permagni eius intereſt, rem ad interregnum uenire; id aſſequetur, ſi per prætores conſules creantur. Nos autem habemus in libris non modo conſules à prætoribus, ſed ne prætores quidem creari, ius eße. Cum actiua paſſiuis permutantur, accuſatiuus in nominatiuum migrat, ut Legi librum tuum; Liber tuus lectus eſt a me. Si uerbum geminum accuſatiuum poſtulet, mutabitur in nominatiuum, qui præſtãtior eſt, hoc eſt, qui perſonam ſignificat altero permanẽte. Doceo Antonium litteras; Antonius docetur à me litteris. Si uero uterq; accuſatiuus ad eandem rem ſpectet, uterq; in nominatiuum mutabitur, Vt creo Cæsarem conſulem; Cæſar creatur à me conſul. Nero uocat Senecam magiſtrum; Seneca uocatur à Nerone magiſter. Cæteri caſus integri manent. Cic. 6. in Verr. Quanti is à ſuis ciuibus fieret; quanti auctoritas eius haberetur, ignorabas. Cic. pro Cluen. Maieſtatis abſoluti ſunt multi. Plin lib. 33. cap. 3. Induitur etiam pedibus aurum. Cic. pro Rab. Poſt. Demetrius, aſpide ad corpus admota, uita priuatus est. Manet itaq; genitiuus, datiuus, ablatiuus uerbi actiui, ut uides, niſi perturbetur ſenſus; quod fit, cum uerbum actiuum ablatiuum admittit perſonæ, ut Auſero à te ueſtem; Accipio à te litteras. Multa à te audiui. Peto à te ueniã. Nã, ſi dicas, Veſtis aufertur à me à te. Litteræ accipiũtur à me à te. Multa audita ſunt à me à te. Venia petitur à me à te; incertum est, quid tibi uelis.

Verba paſſiua, quę tempora ſine perſonis habent, hoc eſt, pręcipuis perſonis prima, & ſecunda.

Sunt uerba paſſiua, quæ tertia perſona cõtẽta ſunt. Hæc præcedit nominatiuus, ſi actiua ſequatur accuſatiuus, ut Dormio totã hyemẽ, Mar. li. 13. Tota mihi dormitur hyems. Nũc tertiã uiuo ætatẽ. Ouid. 12. Metam. Nunc

ter-

tertia uiuitur ætas. Quod ſi in actiuis lateat accuſatiuus, latebit etiam in paſſiuis nominatiuus. Cæſ. 4. bel. Gall. Noſtri milites amplius quatuor horas fortiſſime pugnauerũt: A noſtris militibus amplius horis quatuor pugnatum eſt. Interdum uterq; caſus apparet. Plau. Pſeud. Priuſquam iſtam pugnam pugnabo, ego etiam prius dabo aliam pugnam. Cic. pro Mur. Cum ex omnibus pugnis, quæ ſunt innumerabiles, uel acerrima mihi uidetur illa, quæ cum rege commiſſa eſt, & ſumma contentione pugnata. Sall. in Iug. Quæ negocia multo magis, quam prælium malè pugnatum à ſuis, regem terrebat

Quæ grammatici uocant uerba imperſonalia paſſiuæ uocis, appellat Varro ſpecies declinationum, quæ tempora habẽt ſine perſonis. Cuius uerba ſubijciemus, quo res omnis perſpicua ſit. Quæ uerba, inquit, tempora habent, neq; caſus, ſi habent perſonas, eorum declinationum ſpecies ſunt ſex. Vna, quæ dicitur temporalis, ut Legebam, gemebam, *lego, meto. Altera perſonarum, ut Sero, meto, ſeris, metis, Tertia rogandi, ut, Scribo ne? legis ne? ſcribis ne? lego ne? Quarta reſpondẽdi, ut Fingo, pingo, fingis, pingis.* Quinta *optandi, ut* Dicerem, *facerem, dicam, faciam.* Sexta *imperandi, ut Cape, rape, capito, rapito. Vides, quemadmodum* V*arro appellet uerba, quæ habent tempora, & perſonas, quæ hodie appellamus perſonalia. Vides itidem, quemadmodum primæ, & ſecundæ perſonæ duntaxat meminerit, propterea quod propriæ perſonæ dicantur? Audi quæ ſequuntur. Item ſunt declinationum ſpecies quatuor, quæ tempora habent ſine perſonis in rogãdo, ut Foditur ne? & fodietur ne? ſeretur ne? Reſpondendi ſpecies eadem figura fiunt extremis ſyllabis demptis.* O*ptandi ſpecies, ut Viuatur ametur, uiueretur, amaretur. Imperandi*

hic

(hic poſtremus locus mutilus eſt, apparent; tamen exempla) paretur, pugnetur, Et infiniti modi, Parari, pugnari. Quis non uidet Varronem hominem ſuæ ætatis doctiſsimum, quæ hodie imperſonalia uocis paſsiuæ dicimus, appellaſſe declinationum ſpecies, ſeu uerba, quæ habent tempora ſine perſonis? Quis unquam Seror, uiuor, pugnor, Sereris uiueris, pugnaris dixit? Ergo uerba, quæ habent tempora ſine perſonis, ſiue (ut noſtri loquuntur) Imperſonalia uocantur, non quod ſine patientibus perſonis à fronte expreſsis fere legantur, ſed quia perſonis priuantur. Cum audis perſonas: intellige, quæ principatum tenent. Idem ſenſit Phocas clarus grammaticus. Sunt, inquit, uerba, quæ in perſonis deficiunt, & imperſonalia dicuntur, ut Pudet, tædet, &c. Neq; Donatus ab hac ſententia alienus fuit. Sunt, inquit, quæ, in T, litterā exeunt, & imperſonalia dicuntur, ut Pudet, tædet, pœnitet, libet, oportet. Sed hæc, & ſimilia defectiua exiſtimāda ſunt. Merito hæc defectiua, ſiue mutila exiſtimāda eſſe cēſet Donatus, ut pote quibus præcipuæ perſonæ deficiāt. Ex hoc Varronis loco multa efficiūtur, primò, actiua illa, quæ tranſeunt in accuſatiuū tertiæ dūtaxat perſonæ, ut Sero, meto, paſtino, aro, rigo, & cætera eiuſdem generis. cum paſſiua fiunt, eſſe huius ordinis, niſi quis rebus mutis uocem tribuat, ut ſi terra, de agricolis conqueſta dicat, Aror ab ingratis agricolis, ſi agricola terram ſic alloquatur. Terra parens noſtrum omnium, quam ſæpè à nobis araris? ſed ad rem redeamus. Plau. Epid. Mihi iſtic neque ſeritur, neque metitur. Plin. lib. 18 cap. 3. Actus uocabatur, in quo boues agerent, cum aratur uno impetu iuſto. Cic. Phil. 2. Ab hora tertia bibebatur, ludebatur, uomebatur. Horum nominatiuus facile intelligi poteſt. Frumentum, ager, uinum, ludus. Ludere ludū, apud Terentium legi. Deinde ab Amo, & ſimilibus uerbis, quæ in omnes perſonas tranſeunt, fieri imperſonalia, quod ueterum auctoritate probari poteſt. Plaut. Pſeu. Quid agitur, Calidore? Cal. Amatur, atque egetur acriter. Hoc eſt dicere, Quid agis? Amo, atque egeo. Cæterum ab his uerbis tū demū fiunt imperſonalia, cum uoce actiua abſoluta ponuntur, quod uerbis, Amo, turbo, potiſsimum accidit. Teren. Adel. Cur perdis adoleſcentem nobis? cur amat? Idem

And Meum gnatum, rumor, eſt amare. Ibidem, Omnes, qui amant, grauiter ſibi dari uxorem ferunt. Tacit. lib. 3: ſi una, altera ue ciuitas turbet. Idem 4. Cum repente turbare fortuna cœpit. Hinc paſsiuum fit. Idem lib. 1. Poſtquam turbatum in caſtris accepere. Ter Eũ. Neſcio quid profectò, abſente nobis, turbatum eſt domi, Ne te moueat nomen, Quid; ponitur enim hic, ut apud Ciceronem Philip. 2. Neſcio quid turbatus mihi eſſe uideris, Verum, ut ad Plautum redeamus, dices, ubi eſt nominandi caſus utriuſque uerbi amandi, & egendi? Verbi amandi, honeſtius tacetur, quam exprimitur. Egendi atq; cæterorum, quæ primo aſpectu prorſus uidentur abſoluta, uſitatius, ornatiuſque ſupprimitur, quam explicatur, ut illo Martia lis uerſiculo. Non bene (crede mihi) ſeruo ſeruitur amico. Seruitus, elegantius, omittitur, quam adhibetur; quamuis ali quando actiuo adiungatur. Plaut. Milit. Nam ego iamdiu apud hunc ſeruitutem ſeruio. Sic à Cicerone, cum in Verr. 7. dixit. curritur ad prætoriũ, nominatiuus, Curſus neglectus eſt; quamuis uerbo actiuo addiderit contra Rull. 2. Cur non eoſdem curſus hoc tempore, quos. L. Cotta, L. Torquato conſulibus, cucurrerunt? Vrges egendi uerbum non eiuſdem eſſe generis, nec enim dicimus, Egeo egeſtatem, ut Noceo noxam, Seruio ſeruitutem, qui enim diuitiarum flagrant cupidine, non egent egeſtate, ſed pecunia Venit in mentem illud Quinctiliani, quo tibi ſatisfaciam. Ex quo mihi, inquit, inter uirtutes grãmatici habebitur, aliqua neſcire, Multa, quæ hodie ſunt abſoluta, aut neutra, apud priſcos fuere actiua. Tur pil. apud Non Meos parentes careo. Afranius apud eundem Malemerentur de nobis heri, qui nos tantopere indulgent. Terẽ. Eunuch. Eiiciunda eſt hercle hæc animi mollities, nimis me indulgeo. Plaut. Mil. Iura, non nociturum eſſe hominẽ de hac re neminem. Sic euigilo, feſtino, propero, etiam apud poſteros. Ouid. Aſpicies illic poſitos ex ordine fratres Quos ſtu dium cunctos euigilauit idem. Idem 2 Met. Iam, quas induat illa, feſtinat ueſtes. Plau. Pen. Quicquid agit, properat omnia. Tacit li. 2. Niſi uoluntariam mortẽ properauiſſet. Vnde paſsiua etiam fiunt. Idem de moribus Germanorum, Nec uirgines feſtinãtur. Plin. Paneg. Hinc delubra occulta celerita

te pro-

teproperantur. Cic. Att. lib. 9 At quàm honeſta, & quã expedita tua conſilia, quàm euigilata ſuis cogitationibus. Veriſimile eſt (ut eo ſe referat oratio, unde egreſſa eſt) Egeo, ut careo, ut indulgeo, ut noceo, priſca illa ætate etiam accuſatiuum admiſiſſe. Egetur pecunia, uel quid ſimile, quod hodie neq; apponitur, neq; opus eſt. Factitatum hoc fuiſſe priſcis illis ſeculis, argumento eſt illud Marci Catonis apud Gell. lib. 10. cap. 14. Contumelia mihi factum itur. Vides, quemadmodum contumelia præcedat uerbum, Itur, quod monſtri ſimile eſt hac ætate? Non uideo, cur uerba hæc interim non habeant, ſi opus erit, tertiam perſonam multitudinis? Cur enim non dicant, glires totæ nobis dormiuntur hyemes? Nec deſunt ueterum teſtimonia, quibus id confirmemus. Ouid. *Epiſt. Noctes uigilantur amaræ. Tacit. lib. 17.* Nec *enim hic, ut cæteris gentibus, quæ regnantur, certa dominorum domus. Idem de German. Trans Lygios Gothones regnantur.* Cic. 1. *de Orat. Attamen iſta, quæ abs te breuiter decurſa ſunt, audire cupimus. Idem pro Quinct. Septingenta millia paſſuum uis eſſe decurſa biduo? Idẽ* 1. *de Off. Quo in genere etiam multa in repub. peccantur. Postremo docemur ex iiſdem uerbis Varronis, uerba imperſonalia omnes modos habere, id quod nonnulli ueterum (ut refert Diomedes) negarunt, unde hæc, non uerba imperſonalia, ſed modum imperſonalẽ appellarunt. Hinc fit, ut ipſe Diomedes non progrediatur ultra indicatiuum, cum imperſonalia inflectit. Verum cæterorum modorum exempla etiam apud ueteres inueniuntur.* Ouid. *Ponite iam gladios hebetes, pugnetur acutis. Cæſ. 3. belli Gall. Cum iam amplius horis ſex cõtinenter pugnaretur. Cic. 3* Off. Cum *à Conſulibus male pugnatum apud* Claudium *eſſet.* Idem *Att.* 10. *Hic maneri diutius non poteſt. Teren. Hæc Trepidari ſentio, curſari ſurſum, deorſum.*

Poſt ſe ablatiuũ ſingularis uel pluralis numeri, cũ præpoſitione, A, uel Ab, exigunt. Cic. Epiſt. li. 6. Nihil eſt à me inſeruitũ temporis cauſa. Idẽ in eiſdẽ lib. 1. Eius orationi uehementer ab omnibus reclamatũ eſt. Hic ca-

ſus

ſus ſæpenumero tacetur. Plau. Pſeu. Quid agitur? ſtatur hic ad hunc modum. Idẽ Perſ. Quid agitur? uiuitur.

Hæc uerba paſsiuorum conſtructionem omnino ſequuntur, nam Modo *ablatiuum habent. Cic. pro Dom. Ab uniuerſo ſenatu reclamatum eſt. Idem ad Att. lib 2. Non méo uitio fit, hoc quidem tempore (à te enim peccatum eſt) ut me iſta epiſtola nihil conſoletur,* Modo *datiuum.* Mart. *lib, ij. Tota mihi dormitur hyems, Modo accuſatiuum cum præpoſitione* Per, *Cic. 4. in Verr. Confirmabat is curaturum ſe eſſe, ne quid ei per filium ſuum noceretur. Item ſeruantur caſus actiui. Idem 2.* O*ff.* O*ccurritur autẽ nobis, & quidem à doctis, et eruditis. Diomed. lib. 1. Ait uerba hæc habere ſignificationem agentis, ut puta, inquit ille,* Legitur, *ſcribitur, hoc eſt,* Omnes *legunt,* Omnes *ſcribunt.* Q*uæ interpretatio in cauſa fuit, ut quidã crediderint, ea generalitatem, ut uocant, ſignificare, atque ablatiuum tantum multitudinis admittere. Idem tamen Diomedes alio in loco, ubi accuratius de imperſonalibus ait, infinita imperſonalia paſsionem ſignificare, adducitque illud* C*iceronis. Nihil mihi ab iſtis noceri poteſt. Item illud Salluſtij in Iugurt. Cum Gallis de ſalute, non de gloria certari. Ibidẽ docet hæc admittere ablatiuum ſingularem. Tertiam, inquit, perſonam admittunt paſsiuam, et declinantur paſsiua declinatione more imperſonali, quaſi,* P*ugnatur a me, a te, ab illo. Mirũ eſt exiſtimaſſe Diomedem modum infinitum paſsionem ſignificare, cætera uero actionem.* P*otuiſset idem illo ſuo argumento docere. Verba, quæ maxime paſſiua ſunt, actionem ſignificare: Socrates laudatur ab omnibus:* O*mnes laudant Socratem: Legitur* C*icero ab omnibus: Omnẽs legunt Ciceronem. Sed hæc hactenus. Deuoranda fuit tandem aliquando toties repetita crambe.*

Verba communia.

Verba cõmunia, ſiqua ſunt ſignificatione paſ-

ſiua

ſita more paſſiuorum conſtruūtur; quæru ditius ſeculum ferè reiecit, ſeruatis nonnullorum præteritis temporibus, & quæ inde formantur, ut A quo ſunt hæc dimenſa? Nō ſunt hæc a te meditata. Huius generis ſunt, expertus. complexus, teſtatus, interpretatus, largitus, comitatus, mentitus, ementitus, itēq; cætera, quibus raro apponitur ablatiuus. Cic. Phil. 12. Quis audeat bene comitatum aggredi? Idem pro Syl. Sceleſtum, ac nefarium facinus, atq; eiuſmodi, quo uno maleficio ſcelera omnia complexa eſſe uideātur.

De Verbis communibus agit Gell. lib. 15. cap. 13. Subijciā nonnulla, cætera, ſi uacabit, perleges. Vtor, inquit, & uereor, & hortor, & conſolor, communia uerba sunt, ac dici utroq; uerſum poſſunt, uereor te. & uereor abs te, id est, tu me uereris: Vtor te, & abs te, id est, tu me uteris: Hortor te, et hortor abs te, id eſt, tu me hortaris: Teſtor quoque, & interpretor ſignificatione reciproca dicuntur. Sunt autem uerba hæc ex altera parte inuſitata, & an dicta ſint in eam quoque partem, quæri Solet. Citat nonnullos priſcos auctores. Priſcianus lib. 8. multa uerba numerat, quæ etiam præſenti tempore, & imperfecto pretento ſunt communia, ex quibus nonnulla deſcripſimus; cætera, ſi uoles, legito. Cic. ad Nepot. Hoc restiterat etiam ut à te fictis aggrederer donis. Ad eundem. Qui habet. ultio apetitur, qui est pauper, aſpernatur. Idem in Oeton. Homo ex eo numero hominum, qui apud nos hoc nomine dignantur. Idem; Cupio, eum tam inuidioſa fortuna complecti. Multò plura afferem priſcorum teſtimonia, quæ, ne te diutius remorer, prætermitto. Dignor, paſſiue his uſus est. Cicero 2. de Inuentione. Hæc, & ſimilia cum paſſiuè accipiuntur, potius paſſiua uerba dicenda ſunt: nam, ut idem Auctor

eodem

eodem libro docet, quondam actiua fuerunt, Amplector, complector, horto, largio, & alia quamplurima, quæ tum apud ipſum, tum etiam apud Nonium inuenies.

Neutro paſſiua.

Vapulo, ueneo, fio, ut paſſionẽ ſignificant, ita paſſiuorum more conſtruuntur. Cic. Epiſt. 16. Quantam diligentiam in ualetudinem tuam contuleris, tanti me fieri à te iudicabo. Malo à parentibus uapulare, quàm aſſẽtatoribus aures patefacere. Quin. Fabricius malebat à ciue ſpoliari, quam ab hoste uenire.

Quinque à Grammaticis hoc loco numerantur. Vapulo, ueneo, fio, exulo, liceo; quorum duo poſtrema prætermiſimus; quod nondum ea cum ablatiuo perſonæ agentis legerimus. Cæterorum exempla accipe. Quinct. lib. 9. cap. 2. Tum agendi criminis gratia, ita testis in reum rogatur. An ab reo fuſtibus uapulaſſet. Item lib. ij. de Fabricio. Id mirantibus quibusdam reſpondit; a ciue ſpoliari malle, quam ab hoste uenire. Fio, cum ablatiuo ſine præpoſitione iungitur, ſed alia ſignificatione. Cic. Epist. lib. 14 Quid puero miſero fiet. Idem, ibidem. Quid de Tulliola mea fiet. Idem. 6. Att. Quid illo fiet, quem reliquero? quid de me autem, ſi non cito decedo? Posteriori membro præpoſitionem addidit, quæ ubique uidetur deſiderari. Teren. And. Nunc primum audio, quid illo factum ſit. Ibidem, Quid me fiet. Idem Heaut. Tu fortaſſe, quid me fiat, paruipendis. Plaut. Milit. Quid illa nunc fiet? Idẽ Bacch. datiuo uſus est: Quid mihi fiet poſtea. Futurus, eodem modo construitur. Cic. 2. Philip. Vide quæſo Antoni, quid tibi futurum ſit. Ter. Heaut. Quid te futurum cenſes.

Communes omnium uerborum conſtructiones.

Hactenus de propria atque priuata uerborum conſtructione dictũ ſit. Deinceps de cõmuni omnibus dicendum erit.

Genitiuus communis.

Propria pagorum, caſtellorum, urbium, primæ, uel ſecundę declinationis ponuntur in genitiuo, poſt quoduis uerbum, ſi interrogatio fiat per aduerbium, Vbi. Cic. 4. Att. Egnatius Romę eſt. Idem ad Q. Frat. 2. accepi literas tuas datas placentiæ. Idem Att. 16. Veteranos, qui Caſilini, & Calatiæ ſunt, perduxit ad ſuam ſententiam. Propria ſequuntur appellatiua quatuor, Humi, belli, militiæ domi, quorum poſtremo adiungi poſſent adiectiua, Meę, tuæ, ſuę, noſtræ, alienæ. Cic. 5. Tuſc. Theodori nihil refert, humi ne, an ſublime putreſcat. Idem 2. Off. Quibuſcunque rebus uel belli, uel domi poterunt, rempublicam augeant. ſalluſt. in Catil. Domi, militiæq; boni mores colebantur. Cic. Nonne maius, ſine periculo domi tuæ eſſe, quam cum periculo alienæ.

Humi, iungitur interdum cum uerbis ſignificantibus motum.

Plin.lib.9.cap.13. Pinnis, quibus in mari utuntur, humi ui ce pedum ſerpunt. Virg. 1. Aenei. Nec prius abſiſtit, quam ſeptem ingentia uictor corpora fundat humi. Plin.lib 8.cap. 83. Intentos ingenteis arcus defigunt humi. Colum. lib 8.ca. 15: Canaliculis humi depreſſus. Ouid.3. Metam. Spargere humi aliquod. Et ibidem lib.5. Proſternit humi iuuenem. Domi etiam cum ſubſtantiuis copulatur. Cic. ad Att.lib.1. Clodius deprehenſus domi Cæſaris. & Philip. 2. Qui tibi ue nit in mentem, redigere in memoriam noſtram, te domi P. Len tuli eſſe educatum? Quidam ſolent dubitare, dicendum ne ſit, Marcellus natus eſt Romæ, nobilis urbis, an nobili urbe. Quibus reſpondeat Cicero pro Archia, Primum(inquit) Antiochiæ, nam ibi natus eſt, Loco nobili, & celebri quōdā urbe, & copioſa, atq; eruditiſſimis hominibus, liberaliſſimisq; ſtudiis affluenti, &c.

Appendix.

Si propria tamen fuerint tertiæ declinationis, uel pluralis numeri, auferendi caſu utēdum eſt. Cic 1. de Diuin. Babylone paucis poſt diebus Alexander eſt mortuus. Idem Epiſt. 16. Si ſtatim nauiges, nos Leucade cōſeque re. Idem Epiſt. 13. Commendo tibi maiorē in modum domū eius, quę eſt Sycione. Idē Att. 16 Malo cum timore domi eſſe, quàm ſine timore Athenis tuis. Idem Att. 9. Lentu lum noſtrum ſcis Puteolis eſſe. Idē pro Cor nel. Vnum obiicitur, natum eſſe Gadibus, quod nemo negat.

Septuaginta ſeptem teſtimonia paraueram, quibus planum facerem nomina tertiæ declinationis ablatiuo efferri, cum hu ius ſint loci, nō datiuo, ut nōnullis perſuaſum eſt. cuius ſēten

tiæ

tiæ laudant auctorem Seruium, qui uſque eo in ea fuit, ut exiſtimarit illud Vergilii; Tyria Carthagine qui nunc Expectat, metri neceſſitate dictum eſſe. Ciceronem uero antiptoſin feciſſe, cum dixit in Philip. *An tu Narbone in menſas hoſpitum cum uomeres.* Verum, *ne tibi pariam faſtidium, multis omiſſis oſtendam, neque Vergilium neceſſitate coactum, ablatiuo fuiſſe uſum, neque* Ciceronem, *ut ipſe ait, antiptoſin feciſſe, Cic. ad Att.* 16. *Sextum, nunciauit, cum una ſola legione fuiſſe* Carthagine. *Hunc locum uidentur grammatici ad normam Seruii correxiſſe. Sed in correctis ſic legitur. Liu.* 1. *belli* Pun. *Annibal* Sagunto *capto, Carthaginem nouam in hyberna cõceſſerat, ibiq; auditis quæ Romæ, quæq;* Carthagine *acta, decretaq; forent, &c. Etiam hic locus uitioſe citatur. Ibidem li.* 4. *Hippocrates, & Epicides nati Carthagine, ſed oriundi ab Syracuſis. Idem lib.* 6. *Ipſe paucos dies, quibus morari* carthagine *ſtatuerat, &c.* Eodem *lib. Hunc ordinem laboris, quietiſq; quoad Carthagine morati ſunt, ſeruauerunt. Et lib.* 7. *Quique millia Numidarum Carthagine eſſe.* Eodem *lib. Et armorum affatim erat captorum* Carthagine. *Et ibidem, Ex octoginta nauibus, quas captas* carthagine *habebat. Eodem, fama erat, magnum naualem apparatum eo anno* carthagine *eſſe Idem lib.* 8. *Lucio Martio Tanacone, Marco* Syllano *Carthagine Noua, ad præſidium Hiſpaniæ relictis. Eodem. Conſiliũ de his Carthagine erat. Eodẽ, Carthagine nihil ciuilis roboris eſt Eodẽ. Hæc Carthagine parabãt. Idẽ* 3. *belli Maced. Iudicum ordo eadem tempeſtate Carthagine dominabatur.* Eo*dem. Carthagine, & multitudinis aſſuetæ domum Annibalis frequentare, concurſus ad ueſtibulum ædium eſt factus. Et lib.* 4. *Hunc Ariſtonem Carthagine obſeruantem, &c. Idẽ li.* 1. *Decad.* 5. *Certius aliquanto, quæ Carthagine acta eſſent, ab rege reſciuerant. Plin lib.* 15. *cap.* 18. *At qui tertium, inquit, ante diem ſcito decerptum Carthagine, tam prope à muris habemus hoſtem. Suet. in Gal. Carthagine Noua conuentum agens, tumultuari Gallias comperit. Nulla neceſſitate compulſi omnes hi, quos citauimus, ablatiuo uſi ſunt. Nõ inficias eo, aliquoties apud* Plautum, *datiuum pro ablatiuo repe*

riri, Carthagini, Sicyoni, pro Carthagine, Sicyone: Sed ſuſpicor Grammaticorum diligentia id factum eſſe. Iam uero illud Ciceronis, quod circunfertur. Arbitrabantur Corintho, *&* Carthagini *non defore qui illa reſtituerent; non eſt huius loci. Quod ut apertius uideas, integrum locum ſubiiciam. In Rull. 2. Arbitrabantur* Corintho *&* Carthagini, *etiã ſi Senatũ, & magiſtratũ ſuſtuliſsent, agrũq; ciuibus ademiſſẽt: tamẽ, nõ defore, qui illas reſtituerẽt, atque, qui ante omnia commutarent, quàm nos audire poſſemus. Corintho &* Carthagini *nõ sũt caſus cõmunes, ſed proprii uerbi, ſuſtuliſsent. Quod ad antiptoſin attinet; ſi Cicero, cum, Narbone, dixit, figuratè locutus eſt (ut placet ſeruio) anteponenda eſt* Tulliana *antiptoſis ſeruii præceptioni; cum non aliter Cicero loquatur 2. Philip. Vide quæſo* Antoni, *quid tibi futurum ſit, quem & Narbone hoc conſilium cum C. Trebonio cepiſſe notiſsimum eſt. Idem* Att. 8. *Partim Albæ, partim* Sulmone *collocauit. Ibidem. Sulmone C. Actium Pelignum aperuiſſe Antonio portas, &c. Idem 3. de Nat. Quos* Homerus, *qui recens ab illorũ ætate fuit, ſepultos eſse dicit Lacedæmone Idem de* Senect. *Dicere aiunt, ſolutum Lacedæmone honestiſſimum hoſpicium.* Sic idem 3. *de* Leg. *de* Senect. *pro* Deiot. *Tarracone, dixit. Sic Liuius, Præneste, Crotone, Fruſinone, Lacedæmone, Chalcide, Demetriade, Medeone. Plin. Salamine, Colophone, Tarracone,* Babylone, *Leucade, hic Iuſtin. Suet. Horat. Virg.* Ouid. Silius. *Tyburi, fateor eſse apud* Ciceronem *ad Att.* 16. *Nunc demum reſcribo his litteris, quas mihi miſiſti, conuento Antonio Tyburi. Item apud Suetonium in Calig. cap.* 8. Liuius *uero li.* 10. *belli Pun. Tibure, dixit, Tybure haud ita multo ante mortuus, quo ab* Alba *traductus fuerat. Idẽ 5. ab Vrbe, Anxuſi, dixit, Neglectum Anxuſi præſidium, etc.* Forte *Tybur, &* Anxur, *apud ueteres littera uel E, uel I, ablatiuum terminauit; uel ſeruio blanditi ſunt librarii.* Cuius *præceptionem inuenies in ſecunda editione* Donati. *Nobiſcum facit Diom. lib. 1. Etiam, inquit, nomina ciuitatum in aduerbia redigi poſſunt, & illa quidem, quæ genitiuo caſu I, uel* Ae, *litteris finiuntur, quando in ipſis ciuitatibus ſumus, uel illic*

ali-

aliquid agimus, ipſo genitiuo caſu uti debemus, ut, Romæ ſum, Arimini uerſor, Arimini moror. Quando autẽ ad ipſas ciuitates pergimus, aduerbium facimus ad locum, caſu accuſatiuo, ut, Romam uado, Ariminum pergo. Si uero digredimur, ſeptimo caſu utendum eſt, ut Romam uenio, Arimino diſcedo. Ea uero nomina ciuitatum, quæ genitiuos in Is, ſyllabam mittunt, in una tantum parte diſſentiunt a ſuperioribus; nam & aduerbium loci in loco ſeptimo caſu conſeruabimus, ut, Narbone ſum, quia facit huius Narbonis; Babylonæ ſum, quia facit huius Babylonis. Idem docet Priſcianus lib. 15. multo copioſius.

Appendix.

Ruri uel rure, dãdi uel auferẽdi caſu utimur, cum huius eſt loci. Plau. Bacch. Si illi ſunt uirgę ruri, at mihi tergum domi eſt. Liu. lib. 8. Decad. 4. Morientem rure, eo ipſo die ſepeliri ſe iuſiſſe ferunt.

Teren. Adel. Ruri agebat uitam. Et in Phor. Ruri ſe continebat. Plaut. Caſin. Rure incubat in præfectura. Liu. 7. ab urbe. Secundum in ſex locis tenuit nullis domi, militiæq; ad conciliandam gratiam meritis, ut qui rure, & procul cœtu hominum iuuentam egiſſet.

Si uero per aduerbium Quo, fiat interrogatio, accuſandi caſu efferuntur, cuiuſcunq; ſint declinationis ac numeri, ut, quo is? Romã, Brũduſium, Carthaginẽ, Athenas, Delphos, Gades, Rus, Domum. Cic. Att. 14. Epiſtolas Catinam, Taurominiũ, Syracuſas cõmodius mit

tere potero. Teren. Heaut. Domum reuertor mæſtus. Idem Eun. Rus ibo.

Liu. lib. 5. bell. Maced. Athenas primū, inde Chalcidem, inde in Theſaliam iere. Idem 1. belli Pun. Gadeis profectus, Herculi uota ſoluit. Idem 1. ab urbe. Delphos mittere ſtatuit. Cic. in Piſ. Cn. Pompeium domum ſuam compuliſtis. Verbum Nuntiandi latentem motum ſignificat interdum. Cic. 4. in Verr. Res ab omni conuentu cognita celeriter domum nuntiatur. Idem Epiſt. lib 10. Ita Romam erat nuntiatum. Liu. lib. 9. belli Punic. Miſſisq; qui Carthaginem ingēs gaudium nuntiarent. Idem 7. belli Mac. Quæ poſtquam Samum ſunt nuntiata. Priſcianus addit humum, militiam; quod tamen nullis teſtimoniis docet.

Si per Vnde, uel Qua, fiat interrogatio, ablatiuo utemur. Vnde redis? Roma, Carthagine, Athenis, Delphis, Gadibus, Rure, Domo. Qua iter feciſti? Roma, Brunduſio, &c. Cic. Att. 5. Accepi Roma ſine tua epiſtola faſciculum litterarum. Idem Att. 16. Hac ſuper re ſcribam ad te Rhegio. Ter. Eun. Video rure redeuntem ſenem.

Appendix.

Propria nonnunquam præpoſitionem accipiunt maxime apud hiſtoricos. Cic. Att. 9. A Brunduſio nulla adhuc fama uenerat. Idem Att. 8. Nauis, & in Caieta parata eſt nobis, & Brunduſii. Liu. 1. belli Pun. Interim ab Roma legatos ueniſſe nuntiatum eſt.

Quinct.lib.1.cap.5.ait, fieri ſolœciſmum adiectione, cum propriis additur præpoſitio, ut Veni de Suſis in Alexandriã, Cicero Attico ſe per litteras purgat, à quo fuerat reprehenſus quod, In Piræea ſcripſiſſet: ait enim, ſe In, non ut oppido præpoſuiſſe, ſed ut loco; exiſtimauerat enim Piræ eum locum eſſe, non oppidum. Rem totam ſubiiciemus, quo facilius intelligatur. Scripſerat Cicero ad Atticum lib.6 his uerbis. In Piræea cum exiſſem pridie idus Octobris, accepi ab Acaſto Seruo meo statim tuas litteras. Eum accuſauerat Atticus in quadam epiſtola ſolœciſmi, quod præpoſitionem addidiſſet. Cui Cicero ita reſpondit lib.7. Venio ad Piræea, in quo magis reprẽdendus ſum, quod homo Romanus Piræea ſcripſerim, non Piræeum (ſic enim omnes noſtri locuti ſunt) quam, quod In addiderim; Non enim hoc ut oppido præpoſui, ſed ut loco. Et tamen Dionyſius noſter, qui nobiſcum eſt, & Nicias Cous non rebatur, oppidum eſſe Piræea. Sed de re uidero. Noſtrum quidem ſi eſt peccatum, in eo eſt, quod non ut de oppido locutus ſum, ſed ut de loco. Sequutusq; ſum, non dico Cæcilium, Mane ut ex portu in Piræeum, (malus enim auctor latinitatis eſt) ſed Terentium, cuius fabellæ propter elegantiam ſermonis putabantur à C. Lælio ſcribi. Heri aliquot adoleſcẽtes coniimus in Piræeum. Et idem, Mercator hoc addebat captam è Surrio. Quod δήμους oppida uolumus eſſe, tam eſt oppidum Surrium, quàm Piræeus. Sed, quoniam grammaticus es, ſi hoc mihi ζήτημα perſolueris, magna me molestia liberabis. Hactenus ille. Apud quem nihilominus aliquando leges præpoſitionem propriis additam. Vt ad Att. lib.8. Ego autem, cum eſſet incertum iter Caeſaris, quod uel ad Capuam, uel ad Luceriam iturus putabatur, Leptam ad Pompeium miſi, & litteras ipſe, ne quo inciderem, reuerti Formias. Liuius, cum ſignificatur Motus è loco, ferè præpoſitionem addit ut lib.1. belli Pun. Legati Romani ab Carthagine in Hiſpaniã traiecerunt. Idẽ 2. bel. Mac. Attalus ab argis Sicyonẽ eſt profectus.

Nomina inſularũ, regionum, prouinciarũ, cæterorũ denique locorũ prępoſitione indigẽt.

Cic.4.in Verr. Ex Sicilia in Africam gradus imperii factus eſt Romanis. Idē Att. 9. Promitto tibi, ſi ualebit, tegulam illum nullā in Italia relicturū. Idem Att. 14. Nonis Quinctilis ueni in Puteolanum. Idem Att. 13. Ego in Tuſculano te expecto.

Cum his nominibus detrahitur præpoſitio, fit ſolæciſmus detractione, ut Aegipto uenio. Vide Quinct. lib. 1. cap 5. Hanc tamen poetæ interim pro ſuo iure omittunt. Virg. 3. Aen. Ibitis Italiam, portuſq; intrare licebit. Idem. Aen. Italiam fato profugus, Lauinaq; uenit Littora. Cum adhibetur uerbū Petendi, non opus eſt præpoſitione, ut Peto Rhodum, Macedoniam, Galliam. Cic. 3. Off. Naueſq; in curſu onuſtas petentes Rhodum uiderit. Liu. 1. belli Pun. Dum ipſe terreſtri per Hiſpaniam, Galliasq; itinere Italiam peteret.

Datiuus Communis.

Quoduis uerbum admittit datiuum eius perſonæ, in cuius gratiam, commodum, uel incōmodum aliquid fit. Plaut. Milit. Tibi aras, tibi occas, tibi ſeris, tibi eidem metis. Cic. Att. 1. Libros tuos caue cuiquam tradas, nobis eos, quemadmodum ſcribis, conſerua.

Accuſatiuus communis temporis.

Tēpus accuſādi, uel auferēdi caſu effertur, ſi per Quandiu fiat interrogatio: ut Quādiu regna

uit Romulus? Septem, & triginta annos, uel annis. Liu. 1. ab urbe. Romulus ſeptem & triginta regnauit annos. Suet. in Cal. Vixit annis uigintinouem, imperauit triennio, & decem menſibus, diebusq; octo. Si uero per Quando fiat: ablatiuo utemur: ut Quando datum eſt tibi hoc negociũ? Anno ſuperiore. Cic. de Aruſp. Negocium magiſtratibus eſt datum anno ſuperiore. Idem 5. Tuſc. Heroicis etiam ætatibus Vlyſſem, & Neſtorẽ, accepimus & fuiſſe, & habitos eſſe ſapiẽtes.

Spatium temporis uocant, cum per aduerbium Quandiu ſit interrogatio; & tunc frequentius utimur accuſatiuo, quàm ablatiuo. Liu. 1. *ab urbe. Regnauit Ancus annos quatuor & uiginti. Idem* 1. *belli Maced. Ibi paucos dies ſæuiente borea retenti. Cic.* 5. *Tuſc. Dionyſius duo de quadraginta annos Syracuſanorum Tyrannus fuit. Idem.* 4 *in Verr.* Prouinciam *triennium obtinuiſti. Idẽ.* 2. *de Leg. Cotta cenſet habendas triduum ferias. Idem Epiſt. lib.* 15. *Biduum Laodiceæ fui, deinde Apameæ quatriduum, triduum Synadis, totidem dies Philomeli. Sic ferè, Cicero & Liuius loquuntur. Plinius ſæpe etiam ablatiuo utitur, maxime lib.* 7. *cap.* 48. *Maſiniſſam ſexaginta annis regnaſſe indubitatum eſt. Speciem temporis quidam appellant, cum per aduerbium. Quando, interrogamur. Ablatiuus interdum Intra ſignificat, ut Paucibus diebus. Biduo, Triduo, pro Intga paucos dies, Intra biduum, Intra triduum. Cic. ad Q. Fr. lib.* 3. *Diebus. ſexdecim abſolutæ quatuor tragædiæ Idem Att. lib.* 9. *Biduo ſciemus. Idem Pro Mil. Clodius reſpondit, triduo illum, ad ſummum quatriduo periturũ.*

Accuſatiuus communis ſpatii.

Ciuis uerbo apponi põt accuſatiuus, qui diſtã

tiam loci ſignificet. Cic. lib. 16. Epiſt. Is locus eſt citra Leucadem ſtadia uiginti. Idē Att. 13. Cubitum nullum aſſiduo curſu proceſſit. Idem pro Deiot. Negat ſe a tepedem diſceſſiſſe. Liu. 7. belli Maced. Mille, & ducentos paſſus ibi latitudo patet. Idem, ibidem: Duo millia fermè, & quingentos paſſus ab hoſte poſuerūt caſtra. Cic. pro Seſt. Edixit, ut ab urbe abeſſet millia paſſuum ducenta. Interdum ablatiuo utuntur ſcriptores. Cæſ. 1. belli Gall. Eo die caſtra promouit, & millibus paſſuū ſex à Cæſaris caſtris ſub monte cōſedit. Idē ibidē: Ab exploratoribus certior factus eſt Arioviſti copias à noſtris millibus paſſuum quatuor, & uiginti abeſſe.

Spatium loci multò frequentius accuſatiuo effertur, quàm ablatiuo. Cæſ. 1. belli Gall. Cum biduũ uiam proceſſiſſet, nunciatum eſt Arioviſtum cum ſuis copijs ad occupandum Veſutionem contendere, triduiq; uiam à ſuis finibus proceſſiſſe. Cic. 6. in Verr. Neque ab argento digitum diſcedere.

Ablatiuus abſolutus.

Quibuslibet uerbis addi pōt ablatiuus abſolute poſitus Cic. Att. 5. Quod auctore te uelle cœpi, adiutore aſſequar. Idē Att. 14. Scripſi hæc ad te appoſita ſecunda menſa Idē. 3. de Leg. Nobiliū uita, uictuq; mutato, mores mutari ciuitatū puto. Idē de Clar. Ego cautius poſthac hiſtoriam te audiente, attingam.

Ali-

Aliquando abſolutè ponitur Participium præteriti tēporis ſine nomine. Liu. 1. belli Maced. Inde ad Pluuinum eſt progreſſus, nondum comperto, quam regionem hoſtes petiſſent. Tacit. li. 2. Audito caſtellum Luppiæ flumini appoſitum obſideri, ſex legiones eò duxit. Interdum ablatiuus, & nominatiuus uerbi eiuſdem ſunt perſonæ Epiſt. lib. 16. Verberaui te cogitationis tacitæ duntaxat conuicio, quòd faſciculus alter ad me iam ſine tuis litteris perlatus eſt: non potes effugere huius culpæ pœnam te patrono. Senec. de uita beata cap. 20. Populo ſpectante fieri credam, quicquid, me conſcio, faciam. Idem. 3. Epiſt. lib. Acerbum eſt uri, quanto acerbius, ſi id te faciente, patiaris. Horat. lib. 1. Ode 2. Neu ſinas Medos equitare inultos Te duce Cæſar. Sedigitus apud Gallium lib. 15. cap. 24. Multos incertos certare hanc rem uidimus, Palmam poetæ comico cui deferant. Eum, me iudice, errorem diſſoluam tibi. Sic Ouidius non raro loquitur.

Ablatiuus inſtrumenti cauſæ modi, actionis.

Quæuis uerba ablatiuum admittunt ſignificantem inſtrumentum, aut cauſam, propter quā aliquid fit, aut modum, quo aliquid fit. Terent. Adel. Hiſce oculis ego met uidi. Cic. ad Q. Fr. li. 2. Veſtra culpa hæc acciderunt. Idem pro. Mil. Quonam modo id factum ferret ciuitas. Idem de Senect. Sapientiſſimus quiſq; æquisſimo animo moritur, ſtultisſimus iniquisſimo. Modus actionis præpoſitionem Cum interdum deſiderat. Idem Offic. lib. 1. Ira procul abſit, cum qua nihil rectè fieri, nihil conſideratè poteſt.

Idē. 3. de Orat. Cum febri domum rediit, dieq; *ſepti-*

ſeptimo eſt lateris dolore conſumptus.

Quinct. lib. 1. cap. 4. Exiſtimat inſtrumenti caſum non eſſe ablatiuum, ſed ſeptimum caſum. Quærat, inquit, etiam, ſitne apud Græcos uis quædam ſexti caſus, & apud nos quoque ſeptimi: nam, cum dico, Hasta percuſſi, non utor ablatiui natura; nec, ſi idem græcè dicerem, to dori. *Hæc ille. Græce, et latina lingua ablatiuo instrumenti præpoſitionem non addit. Ad cauſam propter quam, pertinent hæc, & ſimilia, Ardere iracundia, dolore, ira, ſtudio, deſiderio, amore alicuius rei, Flagrare inflammari cupiditate, amore. Terent. Adel. Me miſerum; uix ſum compos animi, ita ardeo iracundia. Hæc etiam fortaſſis Lætor, gaudeo, delector, oblector, triſtor, de quibus ſupra egimus. Modū actionis cognoſcemus interrogatione, Quo modo. Quomodo tulit iniuriam? æquo, iniquo animo. Cic. pro Flac. Pacem maritimam ſumma uirtute, atque incredibili celeritate confecit: ſic Clara, ſuppreſſa, ſubmiſſa uoce dicere. Adhibetur etiam præpoſitio Cum, quæ comes dicitur. Cic. pro Cluen. Semper magno cum metu dicere incipio. Idem in Orat. Cum uideret Oratores cum ſeueritate audiri, poetas autem uoluptate, tum dicitur numeros ſequutus.*

Ablatiuus Exceſſus.

Cuiuis uerbo adiungi poteſt ablatiuus rei, qua exceſſus ſignificatur. Cic. de Clar. P. Scipio omnes ſale, facetiisq; ſuperabat. Idem 2. de Orat. Lepore, & humanitate omnibus præſtitit Socrates.

Ablatiuus Pretii

Quælibet ablatiuū admittūt ſignificantē pretium

tium ut. Senatus tritici modium tribus d riis æſtimauit. Magno has ædes ædificaui. Donatus docet litteras mina in ſingulos mē ſes. Mina ualet centum drachmis Atticis. Secalis modius proximo anno ternis ſeſter tiis fuit ſummum quaternis.

Non ſolum uerba, quæ apertè emptionem, uenditionemque ſignificant ut Emo, coëmo, redimo, mercor, uendo, diuendo, diſtraho, uenundo, ueneo, ſio, conſio, ualeo, liceo, liceor, licitor, addico, loco, conduco, taxo, æstimo pro Taxo, Sum pro Valeo. Sed etiam quæuis alia huc ſpectant. Var. lib. 3. de Re ruſt. Piſcine ædificantur magno. Hor. lib. 2. Satyr. 2. Quæ uirtus, & quanta bonis ſit, uiuere paruo. Plaut. Truc. Iam hercle, iam magno tu uapulabis. Teren. And. Vix drachmis obſonatus est decem. Aestimo, cuius ſupra meminimus, cum parui aut magni facere ſignificat, genitiuo gaudet; cum uero æſtimationem habere, atque taxare, huius est loci. Cic. 5. in Verr. Eodem tēpore Antonius tribus denariis æstimauit post meſſem ſumma in uilitate. Ibidem. Idque frumentum Senatus ita æſtimaßet, quaternis ſestertijs tritici modiū, binis hordeum. Magno, permagno, paruo, paululo, minimo, plurimo, & ſi qua præterea ſunt, ſæpe ſine ſubstantiuis reperiuntur. Cic. 5. in Verr. Decumas agri Leõtini uendidisti; ſi ex lege, magno; ſi, ut lex eſſet tua libido, tam paruo. Ibidem. At permagno decūmas eius agri uendidisti. Teren. Eun *Quid agas, niſi ut te redimas captum, quam queas minimo? Si ne queas paululo, & quanti queas.* cic. *5. in Verr.* Excogitare *non poterat, quemadmodū plurimo uenderet. Interdum adiunguntur ſubstantiua. Mart. lib. 6. Paruo cū pretio diu liceret. Vili, tamē, & Caro, nõ uidētur ſubstantiua admittere. Plaut. Epid. Quā ti eam emit? T. Vili. Quint. Declam. 9. Quid me admonetis ſuppremarū. amici mei precū, quibus hæc alimenta caro empta, inopi patris ſenectæ petita? Si tamen locus mendo caret: nam Cicero,* Care, *ſolet dicere, &* Quinctil. *eadē Decl. Tanti con-*

ti conſtat patri captiuitas mea, cum tam care redemptus ſim. Verbum Valeo *ablatiuum, uel accuſatiuum amat. Plin. lib. 33. cap. 3. Aureus nummus poſt annum ſexageſimum ſecundum percuſſus eſt, quàm argenteus; ita ut ſcrupulum ualeret ſeſtertijs uicenis Var. lib. 4. de Lin. Lat. Denarij, quòd denos æris ualebant; quinarij, quòd quinos. Huc etiam ſpectat* Sum *pro* Valeo. *Cic. 5. in Verr. Verum enim uero, cum eſſet frumentum ſeſtertijs binis, aut ternis quibus uis locis prouinciæ, duodenos ſeſtertios exegiſti. Ibidem. Cum in Sicilia ſeſtertijs binis tritici modius eſſet, (ut illius epiſtola ad te miſſa declarat) ſummum ſeſtertijs ternis. Ibidem. Doceas oportet aliquo in loco siculis prætore Verre ternis denarijs tritici modiū fuiſſe. secale uulgus Centenum uocat. siligo genus eſt tritici delicatiſſimi, neque centenum ſignificat, ut quidam arbitrantur.*

Exceptio.

His tamen genitiuis exceptis, Tanti, tantidem, quanti, quanticunq;, pluris, minoris. Cic. 3. Off. Emit homo cupidus tanti, quāti uoluit. Idem Ibidem. Vendo meum non pluris, quam cæteri, fortaſſe etiam minoris. Idem 5. in Verr. Quanti frumentum ſit conſidera, uideo eſſe binis ſeſtertiis.

Quidam addunt, Tantiuis, quantiuis, quantilibet, ſine ueterum teſtimonijs. Non uideo tamen, cur non ita loquamur, ſi opus erit. Maioris nuſquam àrbitror eſſe; pro quo claſſici Pluris utuntur. Quanticunque, & quantiquanti, geminatum idem ualent. Iuuen. Quanticunque domus conſtet. Cic. ad Att 12. sed quantiquanti benè emitur, quod neceſſe eſt. Tantidem, Cic. 5. in Verr. Quo quiſque uehere iuſſus eſſet, ubi tantidem frumentum emeret, quanti domi uendidiſſet.

Appendix.

Genitiui, tanti, quanti, quanticunq;, minoris, in ablatiuum tranſeunt, ſi addantur ſubſtantiua. Liu. 2. belli Pun. Hic miles magis placuit, cum pretio minori redimendi captiuos copia fieret. Iuuen. Quanto metiris pretio.

Tantidem ablatiuo caret. Laur. Vall. Pluri pretio, auſus est dicere: malim dicere, Maiori pretio, aut Carius. Liu. 2. belli Pun. Octomillia ſeruorum audio armari; non minor numerus noſter est, nec maiori pretio redimi poſſumus, quàm hi emuntur. Cic. pro Dom. Emit domum pœnè dimidio carius. quam æstimabat. Aduerbia care, carius, cariſſime; bene, melius, optime, male, peius, uilius, uiliſſime, cum uerbis emendi, uendendique apud bonos auctores inuenies.

CONSTRVCTIO VERBI INFINITI.

VERBA infinita eoſdem poſt ſe caſus poſtulant, quos finita. Cic. Epiſt. lib. 2. Cupio te ædilem uidere. Idem ad Q. Fr. 3. Quod ſcribis te à Cæsare quotidie plus diligi, immortaliter gaudeo. Idem Att. 1. Spero me tibi causam probaſſe. Idem pro Cluent. Iniuriã ab huius familia factam eſſe dixiſti.

Verba infiniti modi appellat Quinct. lib. 9. cap. 3. verba infinita. Gell. lib. 1. cap. 7. Indefinita. Grammatici, infinitiua,

tunc arma capeſſant, Edico, & dira bellum cum gente gerendum. Quanquam alioquin hæ uoces in Dus, & Dum, apud probatos au ctores neceſſitatem, & officium potius, quã tempus futurum ſignificare uidẽtur. Cic. 1. Epiſt. Ab iis, à quibus tuendus fuerat, dereli ctus. Et 4. lib. Epiſt. Paucis poſt annis ei mo riendum fuerat. Tempus autem futurum eleganter effertur per circuitionem huiuſ. modi, Conſumptum iu euerſum iri. Cic. 1. de Diuin. Vaticinatus eſt madefactum iri minus triginta diebus Græciam ſanguine.

Fuit etiam priſcis temporibus proprium futurum in Rum, quod omnibus generibus, & utrique numero ſine diſcrimine accommodabatur. C. Grach. Credo ego inimicos meos hoc di cturum. Valerius Antias, Aruſpices dixerunt omnia ex ſen- tentia proceſſurum. Laberius. Non putaui hoc eam factu- rum. Cic. 5. in Verr. more priſcorum dixit. Hanc ſibi rem ſpe- rant præſidio futurum. Hac de re eſt caput eruditum apud Gellium lib. 1. cap. 7. Vnde hæc exempla deprompſimus. In- terdum in circuitione futuri deſideratur infinitum eſſe. Cic. ad Att. 9. Vix ſpero, hunc mihi ueniam daturum. Fore raro iun- gitur cum participiis futuri temporis. Cic. Att. lib. 5. Dein- de addis &c. te ad me fore uenturum. Illa uero, Expetendum fore, & poſtulandum fore, (ut dicemus, cum de principali in Dum, agemus) non huc ſpectant.

Appendix.

Futurum tàm agendi, quàm patiendi modi ele ganter ſuppletur ad hũc modũ, maxime cũ par

ticipia non ſunt in uſu. Spero fore, ut breui tempore orationem pro Milone ediſcas. Puto fore, ut alieno periculo cautior fias, ſuſpicor fore, ut parētibus uehementer diſpliceas ſi in patriam redeas. Cæſar ait fore, ut à Pompeio fallaris. Cic. 1. Tuſc. Spero fore, ut contingat id nobis. Idem Att. 16. Nunquā putaui fore, ut ad te ſupplex uenirem.

Animaduertenda eſt etiam circuitio illa ex præterito, & futuro mixta. Vēturum fuiſſe, Dicturum fuiſſe. Cic. Epiſt. 4. Eum cenſemus magis communem in uictoria futurū fuiſſe. Item illa, futurum fuiſſe, ut quę una circuitio participii futuri uicem ſupplet. Puto futurum fuiſſe, ut diſceres, niſi ceſſator fuiſſes. Puto futurum fuiſſe, ut mihi tuæ litteræ citius redderentur, ſi eas tabellario perferendas dediſſes.

Sæpe etiam fit, ut uerba ſupinis deſtituantur; cui incommodo medebitur hæc periphraſis, qua utitur Cicero, etiam cū non deſunt participia: Vt ad Atticum. Puto fore, ut atraharis. Et alibi, Valde suſpicor fore, ut infringatur hominum improbitas: &, Ais fore, ut te Cæſar reſtituat.

II. Appendix.

Datū iri, redditū iri, & cætera id genus, quibus propriè futurū patiendi modi ſuppletur omnibus generibus, numeriſq; integra accōmodantur. Cic. Att. 15. Brutum ut ſcribis, uiſu.n

ſum iri à me puto. Idem Epiſt. 15. Cuius literis omnia certiora perlatum iri ad ſenatū putabam. Idem Att. 7. Vt philoſophi ambulant, has tibi putabam redditum iri prius. Terent. in Hecyr. Interea rumor uenit, datū iri gladiatores.

Multa huius generis tibi occurrent. Cic. ad Att. 2. Pompeius affirmat non eſſe periculum; adiurat: addit etiam ſe prius occiſum iri ab eo, quam me uiolatum iri. Terent. And. Qui poſtquam audierat non datum iri filio uxorem ſuo. Cæſ. lib. 5. belli Gall. Ille appellatus reſpondit, ſi uelit ſecum colloqui, licere, ſperare à multitudine impetrari poſſe, quod ad militum ſalutem pertineat, ipſi uero nihil nocitum iri. Accuſatiuus in his regitur à parte interiore, quod his infinitis cum alijs commune eſt, non a ſupino in Vm, quod cum infinito Iri iungitur. Præterea poſt ſe ablatiuum habent, etiam ſingularis numeri, ut allata exempla docent.

Nec dubium eſt, quin hæc uerba paſſiua ſint. cuius rei extant veſtigia non obſcura priſcæ vetuſtatis. M. *Cato. Atq; euenit ita Quirites, vti in hac contumelia, quæ mihi factum itur, rei quoq; publicæ medius fidius miſerear. Vides Verbum perſonale, Itur cum nominatiuo, Vides factum, ſignificare paſſionem. Sic inquit Gell. lib. 10. cap. 14 Contumeliam factum iri, ſignificat, iri ad contumeliam faciendam, id eſt, operam dari, quo fiat contumelia.* V*bi obiter notabis Faciendum, participium futuri eſſe. Videbis etiam in poſtremo exemplo. Nocitum iri, quod tibi forte mirum videbitur. Veteres Grammatici, Donatus, Diomedes ceteriq. exiſtimarunt, Amatum ire, redditum ire, et eiuſdem generis reliqua futuri actiui eſſe circuitiones. quod tamen nullo veterum teſtimonio confirmant. Laurentius, alijq; viri docti docent hæc tempus præſens adſignificare, quod idem mihi videtur. neq; enim aliud videntur ſignificare teſtimonia, quæ ſubijciam. Plaut. Penul. Siccine oportet ire amicos homi*

cum Synonymis, ut Amat *pro* Solet. *Item.* Poſſum, *uideor, quæq; ſunt de eodem genere, Præterea, quæ Proæretica uocant, id eſt, quæ ad uoluntatem explicandam pertinēt, de quibus iam ægimus. Ab his præcipue, tradunt Grammatici, uerba infinita definiri ac determinari, nam, cum infinitum uerbũ (ut uox ipſa declarat) incerti ſit numeri, & perſonæ, beneficio uerborum quibus adiungitur, numerum, perſonamq; certā habet. Exempli gratia,* Videre *uerbum eſt infinitum, neq; enim ſcire potes, ſit ne ſingularis, an pluralis numeri, primæ, ſecundæ, an tertiæ perſonæ: adde ei uerbum, Cupio, ſic Cupio uidere te beatum, ſubito ex infinito, & incerto, factum eſt finitum certumq; munere atq; beneficio uerbi cupiēdi; eſt enim primæ perſonæ, ſingularis numeri, quemadmodum, Cupio, cui adhæret* Solet, *incipit, debet, cæpit, deſinit, poteſt, cum infinitis uerborum imperſonalium adiunguntur, nominatiuū cælant.* Cic. 1. *de Fin. Qua præceptrice in tranquillitate ui ui poteſt, omnium cupiditatem ardore reſtincto. Idem Att. lib.* 10. *Hic maneri diutius non poteſt. Futurum infiniti maxime his uerbis gaudet Auguror, confido, credo, exiſtimo, puto, audio, uideo, ominor, ſuſpicor, opinor, affirmo, polliceor, promitto, itemque cæteris eiuſdem generis. Cic. Att. lib.* 8. *Sin erit bellum, ut uideo fore, meæ partes non deſiderabuntur. Idem pro* Mil. *In his ſingulis ita ſemper exiſtimabatis, uiuo.* P. Clodio, *nihil harum nos uiſuros fuiſſe,* Q*uidam legunt, Viſuros fore.* Infinita *nonnunquam cum uerbis motus, nominibuſque ſubſtantiuis more Græcorum, coniunguntur. Virg.* 1. *Aen. Non nos aut ferro Libycos populare penates Venimus, aut raptas ad littora uertere prædas.* Terent. *Hæc. Voltis ne eamus uiſere? Ibidem, Noſtra illico it uiſere.* Cic. *in Top. Sed iam tempus eſt ad id, quod inſtituimus, accedere.* Cæſ. 7. *belli Gall. conſilium capit omnem à ſe equitatum noctu dimittere. Adduntur & nominibus adiectiuis maxime apud poetas, unde ſunt illa, Paratus reſpondere, cantare, certare, Certus ire, ſuccurrere, mori, Doctus cantare, uincere, Peritus certare, Audax perpeti, Timidus mori, & cætera id genus. Paratus, dignus etiam ab oratoribus cū infinito copu*

lantur. Cic. pro Quinct. Et ſi qua in re, id quod parati ſunt facere, falſum crimen, quaſi uenenatum telum aliquod iecerint, medicinæ faciendæ locus non erit. Idem epiſt. lib. 15. Mitto, quod inuidiam, quod pericula, & cæt. Si per me licuiſſet, ſubire paratiſsimus fueris. Idem in Sall. Res familiaris, quæ mihi multo minor eſt, quàm habere dignus ſum. Adiectiuis neutris eleganter adhærent infinita ut, Aequum, laudabile piumq; eſt, miſeris opem ferre. Cic. ad Att. lib. 8 Pro patria, & in patria mori præclarum eſt.

Appendix.

Amphibolia, accuſatiui geminatione facta ſoluitur ablatiuo. Milonem audiui occidiſſe Clodium, ambigua eſt oratio, dubium enim eſt, uter ab altero fuerit occiſus: Muta alterum accuſatiuum in ablatiuū ſic, A Milone audiui occiſum eſſe Clodium: ſublata eſt omnis dubitatio.

Quinct. lib. 7. cap. 10. Accuſatiui geminatione facta Amphibolia ſoluitur ablatiuo; ut illud, Lachetem audiui percuſſiſſe Demeam; fiat. A Lachete percuſſum Demeam.

Gerundia.

Gerundia, quę paſsionē non ſignificant, caſus ſuorum uerborū admittunt, ut Tēpus obliuiſcēdi iniuriarū, ignoſcendi inimicis, coercendi cupiditates, abſtinendi maledictis.

Quidam ueterum Grammaticorum (ut refert Diomedes libro pri-

bro primo) ſextum modum addiderunt, quem participialem appellarunt, is complectebatur, quæ modo gerundia, & ſupina dicimus. Eos Diomedes, quod attinet ad rationem inflectendi uerba, ſequutus eſt, inquit enim. Modo participial Amandi, amando, amandum, amatum, amatu. Deinde ſubiicit, ſed apud quoſdam, gerundia ſunt, quæ Probus ſupinæ appellat. Paulo poſt gerundia, inquit, uel participialia, Legendi, legendo, legendum, lectum, lectu. Eodem etiam libro. Supina, Tollendi, tollendo, tollendum, ſublatum, ſublatu. Itaq; non ſeparat gerundia à ſupinis, ut hodie fit, ſed gerũdia ſimul, & ſupina nunc modum participialem, nunc participialia nunc gerundia, nunc ſupina appellat. Seru. in illud Vergilii lib. 12. Exuperat magis, ægreſcitq; medendo; Medendo uocat modum gerundii. Idem in illud eiuſdem lib. 10. Cui Iuno illachrymans, quid ſi, quod uoce grauaris, Mẽte dares? Modum gerundii gemino I appellat, non unico, ut quidam ſolent ſcribere, eſt enim genitiuus à nomine Gerundium, non participiale à uerbo gerendi. Nam idem Seruius in Donatum modum gerundiuum appellat, ubi ueteres ſequitur, atque hæc participialia modum uerborum uocat. Priſcianus quanuis eadem modo participialia, modo gerundia, modo ſupina appellet, negat tamen libr. 8. eſſe modum uerborum, propterea quod nec perſonas diſcernant, & temporibus careant, ſine quibus uerbum eſſe non poſſit, & caſus aſſumant, & præpoſitionibus ſeparatis adiungantur. Vnde libro ſexto exercitationum nomina participialia appellat. Phocas participialia uocat, & gerundiua, ubi ſuſpicor legendum eſſe Gerundia. Donatus (ſi tamen exempla coniugationum, quæ circunferuntur, eius ſunt) gerundia, ſeu participialia uocat, quæ hodie gerundia uocamus; cætera ſupina, more recepto. Hæc ueteres Grammatici de gerundijs, & ſupinis. Ego autem ſuſpicor, gerundia, & ſupina eſſe infiniti modi; nihil enim aliud verbi cauſa, Dicendi, *dicendo, dicendum, dictum, dictu, quàm dicere, uel dici ſignificant. Varius tamen harum uocum eſt vſus, quæ uarietas, & vbertas ſolis Romanis contigit; nam Hebræi, Arabes, Græci, cæteræq. nationes ſolo, nudoq. infinito fue-*

mæ perſonæ. Sumus periti nauigandi, pluralis eſt numeri, primæq; perſonæ: Vnde ſunt illæ locutiones, Veni causa adhortandi ueſtri; Venerunt causa purgandi ſui; vbi hæc pluralis numeri ſunt; de quibus ſuo loco. Sum defeſſus docendo te, docendo uos, ſunt hæc Verba infinita, quorum numerus, & perſona definitur à uerbis uel à nominibus præcedentibus. Varro, Gerundia, Verba ſolet appellare lib. 1. *de* Analog. *Quæ uocabula, inquit, dicuntur, à uerbis fiunt, ut à ſcribendo ſcriptor, à legendo lector, ab amando amator, à ſalutando ſalutator, à cantando cantator. Et cum dicatur, Laſſus ſum ferendo, metendo, ex his uocabula non reddunt proportionem, quod non ſit, ut* Meſſor, *Fertor. Paulo poſt docet à uerbis fieri uocabula diſſimilia ſuperiorũ, quæ Participia dicuntur; quòd ſimul habeant caſus, & tempora, ubi de gerundiis nullã fecit mentionem, facturus proculdubio, ſi ea exiſtimaſſet eſſe uocabula, & non uerba. Quod ad etymon attinet, participialia dicuntur, modusq; participialis, quod participiis uocis paſſiuæ, præteriti, futuriq; temporis ſimilia ſint, cum in caſus inclinantur, Amandi, amando, amandum, amatum. Vide Diomedem libro primo. Supina uero; quod (ut* Priſciano *placet) naſcantur à participiis paſſiuis, quæ ſupina appellata ſunt: qui uero Participia paſſiua, Supina appellarunt, uidentur ſitus rationem habuiſſe, nam ea infimo loco ſita, totum coniugationis ordinem, molemque ſibi incumbentẽ ueluti ſuſcipiunt. Mallẽ dixiſſet Priſcianus, ita fuiſſe appellata, quod participijs ſimilia eſſent, quæ Supina fuiſſent à quibuſdam dicta, non enim omnia participialia à participijs paſſiuis naſci poſſunt, cũ ſint quamplurima, quæ à uerbis neutris fiunt, ut Currendi, currendo, currendum, curſum. Quanquam ipse Priſcianus lib.* 2. *Exercitationum hunc nodum ſoluit, In neutris, inquit, quanuis non ſint participia præteriti, ad ſimilitudinem tamen habentium proferimus. Probus ait, Supina propterea dicta, quod nec certum habeant numerum, nec perſonam, nec ſignificationem, & ad quamuis perſonã referuntur, & utriuſque numeri ſunt, & tam agentis, quàm patientis ſignificationem habẽt. Itaque quemadmodum ſupinos homines uocamus negligentes,*

ac

ac diſſolutos,nihil penſi,nihil certi habentes.ita hæc partici-pialia ſupina dicta ſunt,quod omnia permiſta, confuſaque ha-beant.Gerundia cur ſint dicta,nondum apud ueteres,quod me-minerim, legi.

Gerundia in Di.

Gerundiis in Di adduntur ſubſtantiua, Tempus,cauſa,ſtudium, finis, & cætera eiuſdem generis.Cic.de Senect. Equidem efferor ſtudio,patres ueſtros,quos colui,& dilexi,uidēdi. Idem Att. 10. Sit iam aut finis omnino deplorandi,aut moderatio.

Item nonnulla adiectiua,ut Peritus,imperitus, cupidus, inſuetus nauigandi,ignarus dicendi.Cic.2.de Orat. ſum cupidus te audiendi.

Participialia uerba nullum ante ſe caſum poſtulant, ſed certis nominibus ſubſtantiuis adiunguntur, cuiuſmodi ſunt, Ratio,facultas,ars,diſciplina,doctrina,copia,ubertas, uſus, finis,occaſio,gratia. Cic. 3.de Orat. *Dicendi facultatem ueteres Græci ſapientiam nominabāt. Adiectiua pauciora ſunt. Cic.lib. 1.de Orat. Nemo ſuaſerit ſtudioſis dicendi adoleſcentibus in geſtu diſcendo Hiſtrionum more elaborare. Idem ibidem lib 3.* Neque *eſt ex multis res una,quæ magis oratorem ab imperito dicendi,ab ignaroque diſtinguat. Idem 3. Off. Hoc quidem ſanè luculenter, ut ab homine perito definiendi. Idem de Opt.Gen. Inſcij faciendi.Cæſ.lib. 5. belli Gall.Partim quòd inſuetus nauigandi mare timeret.* Cic. 1. *de Orat. Vir regendæ Reipub ſcientiſſimus.*

Appen-

Appendix.

Gerundia in Di interdum genitiuum multitudinis pro accuſatiuo admittunt. Cic. 1. de Diuin. Doleo tãtam Stoicos noſtros Epicureis irridendi ſui facultatem dediſſe. Plaut. Capt. Nominandi tibi iſtorum erit magis, quàm edundi copia.

Cæſar crebro hoc genere loquendi utitur, cum pronomen Sui pluralis numeri adhibetur. lib. 4 belli Gall. Frequentes omnibus principibus, maioribuſque natu adhibitis ad eum in caſtra uenerunt, ſimul ut dicebatur, ſui purgandi cauſa, quòd contra, ac eſſet dictum, & ipſi petiſſent, prælium pridie commiſiſſent. Liu. lib. 1. belli Punic. Non enim uereor, ne quis hoc me ueſtri adhortandi cauſa magnificè loqui exiſtimet, ipſum aliter animo affectum eſſe. In hac locutione ait Laurent. ſummã honeſtatem latinitatis ſubeſſe. Suet. in Aug. cap. 98. Iiſdem etiam epulum in conſpectu ſuo præbuit, permiſſa imo exacta iocandi licentia, diripiendique pomorum. Terent In prologo Heaut. Facite æqui ſitis: date creſcendi copiam, Nouarum qui ſpectandi faciunt copiam, ſine uitijs. Hoc eſt, date copiam creſcendi, id eſt maiorem famam, gloriamque comparandi ijs, qui faciunt copiam uidendi nouarũ, pro Nouas comœdias. Nouarum non iungitur cum participiali uerbo Creſcendi, cum ſit abſolutum, ſed cum Spectandi. Accipitur enim hic creſcere, ut apud Ci. pro S. Roſcio. Nã ſi mihi liberet accuſare, poſſem creſcere; hoc eſt poſſe illuſtrior fieri, maioremque gloriã cõparare. In his, & ſimilibus locutionibus gerundium eſt pluralis numeri, paſſiuæq; ſignificationis, neque enim uariatur; quod proprium eſt uerbi infiniti; generaque omnia recipit ut infinitum, Fore, ut Amatum iri, Denique, ut illa priſca in Rum, de quibus ſupra egimus, recipit

maſcu-

defeſſus ſum: modo præpoſitiones maximè A, Ab, De, In, aſſumũt. Idẽ de Amic. Vtrunque dictum eſt ab amando. Idem Ep. 2. Etenim quis eſt tàm in ſcribendo impiger, quã ego? Idem Att. 8. Tu quid cogites de tranſeundo in Epirum, ſcire ſanè uelim. Nonnunquam E, uel Ex, Cum, Pro. Plaut. Aulul. Heus ſenex pro uapulãdo hercle abs te mercedem petam. Quinct. li. 1. c. 5. Scribendi ratio coniuncta cum loquendo eſt.

Laurentius negat hoc Gerundium cum verbis motus poſſe coniungi, vt Reuertor ab arando, Redeo à ſpectando, ſed ab aratione, à ſpectaculis. Cicero tamen in lib. de Clar. Non uidetur tantopere id reformidaſſe. Tum Brutus. Quam hoc idem in noſtris contingere intelligo, quod in Græcis, ut omnes ferè Stoici prudentiſſimi in diſſerendo ſint, & id arte facient, ſintque architecti pœne verborum; ijdem traducti à diſputãdo ad dicendum, inopes reperiantur. Exemplum vbi Ex præcedit, eſt apud Teren. Adel. Vt id oſtenderem, quod te iſti facilem, & feſtiuum putant. Id non fieri ex uera uita, neque adeo ex æquo, & bono, ſed ex aſſentando, indulgendo, & largiendo..

Gerundia paſſiua.

Gerundia, quę paſſionẽ ſignificant, nullũ poſt ſe caſum admittunt. Quinct. lib. ii. c. 3. Memoria excolendo, ſicut alia omnia, augetur. Plin. lib. 13. c. 15. Rubens ferrum non eſt habile tundendo. Sall. in Iugur. Pauca ſupra

repetam, quò ad cognoſcendum omnia illuſtria magis, magisq; in aperto ſint.

Gerundia quidam ſuspicantur dicta, quod geminam ſignificationem, actiuam nimirum, & paſſiuam gerant. In Di rarius paſsionem ſignificant. Iuſt. lib. 17. Athenas quoque erudiendi gratia miſſus quanto doctior maioribus ſuis, tanto, & gratior populo fuit. Do, Dũ, finita frequentius. Cic. 2. de Nat. de Sue: Qua pecude, quòd erat ad ueſcendum hominibus apta, nihil genuit natura fœcundius, Do, finitum tum datiui, tũ ablatiui naturam imitatur; datiui, Plin. lib. 13. cap. 2. ubi de chartarum generibus agit, Emporetica inutilis ſcribendo, &c. Idem lib. 21. cap. 16. Scolymus carduorum generis ab ijs diſtat, quòd radix eius ueſcendo est decocta. & lib. 15. ca. 18. de varijs ficorum generibus loquens. Nam Alexandrinæ uix ſunt ueſcendo, ubi ſubaudiendum eſt. Vtiles, Aptæ, uel quid ſimile. Ablatiuus aliquando præpoſitionẽ habet. Varro de Re Ruſt. lib. 2. cap. 16. Quam paucisſimos reliqueris, tàm optimi in alendo fiunt propter copiam lactis. Plaut. Aulul. Heus ſenex pro vapulando hercle ego abs te mercedem petam, quod paulò ante adduximus, ut oſtenderemus, Do finita, præpoſitionem Pro etiam admittere.

Ratio uariandi Gerundia.

Gerundia, quæ accuſatiuo casu gaudẽt ferè, elegantius more adiectiuorum ad hunc modũ conſtruuntur. Pompeius ſtudioſus fuit Rẽpub. defendendi, ciueſq; ſeruandi. Põpeius ſtudioſus fuit Reipub. defendendæ, ciuiũq; ſeruandorum, ita ut gerundii caſus maneat, ſeruato tamen genere, ac numero accuſatiui. Cic. 4. Philip. Princeps ueſtræ libertatis defen-

defendendę ſemper ſui. Idem. 2. epiſt. Hoc quicquid attigi, non feci inflammandi tui cauſa, ſed teſtificandi amoris mei. Liu. 2. ab urbe. Interiecto deinde haud magno ſpatio quod uulneribus curandis, ſupplendoque exercitui ſatis eſſet. Cic. Epiſt. 3. Animum tuũ promptum, & alacrem perſpexi ad defendendam Rempub. Idem li. 13. epiſt. Omne deſiderium litteris mittendis, accipiendisq; leniam. Liu. 7. ab urbe. Prælia de occupando ponte crebra erant.

Quidam ex iunioribus hæc gerundiua nomina uocant; alÿ gerundiua adiectiua; alÿ, participialia adiectiua. Laurentius Gerundia, quibus rei adminiſtratio ſignificatur: ita tamen, ut ſuſpicetur eßе participia pasſiua præſentis temporis, quod Linacer poſt aſſirmauit. Priſcianus lib. 8. Nomina uerbalia appellauit. Mihi*(ut dicam, quod ſentio) uidentur gerundia paſſiua in Dus, quæ ita nomino, ut diſtinguãtur ab alÿs paſſiuis, quæ in Di, do, dum, exeunt. Itaque ab actiuis formantur duo genera; altera, quæ exitu, atque terminatione ab actiuis nõ ſeparantur; altera uero, quæ Dus, da, dum, finita more nominum flectuntur, quo pacto etiam Amatus, amata, amatum, & cætera id genus uerba declinantur. Dicet aliquis; Si ſunt uerba paſſiua, cur ablatiuum poſt ſe cũ præpoſitione more paſſiuorum reſpuunt? Quia, quemadmodum actiua ante ſe nominatiuum habere non poßunt, ita fieri non poteſt, ut poſt ſe paſſiua ablatiuum habeant, qui ex nominatiuo actiui naſcitur. Vnde perſpicuum eſt, hæc participia non eſſe; nam participia paſſiua ablatiuum more ſuorum verborum admittunt, quod his participialibus verbis nunquam vſu venit. Neque ex interpretatione confirmare poßumus hæc participia eſſe præſentis temporis. Cic. 1. Off. Orationem autem latinam profecto legendis noſtris efficies pleniorem. Legendis noſtris, id eſt. Dum leguntur,*

tur: non ſatis firmum uidetur hoc argumentum, eodem enim, qui uolet, docebit Gerundia paſſiua in Do eſſe Participia præ ſentis temporis. Ver.3.Geor. Alitur uitium, uiuitque tegendo, id eſt, Dum tegitur. Quinct Memoria excolendo augetur, id eſt, Dum excolitur. Neque in his & ſimilibus, quæ adducam ablatiuus est conſequentiæ ſine abſolutus, unde maxime nitun tur probare quidam hæc Participia *eſſe.* Cic.*Epiſt.lib.*13. Omne *deſiderium litteris mittendis, accipiendisque leniam. Idē.*1.*Off. Orationem autem latinam profecto legēdis noſtris efficies pleniorem. Idem ibidem. Quis est enim, qui nullis offi cij præceptis tradendis philoſophum ſe audeat dicere? Non est, inquam, Ablatiuus abſolutus in paſſiuis, quemadmodum ne que in actiuis; nam ut actiua modo præpoſitionem reſpuunt, mo do admittunt, ita & paſſiua Age faciamus periculum; permu temus paſſiua actiuis ſic,* Omne *deſiderium litteras mittendo, accipiēdoque leniā. Quis dixerit Mittendo, accipiēdoque, ab latiuos eſſe abſolutos? non ne ſic loquuntur etiam idonei aucto res?* Liu.2.*ab urb.* Non *tribunos modo, ſed plebem feroci ora tione refutando, exprobrandoque Titi Memenii damnationē, mortēque periculum audacia diſcuſſit: conuerte in paſſiuum, Refutandis tribunis, exprobrandaque morte. Dices, Refutan dis tribunis, exprobrandaque morte eſſe ablatiuos abſolutos? non puto. Nunc ponamus exempla, in quibus adhibetur præ poſitio.* Cic.*pro Font.* Plus *ego in hac cauſa laboris, & operæ conſumo in poſcendis teſtibus, quàm cæteri defenſores in refu tandis. Idem* 5.*in Verr. Si ubertas in percipiendis fructibus fuit, conſequitur uilitas, in uendendis. Vides, quemadmo dum in his teſtimonijs elucet ueritas? uides, ablatiuum nō ſuis uiribus ſed præpoſitione nitentem? Nobis, ſi Græcorum more liceret loqui, infinitis paſſiuis utendum eſſet. Ariſt. Eth.lib.* 9.c.3. περὶ τῦ διαλύεσθαι τὰς φιλιας, *ad uerbum uerten dum eēt, De diſſolui amicitias; quod* Latini *Hoc participiali uer bo permutāt, De diſſoluēdis amicitijs.* Sic Cic. 1 *Off.* Regulus *de cōmutandis captiuis* Romā *miſſus est.* Priſc.*lib.8.docet,* Ro*manos his participialibus uti pro infinitis Græcorum: ut Legen di Virgilij cauſa uigilo,* Τῦ ἀναγινώσκεσθαι Οὐιργιλίου χάριν

χάριν ἀγρυπνιῶ quod fortaſſis nō minimo argumēto eſt, hæc Gerundia eſſe paſſiua, cū et paſſiua, quæ Di, do, dū, finiūtur eiſdē infinitis explicentur, quēadmodum actiua, actiuis Græcorū. Qua de re multa Priſcianus in eodem libro, cui hac in re habenda eſt fides, cum natione græcus fuerit, neque mediocriter exercitatus in lingua latina. Ad extremum omnes ueteres grammatici negant eſſe participium paſſiuum præſentis tēporis, neque ab eis diſſenſit Varro. Iam uero, quod ad modū rationemq; ſignificādi attinet actiua gerundia, à quibus fiūt, ſequuntur, nam, ſi actiua officium, reiq; adminiſtrationem, uel quoduis aliud ſignificant, idem prorſus paſſiua ſignificāt; uerbi cauſa, Torquet me cura adminiſtrandi Rempublicam, Torquet me cura adminiſtrandæ Reipub. Tenet me cura numerandi dotem, Tenet me cura numerandæ dotis. Cic. Epiſt. lib. 2. Hoc quicquid attigi, non feci inflammandi tui cauſa, ſed teſtificandi amoris mei, idem apertius lib. 3. epiſt. Animū tuum promptum, & alacrem perſpexi ad defendendam Rempublicam. Idem 2. Off. Neque in homines tam commutandarum, quam euertendarum rerum cupidos incidiſſet. Si uero roges, quo pacto hæc participialia à participiis in Dus, ſeparāda ſint, ſic exiſtimo, ſi in actiua, Di, do, dum, ſoluantur. Gerundia paſſiua cenſenda ſunt, ut Animum tuum promptum, alacremq; perſpexi ad defendendam Rempub. recte ſoluitur, ad defendendam Rempublicam, Catilina cupidus eſt euertēdæ Reipub. Catilina cupidus eſt euertendi Rempub. Cum cōſulatum inieris, torquebit te cura gubernandæ Reipub. Cum conſulatum inieris, torquebit te cura gubernandi Rempublicam. Quod ſi nullo modo in actiua ſolui poſſint, iudicabis eſſe Participia, & Nomina in Dus Cic. pro S. Roſc. Quo modo occidit? ipſe percuſſit, an aliis occidēdū dedit? Prorſus, Occidēdū participiū eſt, niſi quis dicat, ſubaudiri præpoſitionē Ad. Delectaris tam execranda crudelitate? Non commotus es tam mirando facto? Hæc (ut perſpicuum eſt) in actiua gerundia non ſoluuntur, illa uero, Petenda eſt pax, Timendæ ſunt pœnæ æternæ, quoniam ſolui poſſunt, Petendum eſt pacem, Timendum eſt pœnas æternas, crediderim prius eſſe Gerūdia paſ-

ſiua in Dus nominandi caſus. Illud Voluenda dies *en attulit ultro, & ſimilia, figurata eſſe ſuſpicor, ponuntur enim participia pro adiectiuis, Voluendus pro Volubilis. Hæc hactenus, quo ad nomen rationẽq; ſignificandi attinet. Nunc, à quibus hæc fiant uerbis, paucis dicendum eſt: ſi paſſionem ſignificant, vt re uera ſignificant, neceſſe eſt, ut a uerbis actiuis fiant: quare eleganter quidem dices, Non defuit mihi uoluntas inſeruiendi tuis commodis, fauendi liberis tuis; at inſeruiendis tuis commodis, fauendis tuis liberis inauditum eſt, cũ ſit utrũq; neutrum uerbũ. Hæc etiam à uerbis deponentibus non raro naſcuntur.* Cic. 1. de Fin. *Voluptates omittũtur maiorum uoluptatum adipiſcendarum gratia. Idem* 1. *de Leg. Intellige, quemadmodum a natura ſubornatus in uitam ueneris quantaq; inſtrumenta habeat ad obtinendam, adipiſcendáq; ſapientiam. Idem* 2. de Orat. *Tamen ſunt omnes in eodem ueritatis imitandæ genere uerſati. Idem* 2. Off. *Oris pulchritudo reliqui corporis imitandi ſpẽ auferebat. Idẽ* Philip. 7. *Quorum tanta ſtudia cognoſcũtur in decretis faciẽdis, militibus dandis, pecuniis pollicendis, &c. paulo poſt, Qui principes pecuniæ pollicendæ fuerunt. Idem in* Rull. 2. *Primũ permittitur infinita poteſtas pecuniæ conficiendæ de ueſtris uectigalibus non fruendis, ſed alienandis. Idem de* Somn. Scip. *Quo ſis alacrior ad tutandam Rempub. ſic habeto. Idem de* Senect. *Xenofontis liber, de tuenda re familiari. Idem* 1. *Offic. Ad perfruendas uoluptates &c.* Multo plura apud *eundem* Ciceronem*, alioſq; ſcriptores inuenies, quos non uereberis imitari. Illud ſimul in memoriã reuocabis, quamplurima deponẽtia fuiſſe olim actiua, & nonnulla, quæ ſunt modo neutra, priſtis illis ſeculis fuiſſe actiua, unde ſunt illa* Ciceronis *loca ſuperius poſita. Dixi ferè elegantius, quia quoties (inquit* Laurentius*) oportet loqui per relatiuum, neceſſe eſt loqui per gerũdium in* Di, *equidem efferor ſtudio patres ueſtros, quos colui, & dilexi, uidendi, nam durum fuerat (ut idẽ ait)* Studio *uidendorũ patrum ueſtrorum. Sunt præterea nonnulla, quæ cõmodius actiuis gerundiis quàm paſſiuis efferuntur, quale eſt illud Liuii* 2. *ab Vrb. Idem in utroque laudator, cum con-*

cedendo

cedendo illis laudes ſuas, ipſe maximam partem earum ferret; intolerabile enim eßet dicere, Concedendis illis laudibus ſuis. Exemplum Liuii ſupra poſitum, Interiecto deinde haud magno ſpatio; quod uulneribus curandis, ſupplendoq; exercitui ſatis eßet. Et alia id genus apertiſſime docent paßiua gerundia dandi caſu in uſu fuiſſe, quæ tamen actiua, credo, non facile poſſe reperiri; uerbi gratia, Quod curando vulnera, ſupplendoque exercitum ſatis eßet. Deeſt aliquando ſubstantiuum. Quinct. pro Gladiat. Pauperi ſoluendo non ſumus, ubi Debito, *uel aliquid ſimile auditur, quod* Liu. 1. *belli* Maced. *addidit. Cum & priuati æquum poſtularent, nec tamen ſoluendo ære alieno Reſpublica eſſet. Ibi Budæus in Pandect. exiſtimat, Aeri alieno legendum eſſe. In quibus exẽplis deeſt nomen, Aptus, idoneus, par, vel aliquid ſimile, quod ab au ctoribus aliquando exprimitur. Colum. lib. 1. cap 9. Dummodo perpetiendo labori ſit idoneus. Celſ. Cætera ſi deſunt, imponi debet primum non pingue emplaſtrum; deinde, ſi non expreſſit, quodlibet pari mouendo accommodatum. Plin. lib. 13. cap. 2. Verbum* Sufficiebat *adiecit; Nimia quippe Auguſtæ tenuitas tolerandis non ſufficiebat calamis.*

Participiale uerbum in Dum.

Verbum participiale in Dum, accedẽte uerbo ſubſtantiuo datiuum poſtulat omnibus uerbis communem. Liu. 1. belli Pun. Hic uobis uincendum, aut moriendum, milites eſt. Præter datiuum communem caſum etiam ſui uerbi admittit. Cic. 2. Tuſc. Tuo tibi iudicio eſt utendum. Tibi caſus eſt cõmunis. Tuo iudicio proprius eſt uerbi.

Priſcianus lib.8. putat eſſe gerundium in Dum ſine præpoſitione; idem ait lib. 18. reſpondere aduerbio Attico, quod θετικὸν *vocant, quod omnibus numeris & perſonis adiungitur. Ariſt. Eth.6.* Οὐ ταυ τὰ πᾶσι ἀποδοτέον, *Non eadē oībus tribuēdū. Idē li.9.* Εὐθὺς διαλυτέον τὰς φιλίας, *Statim diſſoluendum amicitias: Seruius in illud Vergilij lib. 10. Cui Iuno illachrymans; quid ſi quod voce grauaris, M*ē *te dares?* Modum gerundij vocat. *Valla exiſtimat eſſe participium aut nomen.* Participia *certe non videntur eſſe, cum hæc fiant à verbis omnibus maximè abſolutis, vt* Aſſurgendum *eſt maioribus natu, ſudandum eſt tibi, ſi &c. ſtandum eſt tibi pro miſsis., quis hæc dicat eſſe participia, niſi vero Aſſurgendus, ſudandus, ſtandus, aliquando in vſu fuerint, multo minus videntur nomina, cum præter datiuum, omnium verborum cōmunem,* Genitiuum, *datiuum, accuſatiuū, ablatiuū, vt caſus proprios admittant. Obliuiſcendum eſt tibi iniuriæ acceptæ, Seruiendum eſt nobis Deo, Petendum eſt tibi pacem, Vtendū eſt nobis ratione.* Q*uare aut hæc gerundia ſunt, aut ea sūma neceſsitudine, atque propinqua cognatione attingunt, nam caſum ante ſe nullum poſtulant poſt ſe ſuorum verborum. Hoc tamen ab illis differunt, quod datiuum communem omni verborum generi habent, & ſubſtantiuo verbo nituntur apertè, vel occultè, præpoſitioneſq; omnino reſpuunt, & cū accuſatiuū petunt, paſſiuo potius efferuntur, quàm actiuo, vt mox dicemus. Quod vero ad ſignificationem attinet, neceſſitatem, partes, officiumq; ſignificant, quod ex multis locis, tum præcipue ex illo Liuij 8. ab vrb. perſpicuum eſt,* Meq; *inquit, in eam neceſſitatē adduxiſti, vt aut reipublicæ mihi, aut mei meorūq; obliuiſcendum ſit: Idem docet Diomedes lib.*1. Legendū *tibi eſt, Neceſſe est vt legas. Iungitur & cum verbis præſentis, præteriti, & futuri temporis.* Cic.4. *Tuſc.* Q*uādo alijs locis de virtute diximus, & ſæpe dicendum erit. Iungitur & cū infinito fore, quod non nullum argumentum eſt, nō eſſe participium futuri temporis. Liu.* 1. *belli Maced. ſi quis ad eas leges addi, demi, mutari vè vellet; rurſus ab Senatu ei poſtulandum fore. Et illud* Epiſt.Cicer. *lib.*3. Q*uaſi diuinarem tali in officio fore mihi aliquando expetendum officium tuum.*

Appendix.

Si tamen caſus uerbi fuerit accuſatiuus;mutabitur participiale actiuum in paſſiuum hoc modo,Petendum eſt tibi pacem, Petenda eſt tibi pax.Timendum eſt nobis poenas æternas.Timendæ ſunt nobis pœnæ ęternæ. Priſci etiam actiuo uſi ſunt cum accuſatiuo. Lucret.lib.5.Aeternas quoniam pœnas in morte timendum.Veteres imitatus eſt Virgilius lib.ij.Alia arma latinis quærenda; aut pacem Troiano ab rege petendum.

Varro in libro de Re ruſtica crebro utitur hoc participiali. Singulis,vbi pariant,faciendum aras quatuor,idē lib.2.cap.16.In fœtura dandum potius hordeaceos, quàm triticeos panes. Adducitur & illud Liuij, Itaque bellum haud dubijs hoſtibus gerendum , domandumque feroces animos eſſe, Citatur Macrobius lib.3. Satur.cap.7.Mirandum eſt huius poetæ & circa externa ſacra doctrinam,in correctis legitur, Miranda eſt,etc.doctrina,citatur et à multis etiam eruditis uiris illud Ciceronis ad Att.lib.14.Iterandum eadem iſta mihi, & 3. Tuſc. Iterādum eadem iſta mihi.Sed ubique corruptè citatur locus,nam in caſtigatis ſic legitur, Itera dū eadem iſta mihi, quod Cicero ab Ennio,vel Actio mutuatus eſt,quod idē 4.Academ.adducit, Age,aſta, mane,audi, itera dum eadem et iſta mihi. Budæus in Prior. Annot. in Pandect. hanc constructionem græcam appellat,qua græci ornatè,& eleganter vtūtur omittentes ſæpe verbum ſubſtantiuum,quos noſtri imitati ſunt, ut docent exempla, quæ modo attulimus. Priſcianus li 18.(vt paulo ante diximus)ait,reſpondere aduerbio Attico. Illi, inquit, λεκτέον ἐστὶ, pro Oportet dicere,huic Romani ſu

pina, vel gerundia inuenerunt, Græci tamē aduerbio ſuo accuſatiuum eleganter tribuunt, quod eruditius ſeculum Romanorū ſuo participiali denegauit, maluitq; paſſiuo vti, quàm actiuo. Liu. 1. belli Punic. Reſponſum legatis pacem illis prius petendam a Populo Romano eſſe, quam vt Rex, ſociuſque, & amicus appelletur. Si actiuo, more Lucretij, & Varronis atq; etiam Virgilij locutus eſſet, dixiſſet, Pacem illi prius petendam à populo Romano eſſe, quam, etc. ablatiuus a Pop. Rom. caſus eſt verbi Actiui, Poſtulo à te pacem. Neq; hoc genus loquendi futurum potius tempus quàm præſens, aut præteritū adſignificat; liberum namq; eſt a certo tempore, numero, genere, & perſona, cum poſſit ſine diſcrimine cum omnibus coniungi. Moriendum eſt mihi, tibi, illi, nobis, vobis, illis; & Moriendum fuit, & Quaſi diuinarem, tibi moriendum fore, ſic & cætera, quod idem lib. 28. docet Priſcianus. Frequentiſsimus eſt vſus huius participialis. Terent. Eunuch. Eijciunda eſt hercle hæc animi mollities. Cic. 2. Off. Quamobrem nec ita claudenda eſt res familiaris, vt eam benignitas aperire nō poſſit; nec ita reſeranda, vt pateat omnibus. Quanto elegantius, ſuauiuſq; hæ dicuntur quam ſi dictum eſſet. Eijciundum eſt hercle hanc animi mollitiem. Quamobrem nec ita claudēdum rem familiarem, &c. Quis te ferat, ſi dicas, Colendum eſt præceptores, Euoluendum eſt diligenter ſcripta Ciceronis, Fugiendum eſt improborum conſuetudinem. Fac vt Participialia Actiua genere, numero, caſu conſentiant cum ſubſtātiuis ſic, Colendi ſunt præceptores, Euoluenda ſunt diligenter ſcripta Ciceronis. Fugienda eſt improborum conſuetudo. quanto hæc elegantius? Sed quo nomine hæc, inquies, appellabimus? Si ſermo auſcultare velis, Participia. Mihi (dicam enim, quod ſentio, nec enim ea res propter deſerendum ſit vadimonium) vt Actiua nō videntur participia, ita nec Paſſiua. Repete memoria, ſi non eſt moleſtum, quæ modo allata ſunt exempla, tuum eſto iudicium, conſidera etiam, atq; etiam, intelliges proculdubio, nullum futurum tempus adſignificare. Quid ergo cauſæ eſt cur ea, Participia appellemus? Huc ſpectant illa, & ſimilia, Putaui ad te primo quoq; tempore mittendos

tendos eſſe milites. Cenſeo non eſſe redimendos captiuos tanto pretio. Liu. 1. belli Pun. Legatos mittendos in Africam cenſuerunt, & cæt. eum, ſi pax placeret, reuocandum illis, & dedendum Populo Romano eſſe. Quod ſi quis hæc nomina uerbalia exiſtimet eſſe, non multum ei aduerſabor. Nam ut Attici a ſuo aduerbio, τέον, nomina in τέος, τέα, τέον, formant, ut a φιλητέον Amandum, φιλητέος Amandus, φιλητέα Amanda, φιλητέον Amandum; ſic noſtri à participiali in Dum, nomina in Dus, da, dum formant: Qua de re uide Priſcianum lib. 8. & 11.

Supina in Vm.

Supina in Vm amant uerba motum ſignificantia. Terent. Phor. Percontatum ibo. Idem Heaut. Abi deambulatum. Liu. 2. ab urb. Coriolanus damnatus abſens in Volſcos exulatum abiit. Ante ſe nullum: poſt ſe ſuorũ uerborum caſus habent. Cæſ. 1. belli Gall. Legatos ad Cæſarem mittunt rogatum auxilium. Terent. Phor. Me ultro accuſatum aduenit. Idem Eun. Nutricem accerſitum it.

Aliquando cultè additur uerbum motus. Plaut. Aul. Coctum ego, non uapulatum dudum conductus ſum. Hor. in Art. Spectatum admiſſi, riſum teneatis amici, Item illa, Do uenum ſeruos, Do nuptum filiam, itemq; cætera, in quib. ineſt lateris motus. Qui enim admittitur ſpectatũ, conducitur coctum, mouetur; atque in cæteris eodem modo. Supina, cum paſſionem ſignificant, nullum post ſe caſum deſiderant, ut Vapulatum, uenum, exulatum; Exceptis ÿs, quæ cum infinito Iri, iunguntur. Cic. Att. 15. Brutum, ut ſcribis, uiſum iri a me puto.

Supina in V.

Supina in V, ferè paſsiuæ ſignificationis ſunt ſine caſu, adhærentq; nominibus adiectiuis. Cic. Att. 7. Quod optimum factu uidebitur, facies. Idem 2. Phil. O rem non modo uiſu fœdam, ſed etiam auditu.

Veteres Grammatici, præcipue Diomedes lib. 1. & Priſc. 8. docent Supina in V etiam ſignificare actionem; cum quibus faciunt nonnulli iuniorum adducentes illud Plauti Menæh. Obſonatu redeo; Item Catonis de Re Ruſt. cap. 5. Primus cu bitu ſurgat, poſtremus cubitum eat. et Statius 1. Ach. Quē tum venatu rediturum in limine primo Opperiens: Mihi veterum ſententia non diſplicet, maximè cum ea ætate quamplurimi extiterint ſcriptores, in quibus fortaſsè multa teſtimonia erant, quorum ſcriptorum noſtra memoria ne nomina quidem extant.

Participia.

Participia eoſdem caſus habent, quos uerba, a quibus proficiſcuntur. Pueri uictoriā repor taturi magnis prę mijs a gymnaſiarcha afficiēdi nō delectantur duodecim ſcruporum ludo. Liu. 1. ab urb. Ancus ingenti præda po titus Romā redit. Cic. in Piſ. Abiectum, contemptū, deſpectū à cæteris, à te ipſo deſpera tum, & relictum, adulantem oēs uidere te uolui, uidi. Cic. Ep. 1. Totus eſt nunc ab ijs, à quibus

à quibus tuendus fuerat, derelictus.

Participia, quod ad ſignificationem attinet, ſua uerba imitantur, Quæ ab actiuis, & neutris naſcuntur, actionem ſignificant (actionis uocabulum nunc paulo fuſius accipio) ut docens, docturus, ſeruiens, ſeruiturus, dormiens, dormiturus. A paſſiuis paſſionem, ut doctus, docendus, uapulãs, uapulaturus. A communibus præſentis, & futuri in rus actionem, ut complectens, complexurus: in Dus paſſionem, ut complectendus. Præteriti utrunq;, ut complexus. E à Deponentibus futuri in Dus, paſſionẽ, ut ſequendus: Cætera actionem, ut ſequẽs, ſequuturus, ſequutus. Cœnatus, pranſus, auſus, gauiſus, fiſus, ſolitus, argutus, cautus, circumſpectus, conſideratus, contentus, diſertus, falſus, fluxus, profuſus, ſcitus, tacitus, tutus, uoce quidem paſſiua imitantur, ſignificationem uero actiua.

Appendix.

Participia paſſiua præteriti, & futuri temporis quæ dicuntur, maximè cum fiunt nomina, etiam datiuo gaudent. Cic. de Sen. ſperare uideor Scipionis amicitiam, & Lælii notam poſteritati fore. Ter. And. Reſtat Chremes, qui mihi exorandus eſt.

Huius generis ſunt cognitus, perſpectus, exploratus, compertus, dilectus, probatus, acceptus, ſpectatus, deſpectus, contemptus, neglectus, & compoſita, ut incognitus, inauditus, inuiſus, & cætera. Cic. Bruto. Auditus eſt nobis Læliæ Caij filiæ ſæpe ſermo. Oratores tamen, quantum memini obſeruaſſe, frequentius tribuunt participijs præteriti temporis ablatiuũ, quã datiuum, niſi tranſeant in nomina. Cic. Pro Mil. Diu uexati a perditiſsimis ciuibus aliquando per uos, ac ueſtram fidẽ, uirtutem, ſapientiamque recreemur. Quin. lib. 2. cap. 3. Quadere

de re memini narraſſe mihi Lulium ſecundum illum æqualem meum, atque à me, ut notum eſt familiariter amatum. Multa inuenies apud Ciceronem huius generis.

II. Appendix.

Exoſus, peroſus, pertæſus accuſatiuum petũt. Cur. lib. 8. Perſarum te ueſtis, & diſciplina delectat, patrios mores exoſus es? Liu. 3. ab urb. Plebs conſulum nomen haud ſecus, quàm regnũ peroſa erat. Suet. in Cæſ. Quaſi pertæſus ignauiam ſuam, quòd nihil dum à ſe memorabile actum eſſet.

Odi olim uidetur habuiße etiam oſus ſum, ut prandi, et prãſus ſum: unde Plaut. in Amphytr. Inimicos oſa ſum ſemper obtueri, &c. Gelli. lib. 4. cap. 8. Hunc Fabricius non probabat, neque amico utebatur: oſusque eum morum cauſſa fuit. Item compoſita peroſus, exoſus. Suet. in Aug. cap. 21. in ep. Aug. ad Tiberium. Deos obſecro, ut te nobis conſeruent, & ualere nunc, & ſemper patiantur, ſi non populum Romanum peroſi ſunt. Gell. tamen lib. 2. cap. 18. exoſus iunxit cum datiuo pro inuiſus. Eius epicteti etiam de ſe ſcripti duo uerſus feruntur, ex quibus latenter intelligas non omnes modo dijs exoſos eſſe. Pertæſus eundem caſum habet. Suet. in Tib. cap. 66. Tac. lib. 15. cum patrio caſu iunxit. De Epichari fœmina. Ac poſtremo lentitudinis eorum pertæſa, & in Campania agens & cæt. Admittunt participia præteriti temporis accuſatiuum more Græcorum, ut Redimitus tẽpora Lauro. Suet. in Aug. Dextrum genu lapide ictus. Liu. 1. Bel. Pun. Fœmur tragulæ grauiter ictus, ſed de his in figurata conſtructione.

Parti-

Participia facta nomina.

Participia in ans,ens,interrogādi caſu gaudēt, cum fiunt nomina. Ter. Phor. Herus libera lis eſt,& fugitans litium. Cic. Att. 9. Boni ciues amantes patrię. Sal. Cat. Corpus patiens inædiæ,uigiliæ, algoris,ſupra quam cuiquā credibile eſt. Cic. Ad Q. Fra. lib. 1. Fert grauiter homo,& mei amantisſimus,& ſuæ dignitatis retinens ſe apud te neque amicitia, neque iure ualuiſſe. Nonnulla etiam prēteriti tēporis,ut conſultus, doctus. Cic. 9. Phil. Neque enim ille magis iuris conſultus,quā iuſtitię fuit. Hor. 3. Car. Ode 8. Docte Sermonis utriuſq. linguæ. Sal. Cat. Alieni appetēs, profuſus ſui.

Participia in ans,ens,cum uim ſuam retinent,caſus uerborum,unde fiunt,poſtulant. Cic. ad Att. ep. 6. Homo ſemper amans te. Ad eundem ep. 16. Vt me hercle paucos æque obſeruantes, atque amantes me exiſtimem. Cum uero in naturam nominum tranſeunt, partium caſum exigunt. Cic. pro Rab. Poſth Studioſus,amans, obſeruans ſui. Huius clasſis ſunt negligens amicorum,efficiens utilitatis,fugiens laboris, ſitiens uirtutis,pecuniæ, ferens laboris. Sciens regionum,latinæ linguæ,potens ſui,itemque cætera eiuſdem generis. Cic. pro Quin. Eques Romanus locuples ſui negotij bene gerens. Idem pro Pla. Deinde ſitientem me uirtutis tuæ deſeruiſti,ac dereliquiſti Cæſ. 1. Bel Ciu. Nemo erat adeò tardus, aut fugiens laboris,quin etcæt. Tacit. lib. 21. Corpora hominum ſalubria, & ferentia laborum. Sen. de ui. bea. Et illorum, & ſui potēs ſit. Val. Ma. lib. 5. cap. 2. Potentes conſilij. Huc accedūt,quæ

parti-

participij ſpeciem præſeferunt, inſolens, impotens, intolerans, impatiens. Cic. Att. ep. 2. Itaque amicus ille noſter inſolens in famiæ. Liu. lib. 9. Pun. Pleninius impotens iræ. Cur. *lib.* 8. *Impotens animi.* Liu. 7. *Bel.* Pun. *Intolerantiſſima laboris corpora. Plin. lib. 10. cap. 62. Vipera ſingulos diebus ſingulis parit uiginti ferè numero; itaque cæteræ tarditatis impatiētes perrumpunt latera occiſa parente. Pauciora ſunt præteriti temporis huius ordinis, quæ oratoribus ſint uſitata, de quibus ferè egimus, cũ de nominibus ſcientiæ, inſciētiæ, copiæ, et inopiæ, diximus. Nam illa ſcitus uadorum, uictus, erectus, falſus animi poetica ſunt. Eruditus cum genitiuo nondum legi apud idoneos, ſed cum ablatiuo, quem caſum à ſuo uerbo accepit. Cic. 2. de Diu. L. quidem Tarutius Firmanus familiaris noſter, in primis Chaldaicis litteris eruditus. Idem in Bru. Decius Brutus erat cum litteris latinis, tum etiam græcis, ut tēporibus illis, eruditus. Doctus litteris latinis, græcis eleganter dicitur. Idem in eodem. Non tam in dicendo admirabiles, quam docti & græcis litteris, & latinis. Peritus, quod quidem à Perio priſco uerbo deducunt, frequentiſſimè cum genitiuo iungitur. Idem in eodem.* L. *Cælius iuris ualde peritus. Idem tamen pro Cluentio ablatiuo uſus eſt. Quis P.* Octa*uio ingenio prudentior, iure peritior? apud eundē, et Cæſ. Vſu peritus. Hæc tria interim præpoſitionem* Ad *cũ accuſatiuo ad mittunt.* Cic. *ad Q. Fra. li.* 1. *Sic uero fallaces ſunt permulti, & leues, & diuturna ſeruitute ad nimiam aßentationem eruditi. Ter. Hecyr. In eodem mihi uidentur omnes ludo doctæ ad malitiam. Cic. de Orat. Iuriſconſultus, qui legum, & cõſuetudinis ad reſpondendum, & cauendum peritus ſit. Genitiuũ itidem petunt indoctus, imperitus, inexpertus, inſuetus, quæ ex participijs ſunt compoſita.* Liu. *lib.* 4. *Bel.* Pun. *Seruitutis, indignitatiſque homines expertos aduerſus notum malum irritatos eſſe. Et* 10 *Bell. Mac. Expertos inter fratres certaminum. Cic. Att. lib. 2. Tam inſuetus contumeliæ. Cæſ. lib. 7. Bell. Gal. Inſuetus laboris.*

Appen-

Appendix.

Participia præſentis,præteritiq;temporis, cũ nominum naturam induunt, more eorum comparãtur.Cic.ep.2.A me nullum tempus prætermittitur de tuis rebus & agendi , & cogitandi: utorque ad omnia Quincto Selicio, quo neque prudentiorem quenquam ex tuis,neque fide máiore eſſe iudico,neque amantiorem tui.Idem.ep.16.Cum commode,& per ualetudinem, & per anni tempus nauigare poteris, ad nos amantisſimos tui ueni.Idem.Nihil illo regno ſpoliatius,nihil rege egentius.Idem Ver.5.Hæc tu omnium mortalium profligatisſime, ac perditisſime, cum ſcires,cum tanto periculo tuo fieri, paterere,atque concederes?

Non omnia participia maximè præteriti temporis comparãtur,nam amatior,amatisſimus,auditior ,auditiſſimus,& multa alia inaudita ſunt. Quibus igitur utendum ſit,asſidua,ac diligens uterum lectio te docebit. Cic.pro Deio. Quis conſideratior illo? quis tector? quis prudentior? Cic.in Piſ. Quis te miſerior? quis te damnatior? ſic apud eundem commendatior, commendatiſſimus,iratior,iratisſimus.

II. Appendix.

Participiis futuri tẽporis addito uerbo ſubſtantiuo elegãter utimur pro debere, uel oporte

re,

re, ſum expectaturus fratrem. Ter. Phor. Expectandus eſt mihi frater. Eram habiturus heri orationem. Habenda mihi erat heri oratio. Cic. pro Font. Orandus erit nobis amicus meus Pletorius, ut ſuos nouos clientes à bello faciendo deterreat.

Vtrunqne participium non ſolum præſens, & præteritum, ſed etiam futurum verbi admittit. Auct. ad Her. li. 3. Si utrũque poterimus oſtendere, utrunque pollicebimur nos in dicendo demonſtraturos eſſe: ſin alterum demonſtraturi erimus, ſimpliciter, quod dicturi ſumus, oſtendemus. Cic. pro Fon. Ita uero, ſi illi bellum facere conabuntur, excitandus nobis erit ab inferis C. Marius, qui Induci amaro iſti minaci, atque arroganti par in belligerando eſſe poſſit. Interdum utuntur auctores debendi uerbo. Auct. ad Her. lib. 4. Primum dicemus, quibus in generibus ſemper omnis oratoria elocutio debeat eſſe: deinde oſtendemus, quas res ſemper habere debeat. Idẽ ibi. lib. 3. multis locis docet participiale in dus infinito paſſiuo, & uerbo oportere poſſe explicari. Iuſtitiæ partibus, inquit, utemur. Si oſtendemus benè merentibus gratiam referri conueni re. Si demonſtrabimus ulciſci malè meritos oportere. Si fidem magnopere cenſebimus conſeruandam. Si leges, & more ciuitatis egregiè dicemus ſeruari oportere. Si ſocietates, atque amicitias ſtudioſè dicemus coli conuenire. Si hoſpitia, clientelas cognationes, affinitates caſtè colendas eſſe dicemus. Vides id, quod ſupra diximus hæc participialia debitum, officium, neceſſitatem, denique conuenire, oportere potius ſignificare quã futurum tempus.

CONSTRVCTIO TRANSITIVA PRONOMINIS.

Genitiuus poſt demonſtratiua.

PRonomina demonſtratiua, cum ſubſtantiuè ponuntur, patrium caſum admittunt. Cicero Epiſt. 2. Hoc ad te litterarum dedi. Idē 2. de Orat. Quoniam id temporis eſt, ſurgendum cenſeo. Idem. Res est eodem loci, quo reliquiſti.

Diſtulimus Pronominum ſyntaxim in hunc locum, tū quia ſine aliarum partium cognitione non facilè percipitur: tū præcipue propter reciproci obſcuritatem. Huc ſpectant hoc commodi, noui, noctis, temporis, libertatis, Cic. Att. ep. 2. Tantum uide ne hoc temporis Terentiæ obeſſe aliquid poſſit. Idem. Id ætatis, ſolitudinis, uirium. Idem Thoranio lib. 6. Ita uiximus, & iam id ætatis ſumus, Tac. lib. 3. Id. repente ſolitudinis erat. Idem. lib. 13 Nec id nobis uirium erat Idem in eodem. Nec bonis artibus idem uirium erat. Eodem loci res eſt, Hic eodem non eſt aduerbium; cum iungatur cum uerbo quietis. eſt. Si dicas, eodem loci profectus eſt, aduerbium erit. Ter. Heaut. Ego iſtuc ætatis.

Appendix.

Pronomē idē cū datiuo apud poetas reperitur Hor. in Ar. Inuitū, q ſeruat, idē facit occidēti.

quon-

quondam iidem erant, qui Academici. Ex eodem in Oratore. Numeri oratorii iidem ſunt, qui poetici. Idem. 2. de Nat. Dianam & Lunam eandem eſſe putant.

Lucretius lib. 3. quorum unus Homerus ſceptra potitus, eadem alijs ſopitus quiete est. Video multos ita loqui, Peripatetici quondam ijdem fuerunt cum Academicis; Numeri oratorij ijdem ſunt cum Poeticis. Velim potius, dum ueterum exempla deſidero, cum Cicerone loqui, quemadmodum iam diximus. Ponam integrum exemplum in Oratore. Sit igitur hoc cognitum, in ſolutis etiam uerbis ineſſe numeros, eoſdéque eſſe oratorios, qui ſunt poetici. Idem 2. de Fin. Num propterea idem uoluptas eſt, quod, ut ita dicam indolentia?

Genitiuus poſt poſſesſiua.

Poſſeſſiua meus, tuus, ſuus, noſter, ueſter, loco genitiuorum mis, tis, ſis, noſtrum, ueſtrum, poſita, genitiuum poſtulāt. Cic. Epi. 15. Moleſtè ferò me conſulem tuum ſtudium adoleſcētis perſpexiſſe, te meum, cū id ętatis ſim, perſpicere non poſſe. Idem 2. Phil. Tum hominis ſimplicis pectus uidimus. Idem Att. 2. Non debes mirari non poſſe me tanto dolori reſiſtere, ſolius enim meum peccatum corrigi non poteſt. Hor. 1. Ser. Satyr. 4. Cum mea nemo ſcripta legat uulgo recitare timentis.

Ex allatis exemplis intelligimus poſſesſiua genitiuū admi-*xere nominis: tum ſubſtantiui, tum adiectiui, tum etiam par*-

tibus

ticipii. Verum quo res apertior fiat, addã plura. Cic. 5. *Ver.* Quæro, *ſi ipſe excogitare non poterat, quemadmodum quam plurimo uenderet, ne tua quidem recentia proximi prætoris ueſtigia perſequi poterat, ut tuis præclaris abs te principe inuentis, excogitatis, edictis, atque inſtitutis uterentur.* Ca. Ciceroni. *Epi.* 15. *Quod & Reſpub. me, & noſtra amicitia hortatur, libenter facio, ut uirtutem tuam, innocentiam, diligẽtiam, cognitam in maximis periculis domi togati, armati foris, pari induſtria adminiſtrare gaudeam. Plin. lib.* 9. *ad* Mamilian um. *Quereris de turba Caſtrenſium negotiorum, & tanquam ſummo otio perfruare luſus, & ineptias noſtras legis, amas, flagitas, meq; ad ſimilia condenda nõ mediocriter incitas. Incipio ex hoc genere ſtudiorum non ſolum oblectationem, uerum etiam gloriam petere poſt iudicium tuum uiri erudititiſſimi, grauiſſimi, ac ſuper iſta omnia ueriſſimi. Non dixit* Pli. *poſt iudicium tuum, qui es uir eruditiſſimus. Neque* Cato *uir tutem tuam, cum eſſes domi togatus, nam togatus nomen eſt, ut palliatus. Neque* Cicero *tua ueſtigia, qui proximus prætor fuiſti Neque pectus tuum, qui es homo ſimplex. Neque ſtudium tuum, qui es adoleſcens, ut* Laurẽtius *docet.* Quod *ſi* Laurentius *uni Plinio li. 3. cap. 93. tantum tribuit, ut credat, lati ne dici memoriter tenere, ſi recte ſcriptum eſt apud eundem Pliniũ Nos uerebimur hoc modo loqui cum* Plinio, *Catone, &* Cicerone? Quorſum *hæc? ut intelligamus poſſeſſiua non ſolũ iungi cum genitiuis unius, ſolius, ipſius, duorum, trium, paucorum, cuiuſque. Sed etiam cum aliis, Horum exempla accipe.* Cic. *in Piſ. ſine ulla dubitatione iuraui Rempub. atque hanc urbem mea unius opera eſſe ſaluam. Idem pro* Mur. *Ex tuo ipſius animo coniecturam cœperis. Bithynicus Ciceroni lib. 6. Itaque contentus ero noſtra ipſorum amicitia. Liu.* 8. *ab urbe* Vis *ne igitur dum dies iſta uenit, quæ magno conatu exercitus moueatis, interea tu ipſe congredi mecum, ut noſtro duorũ iam hinc euentu cernatur quantum eques Latinus Romano præſtet? Idem lib. 7. Tum eximia corporis magnitudine in uacuũ põtẽ gallus proceſſit, & quanta maxima uoce potuit, quẽ nunc (inquit) Roma fortiſſimum uirum habet, procedat age*

dum ad pugnam, ut noſter duorum euentus oſtendat utra gẽs bello ſit melior. Bru. Cic. in lib. Ep ad Brutum. Bibulum noli dimittere ex ſinu tuo, tantum iã uirum, ex quanto mihi crede poteſt euadere, qui ueſtris paucorũ reſpondeat laudibus. Suus etiam genitiuum cuiusque admittit. Idem 2. Off Id maxime decet, quod eſt cuiuſque ſuum maxime Idem 5. de Fin. Quoniam ſua cuiuſque animantis natura eſt, neceſſe eſt quoque finem omnium hunc eſſe, ut natura expleatur. Laurentius etiam genitiuum omnium addit, quem non dum cum poſſesſiuis legi, ſed cum primitiuis, nam illud Cice. 3. de Orat. Voluntati ueſtræ omnium parui, in omnibus libris legitur, uoluntati ueſtrum omnium parui. Sic Cic. in Cat. 2. Ad omnium ueſtrum uitam pertinet, non dixit ueſtram. Idem de Procon. Ac primum illud tempus familiaritatis, ac conſuetudinis, quæ mihi cum illo, quæ C. Varroni consobrino noſtro ab omnium noſtrum adoleſcentia fuit, prætermitto. Quod ad genitiuum participiorum attinet, cum oratores ferè in uerbum cum relatiuo qui, quæ, quod, mutant. Cic. Ep. 14. Sed omnia ſunt mea culpa commiſſa, qui ab ÿs me amari putabam, qui inuidebant. Nam mea culpa putantis durius erat, Quod idem ſæpe faciunt poetæ. Ouid. Nunc mea ſcripta legis, qui ſum ſummotus ad Iſtrum. Ter. And.

Cum id mihi placebat, tùm uno ore omnes omnia
Bona dicere, & laudare fortunas meas,
Qui gnatum haberem tali ingenio præditum.

Diximus meus, tuus, ſuus, cum huc ſpectant, poni pro genitiuis mis, tis, ſis. ut ſtudium tuum adoleſcentis, pro tis adoleſcentis: meum ſolius peccatum, pro mis. Nam pronomina mei, tui, ſui, ut non nullis grammaticis placet, priscis illis ſeculis, geminos genitiuos habuerunt Mis, Tis, Sis, qui actionem, ſiue poſſeſſionem ſignificabant, in quorum locum ſucceſſerunt poſſeſſiua meus, tuus, ſuus; mei uero, tui, ſui, pasſionem. Item numero multitudinis noſtrum, ueſtrum, qui actionem, ſeu poſſeſſionem ſignificabant, pro quibus multis locis utimur deriuatiuis Noſter, Veſter: Noſtri uero, & Veſtri paſſionem. Genitiuus ſui pluralis numeri una tantum terminatione fuit

contentus, qui paſſionem ſignificat, cuius locus utimur deriuatiuo ſuus, cum actio, ſeu poſſeſſio ſignificatur, ut uiri ſapientes non fidunt ſuæ ipſorum prudentiæ. Gigantes ſuis ipſorum uiribus freti immania facinora commiſerunt. Non ſui ipſorum prudentiæ, uiribus. Hæc illi. Dicam etiam ego, ſi tibi moleſtum non eſt, quod ſentio. Mis, Tis, Sis, dandi, uel auferendi caſus ſuſpicor fuiſſe apud priſcos pro meis, tuis, ſuis, duabus uocalibus in una coeuntibus, quemadmodum ſas pro suas. Ennius apud Feſtum. Virgines nam ſibi quiſque Romanus habet ſas. Idem. Poſtquam lumina ſis oculis bonus Ancus reliquit. ſas inquit Feſtus pro ſuas, & ſis pro ſuis. Si Donatus, Seruius, Priſcianus, qui nobis genitiuos Mis, Tis, reliquerunt, legiſſent hunc locũ Ennii dixiſſent proculdubio etiam genitiuum ſis fuiſſe apud ueteres, quod Priſcianus negat lib. 13. his uerbis. Sui, quod debuit ſecundum analogiam eſſe ſui, uel ſis, dubitationis cauſſa, ne uerbum eſſe putaretur, recuſauerunt proferre. Donatus, Seruius cum declinant pronomina, mei, uel mis, tui, uel tis, ſolent dicere nullam de ſis facientes mẽtionem. Diomedes Grammaticorum (ut creditur) coryphæus mis, tis, ſis, prorſus omiſit, neque apud Varronem, Gellium, aut alium ex ueteribus, quod meminerim, de his genitiuis ulla ſit mentio. Illud Plauti Pæn. Da diem hunc ſoſpitem quæſo rebus mis agundis, in libris correctiſſimis meis legitur. Illud Ennii, quod affert Priſcianus. Ingens cura mis cum, concordibus æquiparare? Laurentius, ingens cura mis eſt concordibus æquiparare, credo legendum eſſe ingens cura meis eſt concordibus æquiparare: ſic enim conſtat uerſus ex trita littera S. Deinde uocali præcedenti eliſa more priſco ſic, ingens cura me eſt cõcordibus æqui parare. Ne longior ſim Genitiui, Mei, Tui, Sui, apud uetuſtiſſimos tum paſſionem, tum actionem ſignificabant, loquebantur enim more Græcorum, Pater mei, tui, ſui, pro meus, tuus, ſuus, quæ non dũ inuenta erant, quibus inuentis exoleuit illa priſca locutio pater mei, labor mei, ĩ cuius locũ ſucceſſit hæc, pater meus, labor meus, sed de hac re paulo poſt accuratius. Quod ad genitiuos multitudinis attinet, ſuſpicor priſcos illos mortales primo noſtrorũ, ueſtrorũ dixiſſe, nã hic exitus

eſt omnium ſecundæ inflexionis. Plaut. Moſt *. Verum illuc eſſe maxima pars ueſtrorum intelligit, quibus anus domi sūt uxores, quæ nos dote meruerunt. Veſtrorum pro ueſtrum poſitum eſt, ut Apollinaris docet apud Gellium lib. 2. cap. 5. Deinde conciſa dictione arbitror feciſſe noſtrum, ueſtrum, unde quidam nota circunflexi toni ultimas inſigniunt, quibus ueteres paſſiuè, actiuè, ac poſſeſſiuè uſi ſunt, unde Gracchus miſereri ueſtrum dixit. Et quadrigarius Cai* Mari *ecquando te noſtrum, & Reipub. miſerebitur? Quæ ibidem apud Gellium inuenies. Poſtremo ab illis facti ſunt genitiui Noſtri, Veſtri, ſed inuentis deriuatiuis noſter, ueſter credo placuiſſe eruditiori ſeculo, ut noſtri, & ueſtri in frequenti eſſent uſu, noſtrum, & ueſtrum cum certis tantum dictionibus iungerētur, de quibus mox dicemus. Diomedes antiquitatis, ſcriptorumq; ueterū benè peritus inflectendis pronominibus genitiuos noſtrum, ueſtrum poſuit, non noſtri, ueſtri, fortaſſe ut doceret hunc proprium eſſe genitiuum, id quod Appollinaris etiā credidit adeo, ut affirmarit dicendum eſſe miſerere noſtrum, non noſtri. qua tamen in re ei ſeculum eruditius refragatur. Cap. in libello de Orthographia, noſtri inquit, noſtrorum, noſtrum uenit à Nos, Veſtri ueſtrorum, ueſtrum à Vos.*

Genitiui Mei, Tui, Sui, Noſtri, Veſtri.

Verba participia, & nomina adiectiua, quæ patrium caſum poſtulant, genitiuis mei, tui, ſui; noſtri, ueſtri gaudent. Cic. Att. 3. Te oro ut quibus in rebus mei tui indigebunt, noſtris miſeriis ne deſis. Idem pro Rab. Poſth. Equitem Romanum ueterem amicum ſuum ſtudioſum, amantem, obſeruantem sui labētem excepit. Idem 4. Cati. Habetis ducem memorem ueſtri, oblitum ſui. Cæſ. ad Cice.

9.ad Att. Nihil enim malo, quàm & me mei ſimilem eſſe, & illos ſui.

Nomine uerborum intelliguntur etiam gerundia, & ſupina, ſi quando eorum uſus inciderit, ut non eſt tempus obliuiſcendi ueſtri, noſtri, non ueſtrum, noſtrum. Cum genitiuis mei, tui, ſui, noſtri, ueſtri copulari poſſunt participia ut, non ſum oblitus tui abſentis. Plancus Cic. *Epiſt.*10.*Facultas optabilis tui præſentis ſi mihi eſſet, nunquam à tuis conſiliis diſcreparem. Cic. Ep.*1. *Cognoſcent omnes tui præſentes tui abſentis amorem. Item cum gerundiis, ut uocant, adiectiuis, ut ignoſce auia non fuit mihi copia uidendæ tui. Cic. Epiſt.*2. *Hoc quicquid attigi, non feci inflammandi tui cauſa, ſed teſtificandi amoris mei. Cum nominibus tàm* Subſtantiuis, *quã Adiectiuis negat Laurentius poſſe hos genitiuos iungi exceptis his, unius, ſolius, ipſius, ut, tui unius non miſereris? Vnus quiſque ſui ipſius curam gerit, Aſſert idem locum* Ter. Heaut. *Hem tot mei ſolius ſoliciti ſunt cauſſa? Vbi in omnibus libris, quos quidem uiderim, mea ſolius legitur.* Certe *non uideo cur non dicatur benè latinè pudet me tui hominis uaniſſimi. Non te miſeret mei miſeri, & infelicis? Sic. Teren. Heaut. Atq; inopis nunc te miſereſcat mei. Quod ſi pronomen ambiguam orationem efficiat, mutetur loquendi ratio, qualis eſſet.* Mi*ſerere mei famuli inopis, peto a te ut mihi miſerrimo famulo ſubuenias. Sed in hoc loquendi genere fere omittantur hæc pronomina ſic, here miſerere famuli, pater memineris filii, non te miſeret huius calamitoſi exulis?*

Exceptio.

Intereſt tamen, & Refert ablatiuos mea, tua, ſua, noſtra, ueſtra ſibi uendicarunt, quibus ablatiuis addi poſſunt genitiui Vnius, ſolius ipſius, cæteriq. qui poſſeſſiuis adduntur, ut,

mea unius intereſt, tua ſolius refert, noſtra ipſorum intereſt uitia extirpare. Tua Rempublicam adminiſtrantis intereſt ſemper ui gi lare.

Hic nulla ueterum occurrunt teſtimonia: dicemus etiam ueſtra paucorum intereſt ciues conſeruare, quia ueſtris paucorum laudibus legimus apud Brutū. At ueſtra, ſeu noſtra omnium intereſt bene uiuere, tum dicam, cum apud idoneos auctores legere genitiuum omnium poſſeſſiuis iunctum. Interim dicam, intereſt omnium noſtrum rectè uiuere. Refert omnium ueſtrum ante actæ uitæ rationem reddere. In qua locutione genitiuus omnium à uerbis refert, intereſt, regitur, at genitiui noſtrum, ueſtrum, à nomine omnis, quod partitiuū eſt. Liu.2. *Bel.*Mac. *Macedonum ferè omnibus, ut maneret, perſuaſit. Plin. lib.11.cap.37. Piſcium omnibus ſerrati dentes. Qui uero intereſt noſtra omnium dixerunt, ſequuti sūt* Laurentium, *qui apud Cic. 3. de* Orat. *ut ſupra diximus legit. Voluntati ueſtræ omnium parui, cum in omnibus libris ſcriptum ſit, Voluntati ueſtrum omnium parui. Quo pacto frequentiſſime loquitur* Cicero, *ut mox dicemus. Quoniam paulo ante planum factum eſt pronomina poſſeſſiua, tum ſubſtantiui, tum adiectiui nominis genitiuos admittere, ſtudium tuum adoleſcentis, pectus tuum hominis ſimplicis. Quid igitur cauſæ eſt, cur timeamus dicere intereſt tua prætoris prouinciam à piratis defendere? Refert mea conſulis Rempub.* Saluam, *& incolumem ſeruare. Si tamen oratio durior uidetur, qualis maxime eſt, cum propria adduntur, ut intereſt mea Antonii diſcipulos in officio continere, uel omittantur propria, ut fecit Val. Max. lib. 6. cap. 2. de Theodoro philoſopho loquens. Mea quidem nihil intereſt humi ne, an ſublime putreſcam.* Aut *omittatur pronomen ipſum, quod fecit Cic. 1. Tuſc. Theodori quidem nihil intereſt humi ne, an ſublime putreſcat: ubi de ſe loquitur ipſo Theodorus. Deniq; ſi dicas. Intereſt tua Cæſaris uictis ignoſcere, grammaticè quidem, & more græcorum loqueris, unde eſt illud D. Pauli*

li, ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλε, ſalutatio mea manu Pauli. Neque hoc ſolum è græco ſumptum eſt, ut Laurentius ſignificat, ſed ea, quæ ſupra ex Cic. Catil. Plin. & cæteris attulimus. Lege Budæi Com. Linguæ Græcæ, inuenies noſtros ab eis fuiſſe mutuatos hoc genus loquendi. Sed vt ad rem redeam, elegantius dices, tua ò Cæſar intereſt uictis ignoſcere. Si ad grammaticorum normam nobis loquendum eſt, non ponuntur ablatiui mea, tua, ſua, noſtra, ueſtra, pro genitiuis mei, tui, sui, noſtri, ueſtri; vt qui paſſionem ſignificent, ſed pro mis, tis, ſis, noſtrum, veſtrum. Nam cum dico, Intereſt mea Rempub. gubernare, mea actionem ſignificat. Sed de his fortaſſe plus nimio.

II. Exceptio.

Nomina numeralia, partitiua, comparatiua, & Superlatiua genitiuos noſtrum, ueſtrum exigunt. Liu. 1. ab urbe. Imperium ſummũ Romæ habebit, qui ueſtrum primus ò iuuenes oſculum matri tulerit. Cur. lib. 8. Nolo ſingulos ueſtrum excitare. Cic. ad Q. Fra. li. 2. Domus utriusque noſtrum ædificatur egregiè. Idem contra Rul. 2. Omnibus uobis, aut maiori ueſtrum parti. Maximus natu ueſtrum.

Si nominibus, uerbis, participiisq; quæ genitiuos noſtri, & veſtri ante admittebant, addantur numeralia, partitiua, comparatiua, ac ſuperlatiua, noſtri, veſtri, in noſtrum, veſtrũ migrabũt. Recte dicitur ſum memor veſtri, adde ſingulorum, vtriuſque, omnium, paucorum, multorum, neceſſariò dices, ſum memor ueſtrum ſingulorum, utriuſque, omnium, paucorum, multorum, quia hæc, cum ſint numeralia, aut par

titiua genitiuos noſtrum, ueſtrum, non noſtri, ueſtri poſtulant. Nam cum dicimus ſum memor ueſtrum utriuſque, genitiuus utriuſque a nomine memor regitur, at genitiuus pronominis ueſtrum a partitiuo uterque. Vt enim dicimus, uterque ueſtrũ eſt doctus, ſum præceptor utriuſq; ueſtrum, utrique ueſtrum ſum gratus, utrunque ueſtrum doceo, in quibus uestrum ſemper regitur a partitiuo, ſic etiam dicimus ſum memor ueſtrũ utriuſque. Sic miſereor ueſtrum trium ego ueſtrum ſingulorum, oblitus eſt noſtrum paucorum. Indigeo ueſtrum omniũ, intereſt nostrum omnium te beneualere. Sic ſolet Cicero geni tiuo omnium adiungere Noſtrum, ueſtrum, contra Rullum 2. Tunc contra hanc Romam communem patriam omnium noſtrum illa altera Roma quæreretur. Idem in Catil. 4. Video patres conſcripti in me omnium uestrum ora, atque oculos conιectos eſſe. Idem ad Att ij. Vt iam omnium iudicio conſtitutum eſſet omnium vestrum bona prædam eſſe illius victoriæ. Idem ep 15. Tum ipſius cauſſa gaudeo, tum me hercule etiam omnium nostrum. Idem 1. de Orat. Vel quia est patria parens omnium noſtrum.

Pronomina poſt ſubſtantiua.

Poſſeſſiua meus, tuus, ſuus, noſter, ueſter cohærent cum ſubſtantiuis genere, numero, caſu, cum poſſeſſio uel actio ſignificatur, ut liber meus, ager tuus, ſtudium nostrum, labor ueſter.

Græci cum poſſeſſio vel actio ſignificatur, fermè utuntur genitiuis promitiuorũ πατὴρ μου pater mei, pro πατὴρ ἐμός pater meus πατὴρ ἡμῶν pater nostrum, uel nostri, pro πάτερ ἡμέτερε pater noster. Latini contra poſſeſſiuis utuntur, cum actio, vel poſſeſſio ſignificatur, pater meus non mei, pater noſter non nostrum, aut nostri. Priſci, tamen Romani, antequam inuenta eſſent deriuatiua uidentur fuiſſe uſi geniti uis primitiuorum Græcorum more, cuius rei extant nõ obſcu-

ræ

ra ueſtigia. Plaut. Pſeud.

Si ex te tacente fieri poſſem ego certior here,
Quæ miſeriæ te tàm miſere macerent,
Duorum labori ego hominum parſiſſem lubens
Mei rogandi, & tui reſpondendi mihi.

Mei *inquit Appollinaris apud Gel. lib 20. cap. 5. non dixit* Plautus *ab eo quod meus, ſed ab eo quod eſt ego. Itaque inquit idem, ſi dicere uelis patrem mei pro patrem meum, quo Græci modo* τὸν πατέρα μου *dicunt, inuſitatè quidem, ſed rectè profectò, eaque ratione dices, qua Plautus dixit labori mei, pro labore meo: hæc ille. Cic. ad Att. li. ij.* Quinctus *miſit filium non ſolum ſui deprecatorem, ſed etiam accuſatorem mei. Idem Ep. 1. Is. hac regia cauſſa excepta cæteris in rebus ſe acerrimum tui defenſorem fore oſtendit. Idem Ep. 2. Eam rem unius tui ſtudio me aſſequi poſſe confido. Budæus illud* Cic. *in Vat. Ciuitatis ſalutẽ cũ mea unius ſalute eſſe cõiũctã, ſic legit, Ciuitatis ſalutem cũ unius mei ſalute eſſe coniunctã: ubi inquit, ſi enim mea ſcripſiſſet, legeretur mea unius, non unius mea,* Quo *loco ſignificat Budæus utendũ nobis eſſe genitiuis mei, tui, ſui, cum præcedunt nomina unius, ſolius. Vt unius mei opera ſeruata eſt Reſpub. ſolius tui ſtudio maximos honores adeptus ſum.* V*nius ſui opera iurauit Cicero Rẽpub. Eſſe ſaluam. Contra, ſi nomina ſequantur, poſſeſſiuis utendum eſſe, ut mea unius opera ſeruata eſt Reſpub. Tuo ſolius ſtudio maximos honores adeptus ſum Sua unius opera iurauit Cicero Rempub. eſſe liberatam.* Liu. 2. *ab urbe. Gratæ in uulgus leges fuere, quas cum ſolus pertuliſſet, ut ſua unius in his gratia eſſet, tum deinde comitia collegæ ſubrogando habuit. Idem lib 6. Bel* Mac. Cen*ſuerunt ergo quos ludos inconſulto ſenatu ex ſua unius ſententia uouiſſet, eos uel de manubijs, ſi quam pecuniam ad id reſeruaſſet, uel ſua ipſe impenſa faceret. Hæc duo Liuij loca iccirco attuli, quod quidam uir alioqui doctus exiſtimauit ſemper ſui utendum eſſe præcedente, uel ſequente nomine. Neque id quod modo ex Budæo diximus ſemper eſt uerum, nam Cic. ad Att. Ep. ij. cum nomen præpoſuiſſet pronomini, nihilo minus uſus eſt poſſeſſiuo. Solius*

lius .n. meum peccatum corrigi non poteſt, alia præterea, ut ad rem redeamus, ſunt teſtimonia, ubi primitiua pro deriuatiuis ponuntur. idem. 4. Philip. Frequentia ueſtrum incredibilis, concioque. Quirites tanta, quantam meminiſſe non uideor, & alacritatem mihi ſummam affert Reipub. defendendæ, et ſpem recuperandæ libertatis. Idem pro Plan. Quare noli me ad contentionem ueſtrum reuocare Lateranenſis. Ibidem. Poſſumus eripere orationi contentionem ueſtrum.

Exceptio.

At, ſi ſubſtātiua ſignificent partem aliquam generalem corporis, ſiue animi, cuiuſmodi ſunt pars, dimidium, aliquid, genitiuis primitiuorum utemur. Vt nullam partem mei amiſi, hoc eſt non amiſi manum, pedem, memoriam. Amiſiſti ne quicquam tui? Cic. 5. de Fin. Cui propoſita eſt conſeruatio ſui, neceſſe eſt huic partes quoque ſui cariores eſſe.

Appendix.

Subſtantiua, quibus ambigua eſt ſignificatio, ut caritas, amor, memoria, deſiderium, itemque cętera, ſi poſſesſionem, actionemuè ſignificent, poſſesſiuis adhæreſcunt, ut amor meus, deſiderium meum, quo amo, deſideroque. Sin pasſionem ſignificent, genitiuos mei, tui, ſui, noſtri, ueſtri, flagitant, ut amor mei, deſiderium mei, quo amor, deſideror; Cic. Att. 7. Dionyſium flagrantem deſiderio

tui

tui miſi ad te. Idem Att. 1. Auiam tuam ſcito deſiderio tui mortuam eſſe. Idem Ep. 10. Me impulit tui caritas. Idem ad Q. Fra. Nunc decedens relinque, quæso, quã iucundiſſimam memoriam tui. Aliquando utrunque coniungitur. Idem Att. 13. Nicias te, ut debet amat, uehementerq; tua ſui memoria delectatur. Idem Ep. 12. Grata mihi eſt uehementer memoria noſtri tua.

Non in omnibus, quibus anceps eſt ſignificatio, hoc obſeruatur, nam crimen meum, uulnus meum, iniuria mea, dicitur etiam mihi illata. Item imago mea, tua, ſua, noſtra, ueſtra, nõ ſolum, quæ poſſidetur, ſed etiam, quæ refert, & repræſentat. Plaut. Men. Quid negotii eſt? Tua eſt imago tam conſimilis tibi, quam poteſt. Cic. pro Sex. Ro. Vt effictos mores noſtros in alienis perſonis, expreßamq; imaginem noſtram, uitæ quotidianæ uideremus. Idem. Ep. 5. Nec minus enim est Spartiates Ageſilaus ille perhibendus, qui neq; pictam, neque fictam imaginem ſuam paßus eſt eße. Mart. lib. 2. Et digna ſpeculo fiat imago tua. Præterea cauſa mea, tua, ſua, noſtra. Cic. Ep 15 Abeſſe te mea cauſſa moleſte fero, tua gaudeo. Idem Ep. 16. Non tam mea cauſſa, quam tua doleo te non ualere. Idem Att. 8. Si me uellet ſua, aut Reipub. caußa Luceriam uenire. Sic apud Cic. Frequenter Papinianus caußa mei, Vlpianus ſui dixit, Malim cum Cicerone loqui. Terent. Phor. Nam neque negligentia tua, neque odio feci tui, pro tui. Idem Hea. Facile ſcires deſiderio id fieri tuo. pro tui, Apud Budæũ Com. Linguæ Græcæ plura inuenies huius generis.

Reciproca ſui, ſibi, ſe.

Reciproco ſui, ſibi, ſe utimur, cũ tertia perſona tranſit in ſe ipſam, ut Cæſar recordatur ſui, indulget ſibi, amat ſe, loquitur ſecũ. Ci. 5. de

Fin.

Fin. Eorum eſt hæc querela, qui ſibi cari, ſeſeque diligunt. Idem 1. de Nat. Ipſe ſibi diſplicet.

Reciprocare, ut inquit Varro li. 6. de lin. lat. ab recipere fictum eſt, ſiue à procare, quod poscere quondam ſignificabat. Vnde grammatici reciproca pronomina appellarunt, quòd ad eandem perſonam ſeſe recipiant, unde profecta ſunt, eandemq; repoſcant. Vtimur & sui, ſibi, ſe, cum intercedit obliquus tertiæ perſonæ, ad quem refertur reciprocum. Video hominem cædentem ſe flagris, audio auum tuum non eſſe compotem ſui. Suſpicor Ciceronem iniquo animo tuliſſe contemptum ſui. Cic. in Cat. 4. Habetis ducem memorem ueſtri, oblitum ſui. Cæſar ad Cic. Ep. 9 ad Att. Nihil enim malo, quàm & me mei ſimilem eſſe, & illos sui. Quin. 6. Declam. Tu primo docuiſti filium ſibi non parcere. Reperitur *interdum* Reciprocum *pronomen poſitum pro Demonſtratiuo is, ipſe.* Luc. *lib. 5. quæ mox ſibi proxima uenit in somnis, ſibi pro ei. Cic. 2. Philip. Non enim à te emit, sed prius quam tu ſuum ſibi uenderes ipse poſſedit. Quod Budæus in Com.* Linguæ *Græcæ docet fieri more græcorum.*

Et accedẽte altero uerbo, Marcellus te Cæſar precatur, ut miſerearis ſui, ignoſcas ſibi, ſe in fidem tuam ſuſcipias, ne ſe hoſtem exiſtimes. Cic. in Orat Ne ipſe quidem ſua tanta eloquentia mihi perſuaſiſſet, ut ſe dimitterẽ. Idem pro Sex. Roſ. Nunc ſibi ex animo ſcrupulum, qui ſe dies, nõcteſque ſtimulat, ac pungit, ut euellatis poſtulat. Att. Pompeius à me petierat, ut ſecum, & apud ſe eſſem quotidie.

Vtuntur aliquando ſcriptores accedente altero uerbo demõstratiuis pro reciprocis. Quin. 3. Declam. Neque ignorauit

quæ

quæ manerent eum pericula pro ſe. Idem 1. Qua propter non petit, ut illum miſerum putetis, niſi & innocens fuerit pro ſe.

Reciprocum Suus.

Reciproco Suus utimur, cum tertia perſona tranſit in rem à ſe poſſeſſam, ut Cic. recordatur Tyronis liberti ſui, indulget liberis ſuis, defendit ſuos clientes, ſcripſit hanc epiſtolam manu ſua, Cic. 3. Ver. Aiebat multa ſibi opus eſſe, multa canibus ſuis. Idem 2. de Orat. Si Feræ partus ſuos diligunt, qua nos in liberos noſtros indulgentia eſſe debemus?

Vtimur etiam Suus, cum additur alter obliquus tertiæ perſonæ, ad quem refertur poſſeſſio, ut percusſiſti illũ gladio ſuo. Relinquam legētibus iudicium ſuum, uidi Pompeium ſpoliatum ornamentis ſuis, percontatus ſum illum de regno ſuo, Alloquutus ſuum Cæsarem ante domum ſuam, cepi columbam cũ pullis ſuis, in nido ſuo, extra, prope nidum ſuum, cepi lupam & catulos eius, nunquam ſuos, quia intercedit coniuctio. Cic. de Som. Sci. Itaque ego illum de regno ſuo, ille me de noſtra Repub. percontatus eſt. Ter. Adel. Suo ſibi hunc gladio iugulo. Cic. Att. lib. 6. sed & tum præsens, & poſtea creberrimis litteris non deſtiti rogare, & pteere mea cauſa, ſuadere, & hortari ſua, Vbi illum, uel eum, ſubauditur, ad quod refertur poſſeſſio Lauren. His locis potius eius, illius, ipſius dixiſſet, maxime ubi intercedunt præpoſitiones, niſi addatur nomen adiectiuum, participium, aut uerbum, ad quæ referatur poſſeſſio. Vt inueni Leonem iratum ob amiſſam prædam ſuam, uideo columbam triſtem in periculo ſuorum pullorum, ſentio hominem ambulantem per domum ſuam, ſcio illum dolere fortunam ſuam. Si tamen oratio fuerit ambigua, quod fit, cum

tres

tres ſint perſonæ, & poßeſſio ad ſecundo loco poſitam refertur, tunc utemur genitiuis eius, illius, ipſius, vt vulpes cepit gallinam cum pullis eius. Si vero poſſeſſio referatur ad primo loco poſitam, ſuus vtẽdum erit. Vt Deus tuetur hominem propter clementiam ſuam. Inuenitur interdum ſuus pro eius, ipſius, illius. Cic. 4. Philip. Quod autem erat præſidium ſalutis, libertatisq; veſtræ, ſi C. Cæſaris, fortisſimorumquè ſui patris militum exercitus non fuißet? Idem ad Att. Ep. 4. Memmius candidatus pactionem in ſenatu recitauit, quam ipſe ſuus competitor Domitius cum conß. feciſßet.

Et accedẽte altero uerbo, ut timet Pompeius, ne à ſuis ueteranis deſeratur. Rogat te Cęſar, ut ſuas partes ſequaris.

Appendix.

Vtimur præterea reciproco ſuus, cum res poſſeſſa in poſſeſſorem tranſit. Cic. Att. 9. Vlciſcentur illum mores ſui. Idem de Arus. Sua concio riſit hominem. Idem pro Ses. Hunc ſui ciues è ciuitate eiecerunt. Idem Att. 10. Indulſit illi quidem suus pater ſemper.

Cum ſuus eſt ſubſtantiuum, nemo ferè loco eius utitur genitiuis illius, ipſius, eius. Vt reperi eum cum ſuis, ſiue inter suos. Cic. de Fin. Quæſiuit ſaluus ne eßet clypeus; cum ſaluum eße flentes ſui reſpondißent, rogauit &c. Item cum ponitur pro proprius, ut De hac re dixi ſuo loco. Referam hæc omnia ſuis locis.

PRAEPOSITIONVM CONSTRVCTIO.

VERBA Abſoluta, & Intranſitiua præpoſitionum beneficio in caſus tranſeũt. Cic.2.de Orat. Cum etiam tum in lecto Craſſus eſſet, & apud eum Sulpitius ſederet, Antonius autem inambularet cum Cotta in porticu, repẽtè eo Quinctus Catulus ſenex cum Caio Iulio fratre uenit. Tranſitiua præter proprium caſum etiam præpoſitiones cum ſuis caſibus admittunt. Cic. de Amic. Nihil eſt amabilius uirtute, nihil quod magis alliciat homines ad diligendum: quippe cum propter uirtutem, & probitatem eos etiam, quos numquã uidimus, quodam modo diligamus.

Verba cõpoſita ſæpè casũ præpoſitionis habent. Cic.5. de Fin. Cur ipſe Pythagoras, & Aegyptũ luſtrauit, & Perſarũ Magos adiit? Idẽ.ad Q. Fra. Imperator noctu urbem hoſtium inuaſit. Et repetita prępoſitione. Idem 3. Ver. Cæteri hęredes adeũt ad Verrẽ. Idẽ ii. Philip. In Galliã inuaſit Antonius, in Aſiã Dolabella, in alienã uterq; prouinciã. Hanc repetitionẽ amant multa uerba cõpoſita ex ꝑpoſitionibus A, ab, ad, cõ, de, e, ex, in. Idẽ de Amic. Tu uelim a me animũ parũper auertas.

Lælium loqui ipſum putes. *Idē.* Ad Q. *Fra.* 3. Abduco equidē me ab omni Repub. cura.

Omnium exempla crebro apud idoneos auctores reperiuntur. Cic. 2. Off. Itaque ſe alij ad philoſophiam, alij ad ius ciuile, alij ad eloquentiam applicant. Idem pro Sylla. Agedum cōferte nunc cum illius uita uitam P. Syllæ. Sic conſentio, comparo, congruo, colludo, conuiuo. Idem in Piſ. Suum quemque ſcelus de ſanitate, ac mente deturbat. Sic detraho, detrudo, deijcio, depello. Cic. de Inu. Alterius eorum, qui ſine nummis erat, gladium propter appoſitum è uagina eduxit. Eiuſdem generis ſunt egredior, eijcio, emergo, emigro, emineo, emitto, euoco, euolo. Idem pro Mil. Hæc tanta uirtus ex hac urbe expelletur, exterminabitur, eijcietur? Sic exeo, excedo, exturbo. Idem in Cati. 4. In foueam quoniam incidit bellua, obruatur. Sic incurro, inijcio, ingredior, intueor, intro, &c. quæ motum adſignificāt. Repetitur etiam In, cum quies ſignificatur. Idem de Amic. Digni ſunt amicitia, quibus in ipſis ineſt cauſa, cur diligantur. Idem pro Deio. In exulcerato animo facile fictum crimen inſidet. Nonnulla ex ijs etiam datiuum poſtulant, quemadmodum ſuo loco dictum eſt.

Caſus præpoſitionum.

Accuſatiuo ſeruiūt ad, apud, ante, aduerſus, uel aduersū, cis, citra, circiter, circū, cōtra, erga, extra, intra, inter, infra, iuxta, ob, penes, per, pone, poſt, prope, propter, præter, ſecundū, ſupra, ſecus, trans, ultra, uerſus, uſq;. Cic. in Bru. *In* pratulo prope Platonis ſtatuā cōſedimus. Idem. Att. Secundum te nihil eſt mihi amicius ſolitudine. Idē. 4. ver. Erāt acceptæ pecuniæ à Caio Verrutio, ſic tamen, ut

uſque

uſque alterum R, litteræ conſtarent integræ, reliquæ omnes eſſent in litura.

Varium uſum, ſignificationemq; praepoſitionum audiendis, legendisq; ueterum ſcriptis diſcent paulatim adoleſcentes, quae ſi in locum unum congerantur, moleſtiam, taediumque afferunt. Exaduerſus reperitur apud cic. lib. 1. de Diu. Ara inquit Alloquenti, quam ſeptam uidemus exaduerſus eum locum, cõſecrata eſt.

Verſus.

Verſus ſuo caſui poſtponitur. Cic. Att. Verti me à Minturnis Arpinum uerſus. Sulp. ep. 4. Ex Aſia rediens, cum ab Aegina Megaram uerſus nauigarem, cœpi regiones circum circa proſpicere.

Verſus à ceterarum praepoſitionum natura diſſidet, ſunt enim dictae praepoſitiones quod caeteris partibus praeponantur. praeponitur huic praepoſitioni interdum ad. Liu. 1. ab ur. In lapide ad meridiem uerſus conſedit.

Ablatiuo gaudent A, ab, abs, abſque, cùm, corã, clam, de, e, ex, pro, prę, procul, palam, ſine. Cic. in Pis. Mihi uero ipſi coram Genero meo ꝓpinquo tuo quæ dicere auſus es? Idẽ Att. 15. Paulo clam iis eam uidi. Liu. 6 ab urbe. Rem creditori palã populo ſoluit. Idem. 7. Bel. Mac. Haud procul occaſu ſolis redeundi in caſtra tempus erat.

Palàm ſæpe in oratione Ciceronis in Saluſtium reperitur. An turpius eſt patres conſcriptos ſcribentem mentiri, quam illũ palàm hoc ordine dicentem? Et palàm uniuerſis recitare. Et poſtpoſita. Quòd ſi quippiam eorum falſum eſt, his palàm re felle. Procul frequentiſſimè ablatiuũ habet. Liu. 7. Bel. Mac. Haud procul ſeleuci caſtris ad caput Cayci amnis ſtatiua habuit. Ibidem. Porta egreſſus haud procul ſtatione hoſtium occaſionem opperiens conſidit. Et poſtpoſita apud Ciceronem. ep. 7. Nam multi ſuam rem bene geſſere, & publicam patria procul. Hanc præpoſitionem nondum cum accuſatiuo legi, nam illud Liu. lib. 7. Bel. Pu. Sed ut locus procul muros ſatis æquus agendis uineis fuit, ita & cætera, corrupte legitur muros, pro muro. Item apud Plin. lib. 9. cap. 53. Pauſilypum uilla eſt Campaniæ haud procul Neapoli, ablatiuus eſt. Citatur & Curtius, ſed incerto libro, què totum perlegere mihi non licuit: ſed ſuſpicor locum mendoſum eſſe. Clam cum accuſandi caſu iungitur. Cic. in Sal. Timens ne facinora eius clam uos eſſent. Apud ueteres frequentius. Plaut. Cas. Bona multa faciam clam meam hanc uxorem.

Tenus.

Tenus, quemadmodum, uerſus, poſtponitur, atque ferè patrium caſum deſiderat, ſi nomen ſit multitudinis. Cæl. ep. 8. Rumores illi de comitiis Cumarũ tenus caluerũt. Sin ſingulare ſit nomẽ, ablatiuo gaudet. Liu. li. 6 Bel. pu. primi. Adeo nudauerat uada, ut alibi umbilico tenus aqua eẽt, alibi genua uix ſuperaret.

Tenus nonnunquam cum ablatiuo copulatur etiam cum nomen plurale eſt. Cels. lib. 1. c. 3. Huic abúnde eſt, loco tepido demittere ſe inguinibus tenus in aquam calidam.

A, Ab, Abs

A, conſonantibus praeponitur. Cic. Att. Antonius à fronte, a tergo, à lateribus tenetur. Ab, uocalibus. Idem. Att. Cura, & effice, ut ab omnibus, & laudemur, & amemur. Et nō nullis conſonantibus. Idē pro Clu. Ab nullo ille liberalius, quam á Cluentio tractatus eſt. Idē att. Rex ab Senatu appellatus eſt. precipue l, r, & i, ut ab legatis, ab Romanis, ab Ioue. Abs t, & interdū q. Ter. And. O Daue ita ne cōtemnor abs te? Idem Adel. Abs quiuis homine beneficium accipere gratū eſt.

Hiſtorici, præcipue Liuius, liberius utuntur præpoſitione ab, ab Claſſe, ab Carthagine, ab Delio, ab Dictatore, ab Numa, ab Gallis, ab Seruio, ab Samnitibus, ab Tarquinijs, ab Tergo.

In, Sub, Super.

In, Sub, Super, modo accuſandi, modo auferendi, caſū pro uaria ſignificatione poſtulant. In, cum uerbis motus accuſatiuum amat. Cic. in Cat. Egredere ex urbe Catilina, in exiliū proficiſcere. Item pro erga, contra, ad, pro, per, ut Brutus fuit pius in patriam, crudelis in liberos. Olera, & piſciculos minutos fero obolo in cœnā. Cōmodaui tibi librū in horā,

diem,menſem,annum. Cic.in Cat. Creſcit in dies ſingulos hoſtium numerus.
Cum uero quies,aut aliquid fieri in loco ſignificatur,ablatiuo gaudet,ut ſum in templo, deambulo in foro,& componitur pro inter Cic. Hoc primum ſentio,niſi in bonis amicitiam eſſe non poſſe.

Sub.

Sub ferè accuſandi caſum poſtulat pro circiter per,paulo ante,tēpusq; adſignificat, ut ſub ueſperum,ſub noctem, ſub lucis ortum,ſub idem tempus hæc geſta ſunt. Cæſ.1.Bel.Ciu. Pompeius ſub noctem naues ſoluit. Liu. 2. Bel.Pun.Sub equeſtris finem certaminis coorta eſt peditum pugna. Item pro poſt.Cic. ep.10 Sub eas litteras ſtatim recitatæ ſunt tuæ,et cum uerbis motus.Clodius ſe ſub ſcalas tabernæ librariæ coniecit.Nix ſub aſpectum, & tactum cadit. Cum uerbis quietis ablatiuum petit,ut cōſedimus ſub umbra Platani.Sub nomine pacis bellum latet.

Super.

Super accuſatiuo ſeruit cū præpoſitioni ſubter cōtraria eſt,maximè cū motus ſignificatur, ut ſedeo ſuper ſaxū,tegula cecidit ſup caput,

Item cum ſignificat inter,ut ſuper cœnā oc ciſus eſt,Præter Vltra,ut ſuper cætera ſcele ra hoc etiam facinus commiſiſti. Erāt ſuper mille imperatores imperante Auguſto.

Ablatiuo adiungitur,cum pro,de,ponitur.Cic. Att.16.Hac ſuper re ſcribam ad te Rhegio. Et interdum cum uerbo quietis, maximè apud poetas.Virg.Ecgl.1.Hic tamē hac me cum poteris requieſcere nocte Fronde ſuper uiridi.

Multò latius patet harum trium præpoſitionum uſus,nam dicimus uiuere in diem, id eſt præſentis diei tantum rationem habere,ſcribere epigramma in aliquem,quod modo laudem,modo uituperationem ſignificat. Haec in rem tuam ſunt, hoc est utilia,ſub ſpecie pacis,ſub umbra fœderis, id eſt prætextu pacis. Sub pœna mortis, ſub hasta, ſub corona uenire.Suet.in Claud.Cæſ.cap.43.Et in Nerone *Claudio,cap.54. Sub exitu uitae dixit,pro ſub exitum.Super frequentiſſimè cum uerbis quietis accuſatiuo ſeruit.Cic.2.de Leg.Demetrius ſuper terræ tumulum noluit quicquam statui,niſi columellam. Idē.2. de Fin. Et uelle imprudentem ſupr eam aſſidere. Super pro ultra præcipuè reperitur apud Suet.in Aug. cap. 35. Ordinē Senatorium affluentem deformi,& incondita turba(erant.n. ſuper mille, & cætera)ad modum pristinum, & ſplendorem redegit.& in.Iul.Cæſ.cap.34. Veteranis legionibus præda nomine in pedites ſingulos ſuper bina ſeſtertia dedit. Et pro præter.Idē in Claud.Cæſ.Cap.26. Quā cum comperiſſet ſuper cætera flagitia,atque dedecora Caio ſeruilio etiam nupſiſſe,ſupplicio affecit. ponitur & pro inter.Plin. ad Sempronium Ruſum li.4.Deh uius nequitia,ſanguinariſq; ſententijs in cōmune omnes ſuper cœnam loquebantur. Neque Peracta cœna ſignificat,ut uulgo loquimur,ſed inter cœnam ut ſolet Cic.*

Præpoſitiones aliis præpoſitionibus præpoſitæ.

Præpoſitiones nonnunquam aliis præpoſitionibus præponuntur. Cic. Ibi eſſe uolo uſque ad pridie kalendas Maias. Idem de Q. Fratre, nuntii nobis triſtes, nec uarii uenerunt ex ante diem Nonas Iunias uſque ad pridie kalendas Septembris. Vſque tamen ferè alteram præpoſitionem deſiderat. Idem 7. Ver. Maximis in laudibus uſque ad ſummam ſenectutem ſumma cum gloria uixit. Niſi præponatur nominibus oppidorum. Idem 6. Ver. Sacerdotes uſque Ennam profecti ſunt. Ter. Adel. Miletum uſque obſecro? Idem Eun. Ex Aethiopia eſt uſque hæc. Cic. 1. de Nat. Vſque à Thalete enumeraſti ſententias philoſophorum.

Vſque, aliquando, etiam, cum propriis oppidorum præponitur, alteram præpoſitionem admittit. Cic. pro Deio: Cui magnificentiſſima dona uſque ad Numantiam miſit: Alia his ſimilia exempla inuenies. Cic. Att. Ep. 2. Comitia Bibulus cum Archilochio edicto in ante diem Kalen. decimum quintum Nouemb. Ter. Adel Ex aduerſum eſt fabrica. Pli. lib. ij. cap. 16. Gignitur id maxime Arcturi exortu à pridie Idus Septembris. Liu. 1. ab ur. In lapide ad meridiem uerſus conſedit. Cic. 7. Ver. At cum in Italia bellum tàm prope à Sicilia, tamen in Sicilia non fuit. Laurentius ait præpoſitiones aduerbia fieri, cum aliis præpoſitionibus adduntur. Donatus 2. editione. Præpoſitio, inquit, ſeparatim aduerbiis non applicabitur; quamuis legerimus

ſtius de ſurſum, de ſubito, de repente, & ex inde, ab uſque, & de hinc, ſed hæc tamquam unam partem orationis ſub uno accentu pronuntiabimus. Nonius tamen Marcellus de doctorum indagine ita inquit, Omnes artem ſequuti negant aduerbijs præpoſitionem addi oportere, ſed auctoritas ueterum præponi iubet. Cic de Rep. lib 6. Cum eis, ut meminiſtis, concurſu leuiſſimæ multitudinis, ære congeſto funus de ſubito eſſet ornatum.

CONSTRVCTIO ADVERBII

Nominatiuus poſt Aduerbium.

EN, Ecce, nominandi, ſeu accuſandi caſum admittunt. Cic. pro Deio. En crimen, en cauſſa. Plaut. Amphi. En tectum, en tegulas, en obductas fores. Cic. 6. Ver. Ecce noua, turba, atque rixa. Idem 2. de Fin. Ecce miſerum hominem, ſi dolor, ſummum malum eſt.

En, tum exprobrando, tum indicando utrunque caſum admittit. Indicando. Vir. lib. 1. Aen. En Priamus. Idem in Daphn. En quatuor aras. Plaut. Amphit. En tegulas, Exprobrando. Cic. pro Deiot. En crimen, en cauſſa, cur Regem fugitiuus, dominum ſeruus accuſet. Senec. in Agamemn. Act. 2. En Paridis hoſtem. Apud oratores tamen nondum legi, quod meminerim, En cum accuſatiuo, indicando; ſeu exprobrando. Ecce cum accuſatiuo ſæpe reperi. Terent. Adelph. Act. 5. Scen. 5. Ecce me, qui id faciam uobis. Plaut. Perſ. Ecce me, nunquid moror? Idem Menech. Prandi in naui, inde huc ſum egreſſus, te conueni, Ecce rem. Apponitur & datiuus tibi, non ſine lepore. Cic. ad Att. lib. 2. Cum hæc maxime ſcriberem, ecce tibi Seboſus. Idem. 3. Off. Ecce tibi, qui rex Populi Romani, dominusq. omnium gentium eſſe concupierit.

Geni-

Genitiuus poſt Aduerbium.

Satis, abunde, affatim, parum, inſtar, partim, ergo: pro cauſa genitiuum caſum poſtulāt. Cic. Att. In iſto iuuene quamquam animi ſatis, auctoritatis parum eſt. Idem de Clar. Plato mihi unus inſtar eſt omniū. Liu. 7. belli Maced. Victoriæ naualis ergo, in unū diē ſupplicatio decreta eſt.

Quinct. pro Gladiat. Satis, abundeque pœnarum eſt. Plaut. Bacch. Tibi diuitiarum affatim eſt. Inſtar æquiparationem menſurāque ſignificat. Cic. Att. 10. Ea uero epiſtola, quæ uoluminis inſtar erat, ſæpe legenda, ſicuti facio. Item ſimilitudinem, effigiemque. Plin. lib. ii. cap. 1. Ruentes ceras fulciunt pilarum inſtar. Gell. lib. 10. cap. 13. Partim hominum uenerunt, plerunque dicitur, quod ſignificat, Pars hominum uenit, id eſt, Quidam homines. nam partim hoc in loco aduerbium eſt, neque in caſus inclinatur. Hæc ille, & alia eodem capite. Hæc aduerbia ferè omnia partes nominatiui agunt. Cic. 2. de orat. Sed eorum partim in pompa, partim in acie illuſtres eſſe noluerunt. ponuntur & accuſatiui loco. Idē in Piſ. Cum partim eius prædæ profundæ libidines deuoraſſent. Idem 1. in Verr. Vt ad dicendum temporis ſatis habere poſſim. Suet. in C. Cæſ. ſe iampridem potentiæ, gloriaeque abunde adeptum. Multum, paulum, tantum, quantum, & cætera huius generis inter nomina ſubſtantiua relata ſunt.

Aduerbia Superlatiua.

tem aduerbia superlatiua à nominibus orta. Cic. de Clar. Maxime omniū nobiliū grecis lit-

literis ſtuduit. Idem ibidem, sępiſsime audio illum omnium ferè oratorum latinè loqui elegantiſsimè.

Aduerbia loci.

Vbi, ubinam, ubicunque, ubiuis, quouis, quoquo, nuſquam, genitiuos, Terrarum, gentiũ eleganter admittunt. Cic. Att. 5. Quid ageres, ubi terrarũ eſſes, ne ſuſpicabar quidem. Ter. Adel. Fratrem nuſquam inuenio gentium. Dicitur & Longe gentium. Cic. Att. 3. Tu longe gentium abes. Huc ſpectant aduerbia Eo, Huc, Eo diſcordiæ uentum erat, ut milites ducẽ deſẽderẽt. Huc malorum uenimus, ut aut nobis ſeruiendum ſit, aut turpiter moriendum,

Plaut. Aſin. Perij ego oppido, niſi Litanum inuenio; iam ubi ubi est gentium? Cic. 1. Catil. O D*ii immortales ubinam gentium ſumus? Idem 2. Philip. Qui ubicunque terrarum ſunt; ibi eſt omne Reipub. præſidium. Terent. Hecyr. Cui quanto fuerat præſtabilius ubiuis gentium agere ætatem. Idem Heaut. Abeat potius quouis gentium. Plaut. Mercat. Mens mihi illam quærere, quoquo hinc abducta eſt gentium. Curt. lib. 5.* S*ed eo rerum uentum erat; ut tam periculoſum eſſet non credere ſuis, quàm decipi. Idem lib. 6. Huc enim malorum uentum eſt, ut uerba mea eodem tempore & Alexandro excuſem, &* Antiphani.

Pri-

Pridie, & poſtridie.

Pridie, & poſtridie & genitiuum, & accuſatiuũ caſum petunt. Cic. Att. ii. Pridie eius diei uenit. Idem. 3. epiſt. Pridie nonas Iunii cum eſſem Brunduſi i. Idem Att. 16. Hæc ſcripſi pridie eius diei. Idẽ, Poſtridie ludos Apollinar.

Aduerbium Tunc genitiuum temporis admittit, qui tamen raro apud idoneos reperitur. Iuſtin. lib. 1. Sed de gente obſcura tunc temporis, Perſarum regi Cambyſi, mediocri uiro, &c.

Datiuus poſt aduerbium.

Quædam dandi caſum petunt more eorum, unde deducuntur; ut Congruenter, conuenienterque naturæ, uiuere, dicere, conuenienter rationi. Obuiam alicui ire, procedere, prodire. Nam congruens, conueniens, obuius datiuo gaudent. Cic. 2. de Fin. Non quæro, quid dicat, ſed quid conuenienter rationi poſſit, & ſententiæ ſuæ dicere. Idem, Cæſari ex Hiſpania redeunti obuiã lõgiſſimè proceſſiſti.

Accuſatiuus poſt aduerbium.

Propius, proxime accuſãdi caſũ exigunt Cic. epiſt. ad Oct. Cur caſtra, longius aduerſariorũ caſtris, & propius urbem mouẽtur. Idem.

10.

10. Philip. Brutus operam dat, ut cũ ſuis co piis quam proximè Italiam ſit.

Hæc duo caſum præpoſitionis habent, unde profecta ſunt. Liu. 2 ab urb. Inuenio apud quoſdam, idq; propius fidem est, & cæt. Illud uero eiuſdem lib. 4. Capuamq; ab duce eorum Ca pyæ, uel, quod propius uero est, à campestri agro appellatam. Nomen est, nam Propiòr, & propius datiuum habent Idem 3. belli Punic. Fama tenuit, quæ propior uero est, haud plus fuiſſe modio. Iungitur Propius aliquando cum præpoſitione A. *Cic.* 1. *de Nat. Stellæ aliæ propius à terris mouentur, aliæ remotius. Senec. Epiſt.* 121. *Quotidie propius ab ultimo ſta mus. In illo Virgilii.* 1. *Greor. Propius ſtabulis armenta tene rent, uidetur deſiderari præpoſitio A. Diomedes exiſtimat eſ ſe dandi caſum; & fortaſſe rectè; nam, ſi propior, & propius, & proximus datiuum petunt, nemini mirum uideri debet, ſi in de facta aduerbia Propius, & Proximè eundem caſum ſibi uẽ dicent. Cum tamen hæc duo cum uerbo accedẽdi iunguntur, cu iuſmodi ſunt illa Ciceronis loca,* 1. *de Nat.* A*d ſimilitudinem enim Deo propius accedebat humana uirtus, quàm figura. & Epiſt. lib. ij. Ego huic tuæ uirtuti proximè accedo: caſus potius à uerbo, quàm ab aduerbijs pendet, nam ſine ipſis eoſdem ha bet. Idem* 5. *in Verr. Si tibi ad aurem acceſſiſſet, & dixiſſet* A*pronium dictitare, te ſibi eſſe ſocium. Liu.* 4. *belli Punic. Accedere mœnibus. Cic. in Piſ. Non audebit accedere ad ludos.*

Ab hinc.

Abhinc uerbis prę̨teriti temporis iunctum ac cuſandi, ſeu auferendi caſum poſtulat. Cic. 4. in Verr. Horum pater ab hinc duos & ui ginti annos eſt mortuus. Idem pro Quinct. Quo tempore? Ab hinc annis quindecim.

Nondum hoc aduerbium cum uerbis futuri temporis copula tum reperiri apud idoneos auctores.

Ablatiuus poſt aduerbium.

Cōparatiua ablatiuo gaudent. Cic. 2. de Inuen. Lachryma nihil citius areſcit. Idem Epiſ. li. 2. Nemo eſt, qui tibi ſapientius ſuadere poſſit te ipſo. Teren. Hecyr. Dies triginta, aut plus eo, in naui fuit. Idem. Sexaginta annos natus es, ut coniicio, & eo amplius. Plin. Minus quinquennio eſt, quod prodiere, quæ uocant laurea non ingratę amaritudinis.

Plus, amplius, minus, modo ablatiuum habent, ut docent allata exempla, modo ſine caſu ponuntur, ſed ſubauditur coniunctio Quam. Teren. Adel. Homini miſero plus quingentos colaphos infregit. Cæſ. lib. 4. belli Gal. Quam ipſi non amplius quingentos equites haberent. Idem. 3. belli Ciuil. In eo prælio non amplius ducentos milites deſiderauit: nec enim accuſandi caſus ab aduerbijs reguntur, ſed à uerbis infregit, haberent, deſiderauit. Videntur & nominandi caſus cum his aduerbijs iungi, cum à uerbis pendeant. Cæſ. 7. belli Galli. Eo die milites ſunt minus ſeptingenti deſiderati. Idem lib. 5. eiuſdem belli Gall. Naues amplius octingētæ uno erant uiſæ tempore. Illud Liuij, Paulo plus uiginti millium alius exercitus fuit. Ea forma loquendi uidetur dictum eſſe, qua illud eiuſdem lib. 7. belli Maced. Regia claſſis ſeptem, & triginta maioris formæ nauiū erat: ibidem, Hoſtium claſſis undenaginta nauium fuit. Quare non uideo, cur ablatiuus Numero ſubaudiendus ſit. Cum eiſdem aduerbijs iunguntur accuſandi auferendiq. caſus, menſuram ſignificantes, neque ab ipſis reguntur, ſed caſus ſunt communes. Vitru. Ita à pariete diſtent, ut ne plus pateant palmum. Idem. Ne plus pedes binos diſtent. Liu. de bello Maced. Aberat eorum acies paulo plus quingentos paſſus. Idē de bell. Pun. Nunquam nix minus quatuor pedes alta iacuit. Cæs. Millibus amplius quingentis in longum patent.

Aduerbia loci.

Aduerbia, quibus interrogamus ſunt hęc,ubi, unde, quo,qua, quorſum.

Hic, illic,iſtic, & cætera.

Ad interrogationē ubi reddūtur hæc,hic,iſtic, illic,ibi,inibi,ibidem, alibi,alicubi,ubique, utrobique, ubilibet, ubiuis,ubicunque,paſſim,uulgo,intus,foris, nuſquam,longe,peregre. Item ſupra, ſubter,infra,ante,poſt, extra,cum fiunt aduerbia, cic.Nemo eſt,quin ubiuis, quam ibi, ubi eſt,eſſe malit.

Hæc dicuntur aduerbia in loco, ſeu quæ referūtur ad quietem. quibus Nuncubi, necubi, ſicubi, ubi ubi, uſpiam, uſquam addi poßunt, quæ, quanuis ad quietem referantur, tamen a d ubi nō redduntur. Cic. 1. de leg. ſiue eſt illa lex ſcripta uſpiam, ſiue nuſquam. Idem 2. off. nec eſt uſquam conſilio, aut auctoritati locus.

Hinc, iſtinc, & cæt.

Ad Vnde redduntur hæc,Hinc,iſtinc,illinc,inde,indidem,aliunde,undelibet,undeuis,undique,undecūque,undequaque,alicunde,utrinque,eminus,cominus,superne,inferne, peregre,intus,foris.Terēt.Heaut. Vide ne-

quo hinc abeas longius.

Hæc appellantur aduerbia de loco,ſeu quæ referuntur ad motum è loco. quibus accedunt ſicunde, necunde, undeunde, intrinſecus, forinſecus, extrinſecus, funditus, radicitus, ſtirpitus.

Huc, iſtuc, & c.

Ad quo redduntur hæc, Huc, iſtuc, illuc, eo, eodem, illò, aliquò, aliò, neutrò, utroqué, quoquo, quocunque. quouis, quolibet, intro foras, peregre, longe, nuſquam. Terent. Hecyr. Abi Parmeno intro, ac me ueniſſe nũcia.

Hæc appellantur aduerbia ad locum, ſiue quæ ad motum ad locum referuntur. quibus adiungi poſſunt, ſiquo, nequo, quopiam, uſquam. Cic. 1. Philip. nec uero uſquam diſcede.

Hac, iſtac, & cæt.

Ad qua Redduntur hæc, Hac, iſtac, illac, aliqua, qualibet, quacunque. Terent. Eun. plenus ſum rimarum, hac, illac perfluo.

Hæc uocantur aduerbia per locum, ſiue quæ referuntur ad motum per locum. quibus, ſiqua, nequa addi poſſunt.

Horſum, iſtorſum, & cæt.

Ad quorſum, ideſt, Quem locum uerſus, red-

dun-

duntur hæc. Horſum, iſtorſum, illorſum, aliorſum, deorſum, ſursũ, dextrorſum, ſiniſtrorſum, læuorſum, prorſum, rurſum, introrſum, uel introrſus, retrorſum, uel retrorſus, quoquo uerſum, uel quoquo uerſus. Ter. Phor. Horſum pergunt. Idem ibidem, Sex ego te totos Parmeno hos menſes quietum reddã, ne ſurſum, deorſum curſites.

Vt.

Poſt has uoces Adeo, ita, ſic, tam, talis, tantus, tot ferè nunquam ponitur Quod, ſed Vt. Cic. pro Rab. Adeò ne hoſpes huiuſce urbis, adeò ne ignarus es diſciplinæ, cõſuetudinisque noſtræ, ut hæc neſcias? Idem 1. Tusc. Non ſum ita hebes, ut iſta dicam.

Ne.

Ne ſubiunctiuum petit, cum aliquid prohibemus. Terent. Eun. Ne poſt conferas culpam in me. Idem ibidem. Hic nebulo magnus eſt, ne metuas. Petit & imperatiuũ, maxime apud poetas. Plaut. Perſ. Abi, ne iura, ſatis credo. Ver. 7. Ne fugite hoſpitiũ, neue ignorate Latinos.

Quinct. lib. 1. cap. 5. Vbi de ſoloeciſmo agit; Et Ne im-

quit, & Non aduerbia, qui tamen dicat pro illo, Ne feceris, Non feceris, in idem incidat uitium; quia alterum negandi, alterum uetandi. Hæc ille. Vtuntur interdum & oratores imperatiuo. Idem 6. Declam. Matrem, inquit, tibi per hæc merita commendo; tu illam tuere, defende, ama, ne relinque: Et Legislatores; Cic. 2. de Leg. Ne cogito quis ſtipem, præter *Ideæ matris famulos, eoſque iuſtis diebus.*

Aduerbia in Vm.

Aduerbia in Vm poſitiuis gaudent, ut Parum, multũ, nimium, tantũ, quantum, aliquantum; Cic. Att. 10. Parum firma ſunt, quæ de fratre meo ſcribis. Idem in Rull. Socer huius uir multum bonus eſt. Idẽ 2. de Fin. In rebus apertisſimis nimium longi ſumus.

Idem Cic. Epiſt. lib. 5. Aliquantulum labefactata, atque conuulſa. Plaut. Bacch. Credo timida eſt aliquantulum ſoror. Teren. in Eunucho iunxit cum comparatiuo. Eius frater aliquantum eſt ad rem auidior.

Aduerbia O finita.

Paulo, nimio, aliquanto, tanto, eo, quo, multo, hoc, pro tanto, comparatiuo adhærent. Cic. Att. lib. 2. Cuius haud paulo melior, quàm iſti noſtri. Epiſt. lib. 10. Certe hoc magis habes teſtimonium amoris mei, quo maturius tibi quàm cæteris conſilia mea uolui eſſe nota.

Appendix.

Multo etiam ſuperlatiuis additur. Cic. 1. in Ver. Cum omnis arrogantia odioſa eſt, tum illa ingenii, atq; eloquētiæ multo moleſtisſima.

Multa hic conſulto prætermitto, quæ temporis progreſſione diſcentur, quòd ſi quis eſt impatiens moræ, omniaq; ſimul arripere concupiſcit, Laurentium adeat, apud quem aduerbiorū, Quam longe, facile, ceterorumq. uſum inueniet: Nobis non fuit propoſitum Laurentium deſcribere.

INTERIECTIONIS CONSTRVCTIO.

O

O Tribus caſibus adiungitur. Nominādi, Terrent. Phor. O uir fortis, atq; amicus: Accuſandi; Cic. Epiſt. lib. 14. O me perditum, o me afflictum; Vocandi; Terent. O Daue, itá ne contemnor abs te?

Interdum O omittitur, cum nimirum leuior eſt affectus. Cic. in Piſ. Miſerum me, cum hac me peſte, atque labe confero; Idem Att. lib. 10. Me cæcum, qui hæc ante non uiderim. O non ſolum, cum aduerbium eſt uocandi, uocatiuo adhæret, uerum etiam, cum eſt interiectio. Idem in Piſ. o paterni generis oblite, materni uix memor.

Heu, Pro.

Heu, & Pro, modo nominandi, uel potius uocandi caſum poſtulāt. Ver. 6. Heu pietas, heu priſca fides. Liu. 2. belli. Pun. Tantum (pro

dolor) degenerauimus à parentibus noſtris; Modo accuſandi. Cic. 7. Philip. Heu me miſerum, cur Senatum cogor, quem ſemper laudaui, reprehendere? Idem 5. in Verr. Pro Deum, hominumq. fidem.

Pro apud Ciceronem 2. Philip. apertiſſimè uocatiuum habet. Quæ enim res unquam (pro ſancte Iupiter) non modo in hac urbe, ſed in omnibus terris eſt geſta maior? Heu etiam datiuo gaudet. Plaut. Milit. Heu mihi, nequeo, quin fleam. Idē Mercat Heu miſero mihi.

Hei, Ve.

Hei, Ve, datiuo gaudent. Terent. Heaut. Hei miſero mihi. Idem Andr. Ve miſero mihi.

Hei interdum uocatiuo additur. Plau. Aulul. Hei Megadore, haud decorum facinus tuis factis facis. Teren. Eunuch. Hei mihi, laudo; tandem perdoluit; uir es. Cedo, cum uerbum ſit imperatiui modi, non eſt, cur interiectionibus adnumeretur: poſtulat accuſatiuum. Cic. 6. in Verr. Cedo tabulas: uel datiuum cum accuſatiuo. Idem 3. in Verr. Cedo mihi leues Attinias.

CONIVNCTIONIS CONSTRVCTIO.

Coniunctiones copulatiuæ, & diſiũctiuæ, cum ad idem uerbum referuntur, ſimiles caſus connectunt. Sall. Catil. Diuitiarum, & formæ gloria fluxa, atq. fragilis eſt. Cic. de Senect. Quid de pratorum uiriditate, aut arborum ordinibus, aut uinearum, oliuetorũq. ſpecie dicam?

Quam,niſi,an, præterquam.

Quam, niſi, an, præterquam eoſdem itidē caſus copulant. Terent.Eun.Nemo eſt, quem ego nunc magis cuperē uidere,quā te. Cic. pro Seſt.Quem unquam Senatu,ciuem, niſi me,nationibus exteris commendauit? Idem 3.de Orat.Refert etiā qui audiant;Senatus, an Populus,an Iudices.Idem in Cat.3. Pro tantis rebus nullū à uobis præmiū poſtulo, præterquā huius diei memoriam sēpiternā.

Exceptio.

Aliquando huic conſtructioni certa dictionū proprietas obſtat,ut fui Romæ,& Athenis, Aut Brunduſii,aut Sulmone mortuus eſt. Emiſti ne librum centuſſe,an minoris. Malim Panhormi,quam Syracuſis eſſe.

Etſi,tametſi, quanquam.

Etſi,tametſi,quanquam in principio ſtatim sētentiæ indicatiuum poſtulant. Cic.pro Mil. Etſi uereor iudices,etc.Idem Epiſt.lib.1.Tametſi nihil mihi fuit optatius. Idem,Quanquam gratiarum actionem à te non deſiderabam.Alibi etiam ſubiunctiuum admittunt, Quinct.Cædi uero diſcentes,quanquam receptum ſit,et Chryſippus non improbet,minime uelim.

Etſi, quanquam principijs librorum: orationum, ac epiſtolarum accommodatiſſima ſunt ſubſequente particula, Tamen. Cic.Epiſt.lib.5. Et ſi mihi nunquam dubium fuit, quin tibi eſſem clariſſimus, tamen quotidie magis id perſpicio: Idem

eodem

eodem lib. Quanquam ipſa conſolatio literarum tuarum mihi gratiſſima eſt,&c. tamen illum fructum ex his literis, uel maximum cepi. Tametſi, uix initio librorum, aut orationum inuenies. Apud Ciceronem,ut modo diximus,epiſtola ad Lentulum 1. Epiſt. inchoat, Tametſi nihil fuit optatius, &c. Illud Cæſaris ad Ciceronem lib. 10. Att. Etſi te nihil temere, nihil imprudenter facturum iudicarem; &c. In correctis libris legitur, Iudicaram.

Etſi, tametſi, quanquam, cum primum locum ſententiæ, ac periodi occupant, ſubiunctiuum poſcunt; ceteris locis non reſpuunt indicatiuum. Cic. de Amic. Sed nec illa extincta ſunt aluntur q. potius, & augentur cogitatione, & memoria. Etſi plane illis orbatus eſſem, magnum, tamen afferret mihi ætas ipſa ſolatium. Idem 5. in Verr. Non me hercule, quæ loquor, crederem Iudices, tametſi uulgo audirem. Idem 2. de Orat. Erantq; qui quanquam ita ſe habere arbitrentur, tamen quò facilius &c. Frequentius tamen hæc in medio, & fine periodi cum indicatiuo iunguntur. Idem Epiſt. lib. 15. Præpoſteros habes tabellarios; Etſi me quidem non offendunt: Sed tamē; cum à me diſcedunt, efflagitant literas. Idem Att. 8. Nec uerò hæc extrema quiſquam poteſt reprehendere, quòd mare tranſierim, id enim, & ſi erat deliberationis, tamen obire non potui. Idem pro S. Roſc. Quòd tametſi miſerum, & indignum eſt, ferret tamen æquo animo. Terent. Andr. Obtundis, tametſi intelligo; Cic. pro S Roſc. Innocens eſt quiſpiam, uerumtamen quanquam abeſt à culpa, ſuſpicione tamen non caret. Idem Epiſt. lib. 15. In integro res nobis erit, quanquam quicum loquor?

Etiamſi, quanuis, licet, ut pro quanuis.

Etiamſi, quamuis, licet, ut, pro quamuis ſubiūcti uo gaudēt. Cic. de Amic. Omnia breuia tolerabilia eſſe debēt, etiāſi maxima ſint. Idem 2. Philip. Homines quāuis in rebus turbidis ſint, tamen, ſi homines ſūt, interdū animis relaxantur. Idem poſt Red. in Ser. Tantus ueſter cōſenſus de ſalute mea fuit, ut licet cor-

pus abeſſet meũ, dignitas in patriam reuer tiſſet. Idẽ pro Quinct. Vt ſumma haberẽ cæ tera, temporis quidem certe uix ſatis habui.

Ex his quatuor, Quanuis aliquando initium orationum, epiſtolarumq. occupat; ſic Quinctilianus, quinctam, octauã, decimam, & duodecimam declamationem exorſus eſt; Quinctam, Quanuis indices in tanta malorum continuatione iam potuerim nihil ex accidentium meorum nouitate mirari. Vbi potuerim in omnibus libris, quos quidem uiderim, legitur, non poteram, ut Laurentius legit, alijs etiam locis cum coniunctiuo apud Quinctilianum iungitur. Cic. Att. 14. Quanuis tu magna, & mihi iucunda ſcripſeris, &c. tamen ſi eſt bellum ciuile futurum &c. initium eſt epiſtolæ: Apud Ciceronem freq uentiſſimè cum ſubiunctiuo copulatur. Apud Horatium tamen epiſtola quædam ſic incipit: Quanuis ſcæua, ſatis per te tibi conſulis, & ſcis. Colum lib. 2. cap. 9. etiam indicatiuo uſus eſt; Quanuis de menſura auctoribus minus conuenit, hanc tamen eſſe commodiſſimam, magiſter uſus docuit. Etiamſi, licet, *ut, pro quanuis nondum cum indicatiuo, quod meminerim, legi: apud Ciceronem cum ſubiunctiuo leguntur frequentiſſimè. Ad Brut. lib. 4. Tuis enim opibus, & conſolatu tuo, etiamſi timidi eſſemus, tamen omnẽ timorem abijceremus. Ter. Heaut. Id quidem ego etiamſi neges, certo ſcio: Illud Ciceronis, quod quidam afferunt. Quam tibi, etiamſi non deferas, mittam, Nondum reperi: In illo Eiuſdem ad Att. Ego bonos uiros ſequar, etiamſi ruent, pro Ruerint ponitur: Tutius itaque utemur ſubiunctiuo.*

Coniunctionum, Ni, niſi, ſi, ſiquidem, quod, quia, cæterarumq. conſtructio ab optimo magiſtro uſu petenda eſt.

FINIS.

Regeſtum.

ABCDEFGHIKLMN.

Omnes ſunt quaterniones præter N, qui eſt duernio.

ROMAE,

Impenſis hæredum Franciſci Tramezini.

Apud Ioſephum de Angelis.

M. D. LXXVII.

65

[illegible] ſiir/ac c plurʒ. ſ. q [illegible] ſ' ind [illegible] plo p illa me ph. G. ph. [illegible] ic q [illegible] q pl [illegible] ad i ſuu [illegible]

[illegible]